

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií

Tereza Peprníková

**Zavedení klasifikace audiovizuálních produktů
dle vhodnosti pro věkové skupiny v České re-
publice**

Diplomová práce

Praha 2013

Autor práce: **Tereza Peprníková**

Vedoucí práce: **Mgr. Radim Wolák**

Rok obhajoby: **2013**

Bibliografický záznam

PEPRNÍKOVÁ, Tereza. *Zavedení klasifikace audiovizuálních produktů dle vhodnosti pro věkové skupiny v České republice*. Praha, 2013. 110 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Radim Wolák.

Abstrakt

Diplomová práce „*Zavedení klasifikace audiovizuálních produktů dle vhodnosti pro věkové skupiny v České republice*“ se zabývá problematikou klasifikace audiovizuálních děl v našem mediálním prostředí. Text nejprve analyzuje, co audiovizuální dílo je a jaké jsou právní, ekonomické a psychologické argumenty pro jeho zavedení. Následně popisuje historii a současný stav labelizace v ČR. Zároveň popisuje i styl hodnocení audiovizuálních mediálních produktů ve vybraných státech Evropské unie a ve Spojených státech amerických.

Další část práce se zabývá nizozemským systémem Kijkwijzer, který byl doporučen odborníky jako vzor pro případné zavádění obdobného systému u nás. Rozebírá jeho styl hodnocení a kategorie a také to, proč byl doporučen právě tento projekt. Mapuje též prozatímní snahy Odboru médií a audiovize Ministerstva kultury České republiky při řešení zmíněného problému a důvody, proč nebyl systém již zaveden.

Poslední část práce je věnována názorům zástupců českých vysílatelů, matek, psychologů a Rady pro rozhlasové a televizní vysílání na dosavadní způsob hodnocení audiovizuálních mediálních děl a také na případné zavedení přepracovaného systému.

Abstract

The diploma thesis “*The Implementation of rating of the audio-visual products by suitability for age groups in the Czech Republic*” deals with issues of classification of audio-visual products in Czech medial space. At first, text analyses, what the audio-visual media product is, and what are the legal, psychological and economic arguments for its implementation. The history and current status of labelling in the Czech Republic is also described in this part. Included is also a description of the labelling status in other selected countries, namely United States of America and several countries of European Union.

Next part of thesis deals with the Dutch labelling system Kijkwijzer, as it was recommended by experts as an example for future implementation of classification system in our country. It’s labelling process and categories are described as well as reasons for why this system was chosen. Diploma thesis also describes the effort to implement this system in Czech Republic by the Audio-visual Department at the Ministry of Culture, and tries to find out why it hasn’t been implemented yet.

Last part is concerned with the representatives of Czech TV companies, mothers, a psychologist and member of Council for radio and television broadcasting and their opinions on existing classification of audio-visual media products and its possible developments in the future.

Klíčová slova

Děti, audiovizuální díla, labelizace, věkové skupiny, média, televize, Kijkwijzer.

Keywords

Children, audiovisual production, labelling, age groups, media, television, Kijkwijzer.

Rozsah práce: Text práce bez abstraktů a příloh má s mezerami 119 033 znaků, tj. 66,1 strany.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 30. července 2013

Tereza Peprníková

Poděkování

Děkuji všem těm, kteří mi při psaní mé diplomové práce i během mého studia pomohli.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Tereza Peprníková

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2010

E-mail diplomantky/diplomanta:

Terezkapeprnik@seznam.cz

Studijní obor/forma studia:

Mediální studia/ prezenční

Razítko podatelny:

Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd	
Došlo dne:	- 8 -06- 2012 -1-
Čj: <i>11147</i>	Příloh: ☐ Skartační číslo: ☐
Přiděleno:	

Předpokládaný název práce v češtině:

Zavedení klasifikace audiovizuálních produktů dle vhodnosti pro věkové skupiny v České republice

Předpokládaný název práce v angličtině:

The Implementation of rating of the audiovisual products by suitability for age groups in the Czech republic

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2012/2013

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

V České republice doposud chybí jednotný způsob, jak hodnotit vhodnost jednotlivých audiovizuálních děl dle věkových skupin. Z toho důvodu zadal odbor médií a audiovize Ministerstva kultury České republiky k vypracování projekt, který by měl navrhnout jednotný klasifikační systém hodnocení audiovizuálních produktů v České republice, a to v souladu s politikou Evropské unie. Na základě zmíněného projektu byl pak doporučen systém hodnocení Kijkwijzer, vyvinutý nizozemským institutem NICAM. Právě zavedením audiovizuálního hodnocení a projektem Kijkwijzer se bude zabývat má práce.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Předpokládaným cílem mé diplomové práce bude představení problematiky hodnocení audiovizuálních děl dle vhodnosti pro věkové skupiny v České republice. Nejprve bych ráda popsala minulost a současný stav v České republice. Po té bych přešla k popisu projektu Kijkwijzer, jenž byl doporučen jako vhodný systém hodnocení pro české prostředí, zároveň bych popsala i důvody, proč byl doporučen právě tento projekt. V další části bych se pak zastavila nad stavem zavedení audiovizuálního hodnocení dle vhodnosti pro věkové skupiny v České republice, proč zatím nebyl v našem prostředí aplikován a zda existuje ve výhledné době možnost jeho zavedení. Poslední část práce by pak obsahovala zpracování názorů vybraných respondentů z řad odborníků a relevantních úředníků na důležitost zavedení hodnocení audiovizuálních děl.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod
2. Klasifikace audiovizuálních produktů
  - 2.1. Argumenty pro zavedení klasifikace
  - 2.2. Historie klasifikace
  - 2.3. Stav v zahraničí
3. Projekt Kijkwijzer
  - 3.1. Představení projektu

3.2. Současný stav

3.3. Názory na potřeby zavedení hodnocení audiovizuálních děl dle vhodnosti pro věkové skupiny

4. Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Rešerše a analýza odborných textů a studií, hloubkové rozhovory.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

JIRÁK, Jan - DVOŘÁKOVÁ, Tereza. *Koncepce klasifikace audiovizuálních produktů podle věkových skupin : závěrečná zpráva o řešení projektu.* Praha : CEMES UK FSV, 2009. 83 s.
Publikace je závěrečnou studií výzkumného projektu, který zadalo Ministerstvo kultury České republiky. Projekt se zabýval možností zavedení klasifikace audiovizuálních produktů dle věkových skupin v České republice.

KIRSH, Stephen J. *Children, adolescents, and media violence: a critical look at the research.* Thousand Oaks: Sage Publications, 2006. 409 s.
Kniha shrnuje a popisuje výzkumy na téma násilí v médiích a jeho působení na děti a adolescenty. Nabízí jak historický tak teoretický kontext vztahující se k vlivu médií na dospívající.

LEVESQUE, Roger J.R. *Adolescents, media, and the law : what developmental science reveals and free speech requires.* Oxford: Oxford University Press, 2007.
Kniha představuje syntézu dosavadních poznatků negativních vliv médií na dospívající mládež. Autor v knize popisuje, jaká je možnost využít výsledky bádání k nastavení standardů regulace audiovizuálních obsahů.

ŠEĎOVÁ, Klára. *Děti a rodiče před televizí: rodinná socializace dětského televizního diváctví.* Brno : Paido, 2007, 157 s.
Kniha vychází z empirického výzkumu a popisuje chování rodičů a dětí před televizí. Věnuje se tomu, jaký vliv mají rodiče na své děti při sledování televize a jaké návyky jim při konzumaci mediálních obsahů předávají.

SINGER, Dorothy G. – SINGER, Jerome L. *Handbook of children and the Media.* Thousand Oaks: Sage Publications, 2001. 765 s.
Kniha sumarizuje dosavadní poznatky a navrhuje možné další směřování výzkumů o konzumaci mediálních obsahů mládeží. Zkoumá jak děti konzumují a používají média a učí se díky jejich obsahům. Zkoumá jaké výhody a jaké nevýhody má na děti to, že jsou vystavené audiovizuálním obsahům.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Datum / Podpis studenta/ky 8.6.2012

Rn4

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:	
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:	
Potvrzují, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.	
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga	..... Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.
<u>TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.</u>

Obsah

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM	3
PROHLÁŠENÍ	6
PODĚKOVÁNÍ	7
OBSAH	11
1. ÚVOD	13
1.1. Vymezení pojmů.....	16
1.1.1. Audiovizuální produkt.....	16
1.1.2. Hodnocení audiovizuálních děl	17
1.1.3. Věková skupina.....	18
2. KLASIFIKACE AUDIOVIZUÁLNÍCH DĚL	19
2.1. Argumenty pro zavedení klasifikace	21
2.1.1. Právní argumenty pro zavedení klasifikace.....	21
2.1.2. Psychologické argumenty pro zavedení klasifikace.....	28
2.1.3. Ekonomické argumenty pro zavedení klasifikace	31
2.2. Historie označování.....	32
2.2.1. „Hvězdička“	32
2.2.2. Současný stav v ČR a jeho právní úprava	35
2.3. Stav v zahraničí	39
2.3.1. USA.....	39
2.3.2. Vybrané státy Evropské unie	41
3. PROJEKT KIJKWIJZER	45
3.1. Představení projektu	45
3.1.1. Institut NICAM	45
3.1.2. Systém hodnocení	46
3.1.3. Kategorie Kijkwijzeru.....	47
3.2. Současný stav v ČR.....	51
3.2.1. Projekt Ministerstva kultury České republiky.....	52
3.2.2. APAK.....	59
3.2.3. Současný stav projektu na MK ČR	60
3.2.4. Současná aktivita Rady pro rozhlasové a televizní vysílání.....	61
3.3. Názory na potřebu zavedení hodnocení audiovizuálních děl dle vhodnosti pro věkové skupiny	62
3.3.1. Vyjádření televizí.....	62
3.3.2. Vyjádření psychologa	66
3.3.3. Vyjádření místopředsedkyně RRTV Ireny Ondrové	70
3.3.4. Vyjádření matek.....	71
4. ZÁVĚR	75
SUMMARY	78
POUŽITÁ LITERATURA	81
Literatura	81
Periodika.....	82
Elektronické zdroje	83
Legislativní dokumenty.....	87

SEZNAM PŘÍLOH.....	89
PŘÍLOHY.....	90

*Pro dítě skloněné nad mapou, nad knížkami
jak jeho dychtění je vesmír bez konce.
Ach, jak je velký svět, když v záři lamp nás mámí,
a jak je maličký svět v naší vzpomínce!
(Charles Baudlaire – Cesta)¹*

1. Úvod

V uplynulých staletích se lidé učili o sobě samých a o světě prostřednictvím vyprávění. Bylo to médium, které mladším generacím přinášelo poznání základních lidských hodnot, morálky, historie a kultury. Vypravěči, kteří měli k publiku přístup, ho ovlivňovali. Ať již v dobrém, nebo zlém. Ve čtvrtém století před Kristem byl za zkaženou morálku, kterou ovlivňovala mládež, popraven vypravěč nad vypravěče, řecký filozof Sokrates.

Orální historie má ovšem malou nevýhodu. Po léta a staletí ústního vyprávění mohou být detaily příběhů pozměněny či pozapomenuty. Výhodu oproti tomu má psané slovo, které ale bylo do vynálezu knihtisku určeno pouze privilegovaným vrstvám. I nyní má kniha, alespoň pro mne, nádech jakési nadřazenosti. Televize oproti tomu je určena široké veřejnosti bez ohledu na její finanční možnosti. Nemusíme se po ní pít, dnes je cenově dostupná a z nepřeberné nabídky programů a vysílacích kanálů si vybere snad každý. Není proto divu, že obrazovka, a nejen ta televizní, převzala roli barda, který nás baví, vzdělává, ale i rozptyluje.

V dnešních uspěchané době pracujících rodičů televize také často funguje jako chůva. Rodiče před ní své potomky odloží a věnují se sami sobě, svým zálibám, ale také ekonomickému zabezpečení rodiny. Televize může mít na děti pozitivní, například socializační účinky, ovšem má i účinky negativní, které častokrát spočívají v tom, že jsou děti a mládež vystaveni obsahům, které nejsou vhodné pro jejich věkovou skupinu. Primární odpovědnost za to nesou rodiče. Otázkou ovšem zůstává, zda se rodiče v současné bohaté mediální produkci orientují a také, zda je to vůbec v jejich silách. Rodiče valné většiny dětí a mládeže nestudovali psycho-

---

¹ V překladu Karla Čapka. In: ČAPEK, Karel. *Francouzská poezie a jiné překlady*. Praha: SNKLHU, 1957, str.: 24.

logii, proto nemusí tušit a mnohdy ani nevědí, zda to, na co se jejich děti dívají, je opravdu pro jejich vývoj vhodné.

Řešení tohoto problému a ulehčení rodičovské práce by mohlo představovat zavedení jednotného systému labelizace audiovizuálních děl. Tento systém v České republice doposud chybí. Z toho důvodu zadal Odbor médií a audiovize Ministerstva kultury České republiky zhruba před pěti lety k vypracování projekt, který by měl navrhnout jednotný klasifikační systém hodnocení audiovizuálních produktů, a to v souladu s politikou Evropské unie.

Na základě zmíněného projektu byl pak doporučen systém hodnocení Kijkwijzer, vyvinutý nizozemským institutem NICAM. Právě zavedením audiovizuálního hodnocení a projektem Kijkwijzer se zabývá má práce „*Zavedení klasifikace audiovizuálních děl dle vhodnosti pro věkové skupiny v České republice*“.

Má práce se chce především zaměřit na otázky, co to klasifikace audiovizuálních děl je, zda je její zavedení zapotřebí, jak se klasifikují díla v současné době, a zda je tento problém právně ošetřen. Také se v ní chci zaměřit na dosavadní snahu o zavedení systému labelizace na našem území a zároveň chci zjistit, jak se k problému staví různé skupiny lidí.

Jak jsem již napsala v tezích, první kapitola této práce se zabývá klasifikací audiovizuálních produktů, argumenty pro jejich zavedení, stavem klasifikace v zahraničí a historií klasifikace v České republice. Následuje kapitola o projektu Kijkwijzer a o současném stavu jeho možného zavedení u nás a názorech na potřebné zavedení takovéto labelizace.

V diplomové práci používám termíny, které nejsou veřejnosti příliš známé, nebo má představa o nich nemusí být shodná s představou jiných, a proto jsem se rozhodla, že na jejím začátku také zařadím jejich vysvětlení.

Problém, na který jsem při vypracovávání diplomové práce narazila, byl nedostatek literatury a zdrojů k danému tématu, proto má práce převážně vychází z citací zákonů a materiálů, které najdeme na webových stránkách Ministerstva kultury České republiky. Jedná se o materiály, které pro ministerstvo vypracovali odborníci, když se úřad labelingem zhruba před pěti lety zabýval. Při psaní jsem vycházela z práce *Koncepce klasifikace audiovizuálních produktů podle věkových skupin*, závěrečná zpráva o řešení projektu zavedení klasifikace u nás,

kterou pro ministerstvo sepsali profesor Jan Jirák a magistra Tereza Dvořáková na konci roku 2008. Dalším problémem, se kterým jsem se setkala, byla neochota pracovníků některých institucí cokoliv k tématu sdělovat.

Je škoda, že se o tématu jednotného hodnocení audiovizuálních produktů v České republice příliš nedisktuje. Domnívám se, že zavedení takového systému je nejen v zájmu dětí a rodičů, ale i samotných vysílatelů, a právě proto jsem se rozhodla zpracovat toto téma ve své diplomové práci.

1.1. Vymezení pojmů

Na počátku každé práce je potřeba vymežit pojmy, které se používají. Má práce nevyužívá termíny, které by byly pro laického čtenáře, alespoň doufám, nepochopitelné, ovšem i tak jsem se rozhodla ty nejčastější vymežit, nebo alespoň vysvětlit jejich chápání mou osobou. Text diplomové práce se zabývá zavedením klasifikace audiovizuálních produktů v České republice, proto v následující části definuji pojmy audiovizuální produkt, jeho klasifikace a věkové skupiny.

1.1.1. Audiovizuální produkt

Pojem audiovizuální produkt je velmi široký. Současná česká legislativa ho sama o sobě nevysvětluje, definuje pouze pojmy jako audiovizuální dílo, zvukoobrazový záznam, pořad či audiovizuální mediální služba.²

„Provozovatel, výrobci a distributoři vnímají z výrobního hlediska jako samostatný audiovizuální produkt i drobné celky, které nejsou z uživatelského hlediska významově samonosné a tvoří nejrůznější typy odkazů k větším celkům, popřípadě slouží k identifikaci stanice..., nebo mají evidentně specifický a obecně identifikovatelný komunikační záměr a jsou sdružené do samostatného, jasnými signály odděleného celku (reklamy v reklamním bloku).“³

V následujícím textu se pojmem audiovizuální produkt⁴ rozumí takové dílo, které v sobě nese dvě složky, obrazovou a zvukovou. Jak již z názvu vyplývá, tyto složky jsou v díle zastoupeny rovnoměrně. Jedná se o filmy a televizní pořady, které jsou šířeny prostřednictvím kino a video distribuce, vysílány v televizi, nebo se vyskytují jako obsah audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání.

---

² Jirák, Dvořáková. 2008. str.: 16

³ Jirák, Dvořáková. 2008. str.: 16

⁴ Popřípadě dílo či obsah. Tyto pojmy jsou v mé práci chápány jako synonyma.

Audiovizuálním produktem jsou také například videohry, počítačové hry, reklamy a také obsahy na internetu. Těmi se ovšem má práce nezabývat, popřípadě se jimi zabývá pouze okrajově.

1.1.2. Hodnocení audiovizuálních děl

Hodnocení audiovizuálních děl, jejich klasifikace a labelizace v mé práci představují shodné pojmy. Jedná se o stanovení či doporučení věkové hranice přístupnosti filmů a pořadů pro různé věkové skupiny dětí a mládeže s ohledem na potenciální škodlivost jejich obsahu. Ve Spojených státech amerických se pro tento pojem vžil termín rating (v angličtině rate znamená hodnocení, míra, poměr).⁵

Podle definice Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, která je dostupná na internetových stránkách www.detiamedia.cz, se hodnocením audiovizuálních děl rozumí systém značení přístupnosti pořadů pro jednotlivé věkové kategorie dětí. „*Tento systém, běžný v řadě zemí, rodičům pomáhá při výběru pořadů, které svým dětem umožní sledovat, aniž by se museli obávat, že budou v průběhu pořadu zaskočeni obsahem, který je pro děti nevhodný. Cílem labelingu je nejen poskytnout informaci o tom, do kolika let by daný pořad měl být pro děti nepřístupný, ale rovněž sdělení, jaké typy nevhodných obsahů zahrnuje.*“⁶

Hodnocení audiovizuálních děl probíhá pomocí systému pro jejich kvalifikaci. Systémem se pak rozumí soubor technických a organizačních prostředků, jenž na základě údajů daných tvůrci, distributory či nezávislou organizací vyhodnotí vhodnost obsahu díla pro jednotlivé věkové skupiny.⁷

---

⁵ Reifová. 2004. str.: 205

⁶ Co je to labeling?. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Děti a média* [online]. 2013 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.detiamedia.cz/art/1454/co-je-to-labelling.htm>

⁷ Hodnocení audiovizuálních produktů na území ČR: Možnosti budování systému v ČR z pohledu technologií. *Ministerstvo kultury* [online]. 2009 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Hodnoceni-audiovizualnich-produktu-na-uzemi-CR---Monosti-budovani-systemu-v-CR-z-pohledu-technol.pdf>

1.1.3. Věková skupina

V diplomové práci se také často objevuje pojem věková skupina. Je to soubor jedinců, kteří se narodili přibližně ve stejnou dobu a mají tedy shodný věk. Zpravidla se jedná o jeden ročník. V systémech audiovizuálních hodnocení se často objevují i skupiny například 6+, 12+, atd. Označuje se tím skupina jedinců stejného či vyššího věku (starší šesti, dvanácti let).

2. Klasifikace audiovizuálních děl

V současné době v postupující medializaci společnosti hrají audiovizuální média v našich životech čím dál větší roli. Setkáváme se s nimi každý den a jsme vystaveni jejich vlivu. Média v poslední době odstraňují tabu a často i zábrany. Jejich působení má především vliv na děti a dospívající mládež.

Mezi prvními výzkumy efektů masových médií je nejrozsáhlejším a nejznámějším výzkum ze série „Motion Pictures and Youth“ (Filmy a mládež), který je také známý jako „Payne Fund Studies“ (Studie Paynova Fondu). Pochází z období let 1933 až 1935 a vzhledem k tomu, že v té době televizní éra ještě nenastala, zaměřoval se na film a na to, jak filmy ovlivňují mladé Američany. Film byl prvním z masových médií 20. století, který připravil půdu pro masový nástup rádia a televize. Již v tomto výzkumu autoři poukázali na negativní vlivy masmédií na děti a mládež.⁸ Právě tato studie připravila živnou půdu pro další výzkumy negativních vlivů, které audiovizuální masmédiá mohou mít na mladší generaci.

Ačkoliv média mohou mít na děti a mládež negativní dopad, mohou přinést i celou řadu pozitiv. Negativní dopady vycházejí především z toho, že adolescenti konzumují mediální obsahy, které nejsou určeny pro jejich věkovou skupinu. Problémem je, jak tato nevhodná díla rozpoznat od těch vhodných. Takový problém rodičům i samotným dětem pomáhá vyřešit právě systém labelizace.

Klasifikace audiovizuálních děl má dlouhou historii, například ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v loňském roce vstoupila do druhého století svého působení.⁹ V řadě států se jedná o poměrně propracovaný systém, bohužel situace v České republice je úplně opačná. Nejenže na našem mediálním poli chybí jednotný systém koncepce labelizace audiovizuálních produktů, ale dosavadní koncepce jsou mnohdy nedostatečné. Například v televizním vysílání se vyskytuje labelizace pouze ve formě hvězdičky, aniž by bylo specifikováno, čím je daný film škodlivý.

---

⁸ Jowett, Fuller-Seeley: 1996

⁹ Více k tématu v kapitole 2.3.2.3. Spojené království Velké Británie a Severního Irska

V následujících podkapitolách se tato práce bude věnovat tomu, jak řeší labelizaci audiovizuálních děl ve vybraných státech Evropské unie a USA, jak je labelizace řešena v České republice a její historie u nás. V první části bych ale ráda představila vybrané argumenty, které vysvětlují, proč je dobré v našem státě a mediálním prostředí zavést klasifikaci audiovizuálních děl podle vhodnosti věkových skupin.

2.1. Argumenty pro zavedení klasifikace

Důvodů, proč by Česká republika a její mediální systém měly přistoupit na zavedení labelizace, existuje celá řada. Například ten, že náš mediální systém, co se označování nevhodného obsahu pro děti a mladistvé týče, patří mezi nejhorší na světě. Je také poměrně zastaralý. Například označení nevhodného televizního obsahu takzvanou hvězdičkou se v televizním programu objevilo již před 58 lety.¹⁰

Nejdůležitějšími argumenty pro zavedení hodnocení nevhodného mediálního obsahu jsou ovšem ty, které poukazují na to, že nezavedení audiovizuálních hodnocení může mít i negativní dopady. Tyto argumenty se dělí do skupin právních, psychologických a ekonomických, a právě těmto argumentům jsou věnovány následující stránky.

2.1.1. Právní argumenty pro zavedení klasifikace

Nejdůležitějšími argumenty pro zavedení hodnocení audiovizuálních děl, zejména z hlediska samotné České republiky a jejich představitelů, jsou nejspíše ty právní. Česká republika je totiž, jakožto člen světového společenství, vázána celou řadou smluv, jejichž nedodržení by pro ni mohlo mít sankční následky. Tyto smlouvy, které se vztahují ke zkoumanému tématu, čili k tématu dětí, mládeže a televizního vysílání, se zavázala totiž ČR dodržovat.

„Dle článku 10 ve spojení s čl. 1 odst. 2 a čl. 95 Ústavy ČR jsou vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, součástí právního řádu. Stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva, i když není součástí ústavního pořádku (čl. 95 odst. 2, čl. 112 Ústavy ČR).“¹¹ Tyto smlouvy, které Česká republika dodržuje, jsou tedy nadřazeny národnímu právu.

Ve vztahu k přijetí hodnocení audiovizuálních děl jsou pro naši zemi relevantní především směrnice a doporučení Evropské unie, jejímž členem se naše země stala k 1. květnu 2004.

---

¹⁰ Více v kapitole 2.2.1. „Hvězdička“

¹¹ Ryšánková, 2009, str.: 27

2.1.1.1. Směrnice o audiovizuálních mediálních službách EU

Směrnice o audiovizuálních mediálních službách je novelizace směrnice Rady číslo 89/522/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání, která je také známá jako směrnice „Televize bez hranic“. Tato směrnice má za cíl realizovat svobodný pohyb služeb, v tomto případě televizních programů, napříč evropským společenstvím. Stanovuje minimální standardy televizního vysílání – regulaci reklamy a ochranu dětí a mládeže.¹²

„Směrnice upravila mezinárodní aspekt vysílání tím, že vymezila jurisdikci členských států nad jednotlivými provozovateli vysílání, a současně zaručila jejich svobodný příjem. Významným cílem "Televize bez hranic" byla rovněž podpora distribuce a produkce evropských televizních programů.“¹³ Do českého právního řádu byla stará směrnice implementována zákonem číslo 231/2001 Sbírky o rozhlasovém a televizním vysílání a o změně dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů.¹⁴

V roce 2005 pak bylo na půdě Evropské unie rozhodnuto o novelizaci této směrnice. Jedním z důvodů byl i technologický rozvoj v oblasti audiovizuálních médií a především zavádění mediálních audiovizuálních služeb na vyžádání. O dva roky později pak byla novelizace schválena Evropským parlamentem ve druhém čtení. V roce 2010 bylo ještě přijato oficiální kodifikované znění – Směrnice 2010/13/EU, a to z důvodu sjednocení tří předchozích směrnic (z roku 1989, 1997 a 2007). Obsahově se ale v této směrnici nic nezměnilo.¹⁵

Jak již bylo výše zmíněno, pamatuje tato směrnice i na děti, mládež a vysílání pro ně. Dle odstavce 59 této smlouvy jsou *„pravidla chránící tělesný, duševní a mravní vývoj nezletilých osob i na ochranu lidské důstojnosti ve všech audiovizuálních mediálních službách včetně audiovizuálních obchodních sdělení nezbytná.“¹⁶ Podle této směrnice by měly členské státy zajistit odpovídající úroveň ochrany vývoje nezletilých dětí.¹⁷*

---

¹² Směrnice o audiovizuálních mediálních službách | Ministerstvo kultury. *Ministerstvo kultury* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/rozhlasove-a-televizni-vysilani/smernice-o-audiovizualnich-medialnich-sluzbach-521/>

¹³ tamtéž

¹⁴ tamtéž

¹⁵ tamtéž

¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU: O koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních

Evropská směrnice by měla být do národní legislativy implementována do dvou let od vydání. V českém právním řádu se tak měla objevit do 11. prosince 2009, což se ovšem nestalo.¹⁸ Implementací se tak stal až zákon číslo 132/2010 Sbírky o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání), který vstoupil v platnost 1. června 2010.¹⁹

2.1.1.2. Doporučení o ochraně nezletilých osob a o lidské důstojnosti

Doporučení Evropského parlamentu a Rady 2006/952/ES ze dne 20. prosince 2006 o ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurenceschopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb nemá legislativní charakter.²⁰ Česká republika ho tak nemusí do svého právního systému implementovat, nicméně je vhodné ho v této diplomové práci uvést, neboť se týká přímo zavádění hodnocení audiovizuálních produktů.

Orgány Evropské unie v tomto dokumentu doporučují, aby členské státy přijaly nezbytná opatření pro zajištění ochrany nezletilých osob a lidské důstojnosti ve všech audiovizuálních a on-line informačních službách tím, že zvaží opatření, jež by umožnila nezletilým osobám odpovědně užívat audiovizuální a on-line informační služby. Pokud je to vhodné a nutné opatření usnadňující identifikaci kvalitního obsahu a služeb pro nezletilé osoby.²¹

Druhý odstavec „Doporučení“ se již přímo věnuje labelizaci audiovizuálních děl. Podle EU by bylo vhodné, aby průmysl audiovizuálních a on-line informačních služeb a další

---

mediálních službách). In: 2010. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/rozhlasove-a-televizni-vysilani/LexUriServ.pdf>, str.: 7.

¹⁷ tamtéž, odstavec 60

¹⁸ JIŘÍ, Peterka. Regulaci (televize po) Internetu jsme v ČR nestihli. *Lupa.cz* [online]. 2010 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/regulaci-televize-po-internetu-jsme-nestihli/>

¹⁹ DIEPOLDOVÁ, Denisa. Zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání. In: *E-advokacie.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.e-advokacie.cz/cz/clanky/zakon-o-audiovizualnich-medialnich-sluzbach-na-vyzadani.html>

²⁰ Doporučení Evropského parlamentu a Rady není pro členské státy EU závazné. Evropské orgány tak pouze dávají najevo svůj názor a navrhují určité kroky, aniž by ti, komu jsou doporučení určena, měly zákonnou povinnost doporučení implementovat. (In: Nařízení, směrnice a další právní akty. *EUROPA* [online]. [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/decision-making/legal-acts/index_cs.htm)

²¹ Doporučení Evropského parlamentu a Rady 2006/952/ES: O ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurenceschopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2006. Paragraf I., sekce Doporučuje

dotčené strany vypracovávaly pozitivní opatření ve prospěch dětí a mládeže, a to například tím, že zavedou filtrační systémy. „Tato opatření mohou zahrnovat harmonizaci prostřednictvím spolupráce mezi regulačními, samoregulačními a spoluregulačními orgány členských států a prostřednictvím výměny osvědčených postupů týkajících se otázek, jako je systém společných popisných symbolů nebo výstražných zpráv označujících věkovou kategorii nebo aspekty obsahu, jež vedly k určitému doporučení ohledně věku, což by uživatelům pomohlo při hodnocení obsahu audiovizuálních a on-line informačních služeb.“²²

Dalším doporučením je posouzení možností vytvoření filtrů, které by zabránily přenosu informací znevažujících lidskou důstojnost po internetu a vyvinuly systémy označování i pro oblast internetu.²³

2.1.1.3. Úmluva o právech dítěte

Úmluva o právech dítěte je mezinárodní dokument. Byla přijata Valným shromážděním OSN 20. listopadu 1989 a kromě Spojených států amerických a Somálska ji postupně ratifikovaly všechny státy světa. V České republice (tehdy ještě Československu) je v platnosti od roku 1991, kdy vyšla ve sbírce zákonů číslo 104/1991. Ve svých 54 článcích stanovuje ekonomická, občanská, politická, kulturní a sociální práva dětí. Dítětem se podle této úmluvy rozumí každý člověk, který ještě nedosáhl 18 let věku, pokud v právním řádu, který se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.²⁴ Přijetím této dohody se ji Česká republika zavázala dodržovat. Stát má tedy povinnosti, které z této dohody vyplývají.

Podle článku 13 zmíněného dokumentu má dítě právo na svobodu projevu. Právo zahrnuje vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu a to ústně, písemně, tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoliv jinými prostředky podle volby dítěte. „Výkon tohoto práva může podléhat určitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:

- a) k respektování práv nebo pověsti jiných

---

²² tamtéž, Paragraf II, Sekce Doporučuje, str.: 3

²³ tamtéž

²⁴ Práva dětí. *Unicef.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.unicef.cz/co-delame/kde-pusobime>

b) *k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky.*²⁵

V úmluvě o právech dítěte se také říká, že žádné dítě nesmí být vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence ani nezákonným útokům na svou čest a pověst. A dítě má právo na zákonnou ochranu proti zmíněným zásahům či útokům.²⁶

Státy, které úmluvu podepsaly, dle ní uznávají funkci hromadných sdělovacích prostředků a měly by dětem zabezpečit přístup k informacím a materiálům z různých národních a mezinárodních zdrojů, především k těm, jež jsou zaměřeny na rozvoj sociálního, duševního a mravního blaha dítěte. Také by měly brát zřetel na tělesné a duševní zdraví dětí a adolescentů. *„Za tímto účelem státy, které jsou smluvními stranami úmluvy, povzbuzují: hromadné sdělovací prostředky k šíření informací a materiálů, které jsou pro dítě sociálně a kulturně prospěšné...a tvorbu odpovídajících zásad ochrany dítěte před informacemi a materiály škodlivými pro jeho blaho...“*²⁷

Zavedení hodnocení audiovizuálních děl by tedy bylo vhodné i kvůli Úmluvě na ochranu dítěte, protože by ji pomáhalo naplňovat tím, že by televizní vysílání nenarušovalo jejich zdravý vývoj, neboť by děti a jejich rodiče věděli, které pořady jsou pro děti vhodné a které nikoli.

---

²⁵ Úmluva o právech dítěte: Ve znění přijatém v ČR, zveřejněném ve Sbírce zákonů č. 104/1991. In: *Sbírka zákonů č. 104/1991*, 1991. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>. Článek 13, odstavce 1 a 2.

²⁶ Tamtéž, článek 16, odstavec 1 a 2.

²⁷ Tamtéž, článek 17.

2.1.1.4. Další mezinárodní právní dokumenty

Mezi další dokumenty, jež se vztahují k ochraně dětí před nevhodnými obsahy audiovizuálních médií a také ty, které se vztahují k českému právnímu řádu, patří Úmluva Rady Evropy o přeshraniční televizi. Ta říká, že ty části programů, které by mohly poškozovat vývoj dětí a dospívajících, nesmějí být zařazovány do vysílání v těch časech, u kterých je pravděpodobné, že by je mohly tyto skupiny sledovat.²⁸

Komise Evropského společenství v osmdesátých letech minulého století vydala takzvanou Zelenou knihu o zřízení společného trhu vysílání a Návrh směrnice Rady číslo 89/552/EHS o koordinaci určitých ustanovení stanovených zákonem, předpisy nebo administrativním opatřením v členských státech, pokud jde o provozování televizního vysílání.²⁹

Dalším dokumentem upravujícím tuto problematiku je Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů, která říká, že s kulturními statky, činnostmi a službami by se nemělo zacházet tak, jako kdyby měly pouze obchodní hodnotu, ale podle této úmluvy mají i kulturní povahu. V platnost pro státy Evropské unie tato úmluva vstoupila v roce 2007.

Ve stejném roce také Výbor ministrů Rady Evropy přijal Úmluvu k ochraně před sexuálními zneužíváním.³⁰

2.1.1.5. České právní dokumenty

České podnikatelské subjekty v oblasti audiovizuálních médií se nemusí řídit pouze podle výše zmíněných mezinárodních dokumentů, ale musí dodržovat i český právní řád, ve kterém se také pamatuje na vztah dětí a médií. Jedná se především o zákon číslo 231/2001 Sbírky o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, zákon číslo 132/2010 Sbírky o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů a zákon číslo 496/2012 Sbírky o audiovizuálních dílech a podpoře kinematogra-

---

²⁸ Ryšánková, 2009

²⁹ Tamtéž

³⁰ Tamtéž

fie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizí). Vztah těchto zákonů, dětí a mládeže a samotné labelizace je podrobněji popsán v kapitole 2.2.2. *Současný stav v ČR a jeho právní úprava.*

Dalšími zákony České republiky, které se týkají tématu, jsou:

- Zákon číslo 483/1991 Sbírky o České televizi
- Zákon číslo 484/1991 Sbírky o Českém rozhlase
- Zákon číslo 127/2005 Sbírky o elektronických komunikacích
- Zákon číslo 40/1995 Sbírky o regulaci reklamy
- Zákon číslo 127/2005 Sbírky o elektronických komunikacích
- Zákon číslo 40/1995 Sbírky o regulaci reklamy

2.1.2. Psychologické argumenty pro zavedení klasifikace

Média konstruují svět, ve kterém žijeme. Není tedy sporu o tom, že audiovizuální mediální služby mají dopady na lidskou psychiku. Média přispívají k socializaci jedinců, napomáhají členům společnosti smířit se s normami, hodnotami, rolemi, statusy a sankcemi. Skrze sledování mediálních obsahů se člověk dozvídá, co se od něj v určité roli očekává a co nikoliv.³¹

Vliv médií je větší u dětí a mládeže, jejichž psychika se v průběhu dospívání formuje. Již od počátku minulého století probíhají výzkumy na toto téma. Několik studií ukazuje i pozitivní vliv sledování televizních pořadů na psychický vývoj dítěte. Otázkou je, zda jsou důvěryhodné a s jakým motivem a na čí objednávku byly dělány. Většina výzkumů prokázala, že média mají na vývoj osobnosti dítěte spíše negativní dopady. Podle těchto studií tvoří televize roli vedoucího média, a to i navzdory rychlému vývoji internetu.

Podle psycholožky Jany Fuchsové³² existuje řada teorií z oblasti psychologie, které se zabývají vlivem násilí v mediálním obsahu. Jedná se o teorii nabuzení, sociálně kognitivní teorii, kultivační a psychoanalytickou teorii.

„První dvě poukazují na možnost zvýšení agresivity dítěte. Kultivační teorie navíc připojuje ke zvýšení násilného chování i zvýšení pocitu strachu.“³³

Teorie nabuzení (arousal) Davida Zillmanna tvrdí, že člověk je k danému chování, v tomto případě agresivnímu, již predisponován. Nabuzení je pak aktivujícím prvkem, který dodává energii lidskému chování. K nabuzení může docházet i při sledování audiovizuálních mediálních obsahů.³⁴

Sociálně kognitivní teorie amerického psychologa Alberta Bandury zkoumá to, jak jedinci zpracovávají své poznatky a zážitky a jak toto poznání ovlivňuje jejich chování. Zkou-

---

³¹ Reifová, 2004

³² Celá e-mailová korespondence s psycholožkou Janou Fuchsovou je součástí této práce v části Přílohy

³³ Z e-mailové korespondence s psycholožkou Janou Fuchsovou

³⁴ Denglerová, 2005

má vztah mezi poznáním, chováním a prostředím. Do teorie učení tato teorie zavedla termín observace (pozorování). Právě observace je jedním ze spouštěcích mechanismů agrese. Děti jsou v průběhu dospívání ovlivňovány pozorováním agresivního chování u svých rodičů, vrstevníků, ale také u postav vyskytujících se například ve filmu či komixech. Média pak dle této teorie mohou posilovat či filtrovat probíhající jevy a také formovat samotné osobnostní atributy.³⁵

Kultivační teorie George Gerbnera se zabývá tím, jaký vliv mají obsahy na vnímání reality u diváků. Podle této teorie televize ovlivňuje chování lidí prostřednictvím kultivování jejich názorů. Gerbner tvrdí, že televize kultivuje naše vnímání světa, vnímání hodnot, ideologií. Předává nám také určité představy o světě. Ve svých zkoumáních prokázal, že čím častěji divák v televizi násilí sleduje, tím spíše vnímá svět jako nebezpečné místo k životu, protože televizní obsahy v něm tuto domněnku utvrzují.³⁶

Pouze jediná psychologická teorie, a to teorie psychoanalytická, předpokládá pokles agresivity dětí a mládeže při sledování televize.³⁷ Podle této teorie se totiž dětští diváci identifikují s hrdinou filmu či pořadu a zprostředkovaně se tak podílí na násilí, které je součástí příběhu. Tím pádem mohou uvolnit svoji vlastní agresi.

Z hlediska psychologie ovšem není problémem pouze agresivita mladistvých. Média částečně ovlivňují i celkový světonázor dítěte, jeho pohledy na sexualitu, problematiku genderu či vnímání vlastního těla.³⁸ Kulturní produkty, mezi které bezesporu audiovizuální mediální produkty patří, mohou vytvářet stereotypy a děti jsou k jejich přejímání náchylné.³⁹

Z mediálních výzkumů také vyplývá, že děti, které se dívají na televizi, pozvolna oslabují svou iniciativu, což se například projevuje v jejich narůstající neschopnosti si sami a s fantazií hrát. V posledních letech se také začaly objevovat dětské nemoci, které jsou televiz-

---

³⁵ Strickland, 2001

³⁶ Gerbner, Gross, Morgan, Signorielli, Shanahan, 2002

³⁷ Předpoklad snižování agresivity u dětí a mládeže při sledování televizních pořadů je spojen s tématem, což podle zakladatele psychoanalýzy Sigmunda Freuda je otevření cesty do vědomí a vybití afektu. Katarzi, jako důsledek konzumace zábavných zpráv, zmiňuje ve svých dílech již Aristoteles. Podle katarzní teorie divákům při prožívání násilných činů prostřednictvím televize ubývá ve fantazii odhodlání projevovat vlastní agresivní chování. Lidé tak prostřednictvím televizní obrazovky mohou prožít uvolnění. Katarzní teorie nebyla doposud empiricky potvrzena a zůstává pouze hypotézou, ke které jsou odborníci poněkud skeptičtí. (In: konverzace katarze, s Janou Fuchsovou, která je součástí příloh)

³⁸ Z e-mailové korespondence s psycholožkou Janou Fuchsovou

³⁹ Strickland, 2001

ní obrazovkou zapříčiněny. Ve Spojených státech amerických dokonce musela být zřízena klinická televizní oddělení v nemocnicích pro děti, které jimi trpí.⁴⁰ Dítě si totiž může na televizi vytvořit závislostní chování, protože si navykne na virtuální svět, který je pro něj bezpečný a nestojí ho žádnou námahu.⁴¹

Zavedení hodnocení audiovizuálních mediálních děl v České republice by jistě neznamenalo, že by vymizel negativní vliv televize na dětského diváka, tento problém je příliš komplikovaný, aby ho odstranila labelizace. Pokud by ale děti a mládež sledovaly pořady, které jsou pro jejich věkovou skupinu vhodné, je jisté, že by tato opatření negativní vlivy alespoň trochu zmírňovala.

Do systému labelizace by také mělo být zahrnuto hodnocení reklamních sdělení, neboť i reklama, jakkoliv krátká, je audiovizuální mediální sdělení. Dětský divák je totiž lépe ovlivnitelný než dospělý člověk. Takže i vliv reklamního sdělení působí více na dítě než na dospělého.

---

⁴⁰ BLATTMANN, Elke. *Výchova a zdraví našich dětí*. Hranice: Fabula, 2007, str.: 155-168. ISBN 9788086600390.

⁴¹ Z e-mailové korespondence s psycholožkou Janou Fuchsovou

2.1.3. Ekonomické argumenty pro zavedení klasifikace

Ekonomické argumenty pro zavedení klasifikace audiovizuálních děl dle vhodnosti pro věkové skupiny se týkají samotných distributorů a vysílatelů televizních pořadů a filmů. Zavedení labelizace v českém mediálním prostředí by pro zmíněné subjekty znamenalo finanční zátěž, a to zejména v případě samoregulace. Kvůli tomuto faktoru by samotné televizní stanice a distributoři mohli zavedení zdržovat či ho zcela odmítnout.

Zavedení klasifikace by pro ně ale v širším časovém horizontu mohlo z ekonomického hlediska mít i pozitivní přínos. Jen v roce 2012 musela společnost CET 21 za porušení paragrafu 32 odstavce 1 písmena g) zákona číslo 231/2001 Sbírky⁴² zaplatit ve správních řízeních pokuty dosahující téměř jednoho a půl milionu korun.⁴³ Ve stejném roce Ústavní soud rozhodl, že televize Prima musí zaplatit pokutu ve výši tří milionů korun za to, že v lednu 2007 odvysílala v pořadu Top 100 reportáž o skupině Jackass Praha. Tato reportáž také porušovala výše zmíněný paragraf.⁴⁴

Při zavedení klasifikace audiovizuálních pořadů by se pokuty, které Rada pro rozhlasové a televizní vysílání uděluje, mohly omezit, či by mohly zcela vymizet. Televize by v případě rozšířené labelizace měly větší přehled o škodlivosti díla, čímž by se pokutám předcházelo. Na druhé straně by Rada pro rozhlasové a televizní vysílání měla v případných správních řízeních, které by proti televizím vedla, hodnocení, které by daná televize sama v případě autoregulace zpracovala a tím pádem by Rada měla pádnější důkazy a zjednodušenou práci při potírání nezákonných praktik.

Propracovaný klasifikační systém zavedla již řada států světa a také Evropské unie, již je naše republika členem a s jejímiž zeměmi operujeme na stejném ekonomickém trhu. Pro filmové výrobce by po zavedení označování audiovizuálních děl mohlo být jednodušší s jejich díly na trh vstupovat. Zahraniční distributoři by díla nemuseli labelizovat sami, čímž by na uvádění filmů na cizích trzích ušetřili, a tím spíše by do jejich koupě investovali.

---

⁴² Tento paragraf ukládá vysílateli povinnost nezařazovat v době od šesti hodin ráno do desáté večerní pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých.

⁴³ Tiskové zprávy: Rok 2012. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Rrtv.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/tiskove-zpravy.htm>

⁴⁴ Tisková zpráva z 8. zasedání, konaného dne 17. 4. 2012. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Rrtv.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: http://www.rrtv.cz/cz/files/press/TZ_08_12.pdf

2.2. Historie označování

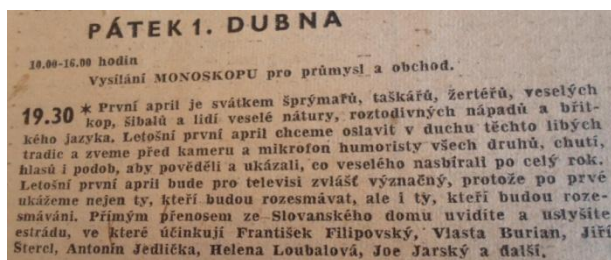
Ačkoliv Česká republika nemá propracovaný systém labelizace audiovizuálních obsahů, historie označování je stará více než čtyři desetiletí, tehdy totiž mohli diváci spatřit na obrazovkách první „hvězdičku“.

2.2.1. „Hvězdička“

Historie označování audiovizuálních děl sahá více než 40 let do minulosti, kdy se zřejmě objevila na českých a potažmo i slovenských obrazovkách. Bohužel si nikdo nepamatuje, kdy se tak přesně stalo.⁴⁵ Někteří pamětníci tvrdí, že byla již od počátků vysílání, které začalo v roce 1953, za to jiní uvádějí, že se zjevila až v období těsně před liberalizací televize v roce 1966. V každém případě označování mělo podobu takzvané hvězdičky, která upozorňovala diváky na obsah nevhodný pro děti a mládež.⁴⁶ Většinou symbol upozorňoval na erotický podtext daného díla.

Diváci si již dopředu mohli zjistit, zda pořad bude pro děti a mládež nevhodný, a to v televizním programu, kde tento grafický symbol byl uveden vždy před názvem vysílaného pořadu. První, který si toto označení vynesl, byl přímý přenos humorné estrády Československé televize v pátek 1. dubna roku 1955 od 19:30. V programu vystoupili například František Filipovský, Vlasta Burian či Helena Loubalová. Následující den televize vysílala další pro děti nevhodný pořad – inscenaci Ibsenova dramatu „Nora“.⁴⁷

Obrázek č. 1 - První hvězdička v televizním programu

První hvězdičku v televizním programu a popis pořadu, u kterého se objevila, můžete vidět na „Obrázku č. 1 - První hvězdička v televizním programu“.

⁴⁵ Českou televizi zůstal můj dotaz nezodpovězen

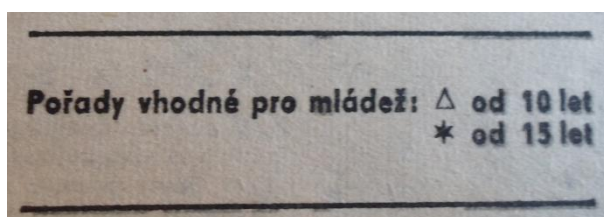
⁴⁶ Ryšánková, 2009. str.: 66-67

⁴⁷ Československý rozhlas a televize. Praha: Delta, 1955, roč. 22, č. 14. ISSN 0231-6811.

Bohužel k zavádění hvězdičky není v programovém týdeníku *Československý rozhlas a televize*, kde v padesátých a první polovině šedesátých let televizní program vycházel, žádná zmínka, není tak jasné, zda se hvězdička objevovala i na obrazovce, či byla pouze vytištěna v programu.

Hvězdička ve svých začátcích upozorňovala na „obsah nevhodný pro mládež“. Na konci padesátých let a na počátku let šedesátých pak označovala pořady nevhodné pro děti do 15 let. Zajímavostí je, že v tomto období se v televizním programu kromě ní objevovala i další značka – trojúhelník. Ten labelizoval pořady nevhodné pro děti do deseti let. Na „Obrázku č. 2 - vysvětlení značení v televizním programu“⁴⁸ jsou obě grafické značky zobrazeny. „Obrázek č. 3 - labelizace filmu Jarní povětrí“ pak ukazuje, jak označení filmu trojúhelníkem vypadalo v televizním programu.⁴⁹

Obrázek č.2 - vysvětlení značení v televizním programu v 60. letech

Obrázek č.3 - labelizace filmu Jarní povětrí

Tvůrci programů na začátku šedesátých let s trojúhelníkem šetřili a pokud se u nějakého pořadu labelizace objevila, byla to právě hvězdička, která převažovala. Od roku 1965 začal vycházet nový televizní program v týdeníku *Československá televize*. V tomto novém programu se již trojúhelník jako označení pořadu nevhodného pro děti do deseti let nevyskytoval, zůstala pouze hvězdička.⁵⁰

Často bylo používání hvězdičky i sporné. Dle slov archiváře České televize Víta Charouze se například v sedmdesátých letech hvězdička objevovala i tam, kde by ji nikdo nehledal. Například „v roce 1972 - soudě podle tehdejšího programu - byla s hvězdičkou komedie *Pane, vy jste vdova*,“ prohlásil v roce 2001 pro deník *Mladá fronta DNES*.⁵¹

⁴⁸ Zdroj obrázku: *Československý rozhlas a televize*. Praha: Delta, 1960, roč. 27, č. 23. ISSN 0231-6811.

⁴⁹ Zdroj obrázku: *Československý rozhlas a televize*. Praha: Delta, 1962, roč. 29, č. 5. ISSN 0231-6811.

⁵⁰ *Československá televize*. Praha: Delta, 1965, roč. 1, č. 1. ISSN 0323-1127.

⁵¹ (uj, spa): Mravně závadní byli Bakaláři i Čapek. *Mladá fronta DNES*. 2001, 12. 4. ISSN 1210-1168. str.: 5

V období před Sametovou revolucí označovala své filmy i Ústřední půjčovna filmů, a to textem mládeži do 12, 15 a 18 let nepřístupno.⁵²

Čtyřcípá hvězdička se v televizi udržela až do roku 1990, kdy se její používání přerušilo. K následnému znovuzavedení ve vysílání České televize pak došlo k prvnímu září roku 2001, kdy vešel v platnost zákon 231/2001 Sb. O dva dny později začala hvězdičku používat i televize Prima. Hvězdička televize Nova, zavedená v červenci 2001, pak má podobu komety.⁵³

Kabelová televizní stanice HBO začala označování nevhodného obsahu používat v roce 1998. Jako označení zavedla kombinaci čísla v kroužku (obsah nevhodný pro věkovou skupinu do 12, 15 a 18 let) a deset zkratek, které objasňují druh nevhodného obsahu.⁵⁴

Označení nevhodného obsahu hvězdičkou se udrželo dodnes, pouze stanice skupiny Nova Group změnilly označení a v současné době nepoužívají výše zmíněnou kometu, ale znak ve formě půlměsíce umístěný před logem stanice.

---

⁵² Ryšánková, 2009, str.: 67

⁵³ tamtéž

⁵⁴ Ryšánková, 2009. str.: 68-69.

2.2.2. Současný stav v ČR a jeho právní úprava

V současné době chybí v českém mediálním prostoru jednotný systém pro označování audiovizuálních děl i jednotná legislativní úprava obsahu audiovizuálních mediálních obsahů. V našem prostředí by se klasifikace audiovizuálních případně nejvíce týkala čtyř typů subjektů - za prvé distributorů audiovizuálních produktů na různých nosičích, za druhé provozovatelů televizního vysílání, za třetí provozovatelů kin a za čtvrté poskytovatelů audiovizuálních produktů na vyžádání a šířených prostřednictvím internetu.

Jednotlivé typy subjektů podléhají v české zákonné úpravě jiným právním normám, které jsou rozebrány v následujících podkapitolách. Ty se rovněž zabývají již existujícím označováním nevhodného obsahu audiovizuálních mediálních děl.

2.2.2.1. Právní úprava televizního a rozhlasového vysílání a jejich klasifikace

Právní úprava televizního a rozhlasového vysílání vychází ze zákona číslo 231/2001 Sbírky o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. Ten omezuje činnost provozovatelů vysílání při vysílání pořadů s potenciální škodlivostí a také požaduje provedení alespoň základní klasifikace díla. Provozovateli totiž stanovuje povinnosti, že:

- a) Nesmí zařazovat do vysílání pořady, které by mohly vážně „*narušit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých zejména tím, že obsahují pornografii a hrubé samoučelné násilí*“.⁵⁵ Také nesmí bezdůvodně zobrazovat osoby umírající nebo vystavené utrpení, které snižuje lidskou důstojnost.⁵⁶
- b) V době od šesté hodiny ranní do desáté večerní nesmí zařazovat pořady a upoutávky, které by ohrožovaly vývoj dítěte. Pokud je zařadí, je povinen před pořadem umístit

---

⁵⁵ Zákon č.231/2001 o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. Paragraf 32, odstavec E, F. In: 2001. 2001. Dostupné z: <http://www.digizone.cz/texty/zakon-231-2001/>

⁵⁶tamtéž

slovní upozornění na nevhodnost televizního či rozhlasového obsahu. Pořad v televizi, který by mohl ohrožovat mravní, psychický či fyzický vývoj dítěte či mladistvého, musí být označen symbolem upozorňujícím na jeho nevhodnost.⁵⁷

Na dodržování výše uvedeného zákona dohlíží Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která monitoruje odvysílané obsahy televizních děl zpětně a má možnost nedodržování zákona sankcionovat. Za porušení zákona může udělit pokutu v rozmezí od dvaceti tisíc korun do deseti milionů českých korun.⁵⁸

2.2.2.2. Právní úprava audiovizuálních služeb na vyžádání

Česká legislativa o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání (AMSnV) nevyžaduje po poskytovatelích těchto služeb žádnou klasifikaci dle vhodnosti pro věkové skupiny. V zákoně číslo 132/2010 Sbírky o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů se nachází odstavec, který po poskytovatelích požaduje zajištění toho, že ke službě, jejíž obsah by mohl vážně narušit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých, neměly děti a mládež jednoduchý přístup. A zároveň tak běžně neměli možnost obsah této audiovizuální služby na vyžádání vidět či slyšet.⁵⁹

---

⁵⁷Zákon č.231/2001 o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. Paragraf 32, odstavec G, H. In: 2001. 2001. Dostupné z: <http://www.digizone.cz/texty/zakon-231-2001>

⁵⁸ Děti a mladiství. *RRTV* [online]. 2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/castokladene-dotazy/deti.htm>

⁵⁹ Zákon 132/2010 Sb. o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů. Paragraf 6, odstavec 3. In: 2010. 2012. Dostupné z: <http://img4.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/sluzby-na-vyzadani.pdf?verze=2013-04-07-21:09:16>

2.2.2.3. Právní úprava kinematografických děl a jejich klasifikace

Klasifikace kinematografických děl na území České republiky vychází ze zákona číslo 496/2012 Sbírky o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizu). Jedná se o nejnovější zákon ve vztahu k audiovizuálním dílům, neboť nabyl účinnosti k prvnímu lednu roku 2013. Na základě zmíněného zákona musí být každé kinematografické dílo před svým zpřístupněním v České republice označeno klasifikací dle vhodnosti jeho obsahu pro děti a mladistvé.⁶⁰

Dílo by mělo být zařazeno při klasifikaci do jedné z těchto skupin:

- a) přístupné bez omezení,
- b) nevhodné pro děti do 12 let,
- c) nepřístupné pro děti do 15 let,
- d) nepřístupné pro děti a mladistvé do 18 let.⁶¹

Klasifikační povinnost v případě, že se jedná o české kinematografické dílo, má výrobce nebo koproducent s místem podnikání, trvalého pobytu či sídlem v České republice.⁶² Sám distributor pak musí klasifikovat jiné než české dílo, které distribuuje na našem území.⁶³ Zároveň je také povinen provedenou klasifikaci oznámit každému pořadateli kinematografického představení a poskytovateli audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání a je povinen toto označení umístit na obaly kopií daného díla.⁶⁴

Pořadatel filmového představení je ze zákona o audiovizu povinen zveřejnit klasifikace a z projekce je povinen zajistit vyloučení osob, na které se vztahuje věkové omezení přístupnosti filmu. Taktéž osoba, jež půjčuje či pronajímá kopie filmů, je nesmí půjčit tomu, na něž se věkové omezení vztahuje.⁶⁵

---

⁶⁰ Zákon 496/2012 Sb. o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů 2012*. Hlava II, paragraf 4 odstavec 1 2012. Dostupné z:

<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb12496&cd=76&typ=r>

⁶¹ Tamtéž hlava II, paragraf 4, odstavec 2

⁶² Tamtéž hlava II, paragraf 5, odstavec 1

⁶³ Tamtéž hlava II, paragraf 5, odstavec 2

⁶⁴ Tamtéž hlava II, paragraf 5, odstavec 3 a 4

⁶⁵ Tamtéž hlava II, paragraf 5, odstavec 5 a 6

Ač je zákon poměrně jasně formulován, nedosahuje v současné době naplnění v praxi. „Pro distribuci audiovizuálních děl, stejně jako pro pořádání audiovizuálních představení neexistuje centrální kontrolní ani (samo)regulační orgán, který by se klasifikací zabýval.“⁶⁶

Mgr. Zuzana Dražilová, producentka, dřívější distributorka artových filmů, k současné praxi labelizování kinematografických děl při distribuci poznamenala, že distributor díla často přebírá hodnocení díla od zahraničního distributora či výrobce. V případě českého filmu se producent často poradí s autory díla a pak jej označí dle vlastního uvážení.⁶⁷

---

⁶⁶ Jirák, Dvořáková, 2008, str.:23

⁶⁷ Telefonický rozhovor ze dne 3. 3. 2013

2.3. Stav v zahraničí

Ve světě existuje celá škála systémů označování audiovizuálních obsahů. V následující podkapitole jsou některé z nich blíže popsány. Obsáhnout všechny typy hodnocení by na těchto stránkách nebylo možné, proto jsem zvolila k popisování pouze některé, a to systémy z nějakého důvodu zajímavé, nebo systémy zemí, které mají k českému systému (a potažmo i České republice) blízko.

2.3.1. USA

Označování audiovizuálních děl ve Spojených státech amerických (dále jen USA) je poměrně propracované a má dlouhou historii. V USA existují dva systémy labelizace, jeden pro filmy v kinodistribuci a ten druhý je pro audiovizuální díla vysílaná v televizi. Systém labelizace televizních děl je zajímavý tím, že se nezaměřuje pouze na samotnou klasifikaci, ale s jeho přispěním lze také pomocí technického zařízení blokovat nevhodné programy pro děti a mládež.

Hodnocením filmů jdoucích do kinodistribuce se v USA zabývá The Motion Picture Association of America (MPAA) nezisková organizace sdružující velká americká filmová studia. Vzhledem k tomu, že se jedná o dobrovolné sdružení, je také označování filmů dobrovolným rozhodnutím, nicméně většina filmařů tak činí.⁶⁸

Historie samoregulace MPAA sahá až do roku 1922. Současný systém se v téměř nezměněné podobě používá od roku 1968.⁶⁹ Filmy podle amerického kinodistribučního hodnocení mohou spadat do pěti kategorií:

G	pro všechny věkové skupiny,
PG	rodičovským dohledem,
PG-13	některé scény mohou být nevhodné pro děti do 13 let,

---

⁶⁸ What: Guide to ratings. *The Film Rating System (CARA)* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.filmratings.com/what.html>

⁶⁹ Safeguarding Artistic Freedom. *Rating History* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.mpa.org/ratings/ratings-history>

- R obsahující scény nevhodné pro mladistvé,
- RC-17 zakázáno divákům do 17 let včetně.⁷⁰

Kategorie jsou brány spíše jako doporučující.

Televizní pořady a filmy, které neprošly klasickou kinodistribucí, jsou pak v USA hodnoceny podle systému TV Parental Guidelines, který spadá pod stejnojmennou komisi. Označován by měl být všechen vysílaný obsah kromě sportovních a zpravodajských pořadů.⁷¹

Systém TV Parental Guidelines rozděluje televizní produkci do sedmi kategorií:

- TV-Y pořad, který je primárně určen pro velmi malé děti (2-6 let),
- TV-7 pořad určen pro děti starší 7 let,
- TV-7-FV pořad určen pro děti od 7 let, který může obsahovat mírné násilí,
- TV-G pořad, který je určen pro všechny věkové skupiny,
- TV-PG pořad, jenž obsahuje obsah, který nemusí rodiče sledovat vhodným pro jejich mladší dítě,
- TV-14 dílo, které není vhodné pro adolescenta mladšího 14 let,
- TV-MA pořad, který je určen pro dospělé publikum.

Programy jsou označovány samotnými vysílateli či producenty vysílaného obsahu. Stejně jako v případě labelizace kinodistribučních filmů je i televizní značení založené na dobrovolnosti a samoregulaci.⁷²

Výše zmíněným technickým doplňkem značení je takzvaný V-Chip, který je od roku 2000 instalován do většiny nově vyrobených televizí určených pro americký trh. V-Chip elektronicky přečte televizní program a dovolí rodičům zablokovat takové programy, o kterých se domnívají, že jsou pro jejich potomky nevhodné.⁷³

---

⁷⁰ The Film Rating System: Empowering families to make informed movie choices. *MPAA ratings poster* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: http://www.filmratings.com/downloads/130207_mpa_rating-poster.pdf

⁷¹ About the TV ratings and V-Chip. *The TV Parental Guidelines* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.tvguidelines.org/index.htm>

⁷² Understanding the TV Ratings. *The Tv Parental Guidelines* [online]. 2013 [cit. 2013-29-03]. Dostupné z: <http://www.tvguidelines.org/ratings.htm>

⁷³ About the TV ratings and V-Chip. *The TV Parental Guidelines* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.tvguidelines.org/index.htm>

2.3.2. Vybrané státy Evropské unie

Vzhledem ke snahám o postupné sjednocování Evropy v rámci Evropské unie by měly státy tohoto evropského společenství mít podobný či shodný systém hodnocení audiovizuálních děl. Nicméně tomu tak není, mezi úrovní labelizace v jednotlivých státech panují velké rozdíly. V následujících podkapitolách představím systémy hodnocení ve vybraných státech Evropské unie.

2.3.2.1. Slovensko

Slovenský mediální systém má s českým společnou historii, dalo by se tedy předpokládat, že situace s hodnocením audiovizuálních děl bude obdobná. Slovenská republika ale na rozdíl od té České systém jednotné klasifikace audiovizuálních produktů zavedla a to audiovizuálním zákonem, jenž vstoupil v platnost na začátku roku 2008. Slovenský zákon neobsahuje pouze zavedení hodnocení audiovizuálních děl, ale také zvukových záznamů uměleckých pořadů (jako jsou například rozhlasové pořady nebo hudební nahrávky).⁷⁴

Audiovizuální zákon rozlišuje dva druhy klasifikátorů – negativní a pozitivní. Negativní upozorňuje na obsah nevhodný pro děti a mládež. Negativní kategorie jsou čtyři – obsah nevhodný pro děti do sedmi, dvanácti, patnácti a osmnácti let. Pozitivní klasifikátory označují produkty vhodné pro děti v následujících kategoriích - vhodné pro věkovou skupinu do 12 let, vhodné pro všechny věkové skupiny, výchovně-vzdělávací pořad vhodný pro skupinu do 7 let, pak od 7 let a třetí skupina je od 12 let.

Ve vyhlášce k výše zmíněnému zákonu jsou přímo vymezeny typy obsahů, které mají být klasifikovány jako nevhodné pro danou věkovou skupinu⁷⁵. „*Zvláštností slovenského sys-*

---

⁷⁴ Predpis č. 589/2007 Z. z. *Podrobnosti o označovaní audiovizuálnych diel a zvukových zaznamov výkonov* [online]. 2008 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-589>

⁷⁵ CZESANY, David a Tereza DVOŘÁKOVÁ. Klasifikace audiovizuálních produktů podle věkových hranic v zemích Evropské unie. In: *Studie klasifikace v zemích EU* [online]. Praha, 2008 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Studie-klasifikace-v-zemich-EU.pdf>

*tému je skutečnost, že televizní vysílání nevyužívá časovou hranici v prime-timu, pouze přesně definuje, jaký typ pořadu nesmí být bezprostředně vysílán po/před dětským programem.*⁷⁶

Klasifikaci provádí výrobci a distributoři audiovizuálních děl. Na správné zařazení audiovizuálních děl pak dohlíží slovenské Ministerstvo kultury, Slovenská obchodní inspekce a Rada pro vysílání a transmisi.⁷⁷

2.3.2.2. Polsko

V Polsku neexistuje žádný regulační či samoregulační úřad, který by klasifikaci prováděl, situace je tedy u našich severních sousedů s klasifikací podobná jako v České republice.

Každopádně v Polsku k labelizaci dochází. Označovat audiovizuální produkty má za povinnost distributor či provozovatel audiovizuálního vysílání. Tuto povinnost polským subjektům ukládá nařízení Národní rady rozhlasového a televizního vysílání (Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji) z června 2005.

Distributor či provozovatel musí audiovizuální dílo přiřadit do jedné ze čtyř kategorií podle věku nezletilých diváků:

- I. Kategorie – pořad či dílo pro všechny věkové skupiny, které se smí vysílat v průběhu celého dne.
- II. Kategorie – od sedmi let, smí se vysílat po celý den.
- III. Kategorie – dílo pro mládež od dvanácti let, smí se vysílat po celý den.
- IV. Kategorie – od šestnácti let, nesmí se vysílat před osmou hodinou večerní.⁷⁸

Speciální kategorií je pak kategorie nad osmnáct let. Dílo zařazené do této kategorie se na televizní obrazovce smí objevit mezi 23:00 a 6:00 hodinou.⁷⁹

---

⁷⁶ Viz 68

⁷⁷ Viz 68

⁷⁸ Polsko. Rozporządzenie krajowej rady radiofonii i telewizji. In: *Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*. Paragraf 6, 2005. Dostupné z: http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/regulacje-prawne/polska/ochrona-dzieci-i-mlodziezy/roz110829_maloletni.pdf

2.3.2.3. Spojené království Velké Británie a Severního Irsku

K nejstarším konceptům hodnocení audiovizuálních děl patří britský systém, jehož historie sahá do roku 1912.⁸⁰ Klasifikaci filmů do kinodistribuce, ale i distribuce na DVD nosičích a videokazetách, provádí British Board of Film Classification (BBFC, Britská rada pro filmovou klasifikaci). Hodnocení filmů neprovádí producenti či distributoři filmů, ale pracovníci rady, kteří filmy zařazují do jedné ze sedmi kategorií.⁸¹ První kategorie nese označení Uc - filmy určené pro všechny věkové skupiny, zvláště dětem do 7 let. Do druhé kategorie (U) spadají filmy vhodné pro všechny věkové skupiny. Filmy, nesoucí označení PG, doporučují doprovod rodiče a mohou obsahovat scény nevhodné pro děti do 13 let. Kategorie 12A je pak určena filmům, které jsou vhodné pro děti od 12 let, děti do dvanácti let pak mohou film vidět v doprovodu dospělé osoby. Následující kategorie nesou označení 12, 15, 18 let a označují filmy přístupné od příslušného věku. Poslední kategorií Britské rady je R 18 – film přístupný od 18 let a uváděn pouze ve speciálních kinech či prodáván v sexshopech.⁸²

I přes to, že je ve Velké Británii hodnocení filmů do kino a video distribuce poměrně rozvinuté, televizní obsahy labelizovány nejsou, existují pouze pravidla, týkající se vysílání potenciálně nevhodného obsahu. Regulátorem rozhlasového a televizního vysílání na britských ostrovech je Office of Communications (Ofcom, Úřad pro komunikace), který má na základě zákona Communications Act z roku 2003 ochraňovat diváka před škodlivými informacemi. Televize na základě nařízení Ofcomu nesmějí vysílat od 5:30 do 21:00 hodin programy nevhodné pro děti (do 16 let). Vysílatelé ovšem musí brát v potaz, že se děti mohou dívat na televizi i po této hodině, a tak by měli obsahu vysílání těsně po 21. hodině věnovat zvýšenou pozornost. Striktnější pravidla pro vysílání panují o víkendů a o prázdninách, kdy se mládež může dívat na televizi déle do noci.⁸³

---

⁷⁹ Polsko. Rozporządzenie krajowej rady radiofonii i telewizji. In: *Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*. Paragraf 2, 2005. Dostupné z: http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/regulacje-prawne/polska/ochrona-dzieci-i-mlodziezy/roz110829_maloletni.pdf

⁸⁰ CZESANY, David a Tereza DVOŘÁKOVÁ. Klasifikace audiovizuálních produktů podle věkových hranic v zemích Evropské unie. In: *Studie klasifikace v zemích EU* [online]. Praha, 2008 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Studie-klasifikace-v-zemich-EU.pdf>

⁸¹ General questions about the BBFC and film ratings. *British Board of Film Classification* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.bbfc.co.uk/about-bbfc/faqs>

⁸² Age Ratings You Trust. *British Board of Film Classification* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.bbfc.co.uk/>

⁸³ Vlastník, 2005, s. 143-144

2.3.2.4. Nizozemí

Jeden z nejpropracovanějších systémů hodnocení audiovizuálních děl můžeme najít na nizozemském mediálním trhu. Systém se jmenuje Kijkwijzer a do provozu ho uvedl institut NICAM⁸⁴. Od dob svého vzniku si vysloužil jak mezi odborníky tak mezi rodiči velmi dobré jméno. Liší se od ostatních doposud používaných labelizačních systémů v tom, že klasifikátory jsou dvojí – věkové a obsahové. Divák (dítě či rodič) je tak lépe informován o tom, čím je obsah daného televizního či filmového díla nevhodný.

Nizozemský systém byl také našimi mediálními odborníky navržen pro aplikaci v českém prostředí, proto mu bude věnována samostatná kapitola.

---

⁸⁴ více v kapitole 3.1.1. Institut NICAM

3. Projekt Kijkwijzer

Z mého pohledu nejpropracovanějším mezi systémy hodnocení audiovizuálních obsahů je nizozemský systém Kijkwijzer⁸⁵ institutu NICAM (Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media – Nizozemský institut pro klasifikaci audiovizuálních médií). A právě jím se bude zabývat následující podkapitola.

3.1. Představení projektu

Na počátku 80. let minulého století volali nizozemští politikové po zavedení samoregulačních opatření v audiovizuálním průmyslu, která by pomohla chránit mladé diváky před možnými škodlivými efekty. Problémem se politici začali opět zabývat v roce 1997, kdy Evropská komise vyzvala členské státy k zavedení nezávislé organizace, která by se o podobnou samoregulaci starala. V Nizozemsku na základě této výzvy vznikl systém hodnocení Kijkwijzer institutu NICAM.⁸⁶

3.1.1. Institut NICAM

Institut NICAM je samoregulační orgán, který má v Nizozemí na starosti označování audiovizuálních produktů. Byl založen v roce 1999 a svou činnost začal vykonávat o tři léta později na základě nového holandského zákona o médiích.⁸⁷ Sdružuje více než 2 200 společností a organizací z řad veřejnoprávních a komerčních vysílatelů, filmových distributorů, ma-

---

⁸⁵ V překladu by termín Kijkwijzer měl znamenat úsloví „dívej se chytře“ (Jirák, Dvořáková, 2008, str. 31)

⁸⁶ NICAM. *Organisation - kijkwijzer* [online]. 2013 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=36>

⁸⁷ Jirák, Dvořáková, 2008, str.:28

jitelů kin a videoték. Z představitelů těchto subjektů se skládá i představenstvo institutu, v jehož čele v současné době⁸⁸ stojí nizozemská politička Tineke Loddersová-Elfferichová.⁸⁹

Dalším z orgánů NICAMu je Poradní komise (Adviescommissie/Advisory Committee). Komise je složena z expertů z oblasti médií, práce s mládeží, vzdělávání, sociální péče a dále pak zástupci rodičovských a dalších sociálních organizací. Část tvoří také představitelé organizací sdružených v holandském institutu NICAM.⁹⁰

NICAM má status neziskové nadace. Na její činnost dohlíží stát prostřednictvím speciální „Komise pro média“. Stát se na činnosti NICAMu podílí finančně. Zpočátku financoval rozpočet institutu ze 75 procent, v posledních letech přispívá polovinou rozpočtu. Participace v institutu není pro mediální organizace ze zákona povinná, ovšem v případě televizních vysílatelů je v podstatě zákonem vynucena, neboť subjekty, které nejsou členy institutu, nesmějí vysílat pořady určené divákům mladších 16 let.⁹¹

3.1.2. Systém hodnocení

Audiovizuální produkty hodnotí sami vysílatelé a distributoři a to prostřednictvím online dotazníku, který je k dispozici na stránkách NICAMu.⁹² Speciálně vyškolení pracovníci jednotlivých firem (takzvaní kodéři) po zhlédnutí obsahu zodpoví 60 otázek o tom, co v díle viděli. Po vyplnění dotazníku program vyhodnotí doporučenou věkovou skupinu. Rovněž dle nevhodnosti obsahu přiřadí dílu obrázkovou labelizaci, která upozorňuje, jaký nevhodný obsah může dílo zahrnovat.⁹³

Otázky v dotazníku jsou rozděleny do sedmi kategorií – typ produkce, násilí, strach, sex, diskriminace, výskyt drog či alkoholu a neslušný jazyk. Dotazník, který vypracovala

---

⁸⁸ Jaro 2013

⁸⁹ NICAM. *Organisation - kijkwijzer* [online]. 2013 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=36>

⁹⁰ NICAM. *Organisation - kijkwijzer* [online]. 2013 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=36>

⁹¹ Jirák, Dvořáková, 2008, str.: 28-29

⁹² Stránky institutu NICAM jsou dostupné na internetové adrese <http://www.kijkwijzer.nl/>

⁹³ Classification. *kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=146>

skupina mediálních expertů, je navržen tak, aby kodérovi nezabral moc času, neboť odpovědi na jednotlivé otázky je pouhé ano či ne.⁹⁴ Od dob svého vzniku před více než deseti lety prošel řadou změn. Aktuální verze pochází ze září 2009.⁹⁵ Tato verze dotazníku je k nahlédnutí v této práci v sekci Přílohy.

3.1.3. Kategorie Kijkwijzeru

Jak již bylo napsáno výše, hodnocení dle Kijkwijzeru se dělí do dvou kategorií – kategorie dle vhodnosti pro věkové skupiny a kategorie upozorňující na druh nevhodnosti obsahu.

3.1.3.1. Kategorie věkových skupin Kijkwijzeru

Kijkwijzer rozděluje televizní a filmová díla do pěti kategorií věkových skupin – vhodné pro všechny diváky, vhodné od šesti let, vhodné od devíti let, vhodné od 12 let a vhodné od 16 let. K dílům jsou při vysílání připojeny piktogramy, které vypadají následovně:

- AL** vhodné pro všechny věkové skupiny
- 6** vhodné pro děti do 6 let
- 9** vhodné pro děti od 9 let
- 12** vhodné pro děti od 12 let
- 16** vhodné pro mládež od 16 let

Dle stránek institutu NICAM tato označení znamenají, že daný televizní program či film je vhodný pro děti stejného či vyššího věku. Například dokumentární film si může vysloužit hodnocení AL⁹⁶, protože neobsahuje žádné obrazy, které by mohly být škodlivé mlá-

---

⁹⁴ tamtéž

⁹⁵ Kijkwijzer: Questionnaire. *50_NICAMkijkwijzerGB_03* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.kijkwijzer.nl/upload/zijbalk1/50_NICAMkijkwijzerGB_03_Questionnaire.pdf

⁹⁶ Vhodné pro všechny věkové skupiny

deži. Nicméně film může být pro malé diváky nevhodný i tak například přílišnou komplexností sdělení. Finální rozhodnutí tak vždy záleží na rodičích.⁹⁷

3.1.3.2. Obsahové kategorie Kijkwijzeru

System Kijkwijzer pracuje také s ohodnocením vizuálního díla po obsahové stránce. K věkové labellizaci tak mohou být připojeny další piktogramy (a to až tři) upozorňující diváky na druh nevhodného obsahu. Obsahových piktogramů je celkem šest a mají následující podobu:

- dílo obsahující násilí (piktogram ve tvaru pěsti)
- dílo, které může vyvolávat strach (piktogram s pavoukem)
- dílo obsahující sexuální obsah (piktogram s dvěma páry nožiček)
- dílo obsahující formy diskriminace (skupinka lidí s jedním panáčkem odlišné barvy)
- dílo zobrazující zneužívání drogových látek a alkoholu (piktogram s injekční stříkačkou)
- dílo, ve kterém se objevuje vulgární jazyk (piktogram s křičícím panáčkem)

Při vyplňování dotazníku je ke každé ze zmíněných kategorií přiřazena doporučená věková hranice a ta, která je nejvyšší, platí i pro celé dílo. Nejvýše hodnocená kategorie je k dílu také připojena příslušným piktogramem. Pokud se některé z kategorií umístí shodně, jsou připojeny k dílu všechny (do maximálního počtu tří piktogramů).⁹⁸

---

⁹⁷ Kijkwijzer explained. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=75>

⁹⁸ Viz 88

3.1.3.3. Příklady hodnocení a hodnocení vybraných filmů dle Kijkwijzeru

Na následujících obrázcích lze vidět, jak systém hodnocení funguje v praxi. V prvním případě je kategorií s nejvyšším skóre sex s doporučením pro 16 let, a proto je věkové doporučení stanoveno právě pro věkovou skupinu starších 16 let. K piktogramu s číslovkou je následně připojen i piktogram upozorňující na sexuální obsah.

Obrázek č. 4. : Kijkwizer – hodnocení obsahu – sex

geweld		6		
seks		16		
angst		12		
discriminatie		AL		
drugs/alcohol		AL		

Na obrázku číslo 5 dostal film dvě shodná ohodnocení. U násilí a strachu se doporučení vyšplhalo na 12 let, a proto obdrželo spolu s číselným piktogramem i piktogramy upozorňující na výskyt násilných scén a scén vyvolávajících strach.⁹⁹

Obrázek číslo 5. :Kijkwijzer – hodnocení obsahu – násilí a strach

geweld		12		
seks		AL		
angst		12		
discriminatie		AL		
drugs/alcohol		AL		

Na internetových stránkách NICAMu mohou rodiče vyhledat doporučená hodnocení pro jednotlivé filmy, a to nejen pro ty, které zrovna vstupují do kin, ale i pro filmy starší. Například filmová klasika režiséra Michaela Curtize Casablanca dle hodnocení Kijkwijzeru ob-

⁹⁹ Classification. *kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=146>

sahuje násilné scény, ale je vhodná pro děti od šesti let.¹⁰⁰ V databázi lze najít i zástupce české a československé kinematografie. Český sen dokumentaristů Klusáka a Remundy je v Nizozemí vhodný pro všechny věkové skupiny, ale nese si sebou upozornění na ne příliš vhodný jazyk.¹⁰¹ Zařazení do skupiny vhodné od šesti let s obsahem scén vzbuzujících strach si vysloužily filmy Kolja¹⁰² a Vratné lahve¹⁰³ režiséra Jana Svěráka.

---

¹⁰⁰ Kijkwijzer classification of Casablanca. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=ctKtygJk56E>

¹⁰¹ Kijkwijzer classification of Czech Dream. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=45&i=40596&professional=>

¹⁰² Kijkwijzer classification of EMPTIES. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=45&i=43569&professional=>

¹⁰³ Kijkwijzer classification of Kolya. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=45&i=50293&professional=>

3.2. Současný stav v ČR

V současné době chybí v České republice jednotný systém zavedení hodnocení audiovizuálních děl. Jediným mediálním segmentem, kde se s formou věkové labelizace můžeme v českém prostředí setkat, jsou kinematografická díla mířící do kinodistribuce. Systém jejich hodnocení je založen pouze na hodnocení díla dle vhodnosti pro jednotlivé skupiny. Labelizace díla podle kategorií nevhodného obsahu zcela chybí. Televizní stanice ani provozovatelé audiovizuální mediální služby na vyžádání nemají ze zákona povinnost své produkty označovat, pro jakou věkovou skupinu jsou určeny. Jediné značení, které se v televizi u audiovizuálních děl objevuje, je „hvězdička“¹⁰⁴

Náš mediální systém tak potřebuje současný systém ujednotit a hlavně ho přepracovat do uživatelsky přístupné podoby. Dle mého názoru by takový systém uvítali nejen konzumenti mediálních obsahů, aby se v současné produkci orientovali, ale také některé instituce, například Rada pro rozhlasové a televizní vysílání.¹⁰⁵

Rada si téma labelizace zvolila v letošním roce za jednu z priorit. Respektive si dala za cíl znovuotevření diskuze k tomuto tématu. Podle Vilmy Huškové, vedoucí odboru analýz televizního vysílání RRTV, se přípravou systému hodnocení před několika lety velmi intenzivně zabývalo Ministerstvo kultury, které si k tématu nechalo vypracovat projekt.¹⁰⁶ „*Celá iniciativa ovšem od té doby zcela usnula. Důvodem byla zejména neochota ze strany provozovatelů vysílání.*“¹⁰⁷

Tato iniciativa a postup Ministerstva kultury České republiky a jeho Odboru audiovizuální bude obsahem následujících stránek shodně jako současná aktivita Rady pro rozhlasové a televizní vysílání.

---

¹⁰⁴ Více v kapitole 2.2.1. „Hvězdička“

¹⁰⁵ dále také jako RRTV, popřípadě Rada

¹⁰⁶ Jiráček, Dvořáková, 2008

¹⁰⁷ rozhovor s Vilmou Huškovou ze dne 26. 4. 2012

3.2.1. Projekt Ministerstva kultury České republiky

Ke konci roku 2006 vydal Evropský parlament a Rada Doporučení číslo 2006/952/ES o ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurenceschopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb, které členskými státy Evropské unie doporučuje přijetí labelizace audiovizuálních děl.¹⁰⁸ Česká politická reprezentace tedy, stejně jako politikové jiných států Evropské unie, začala nad zavedením labelizace uvažovat. Pod svou agendu ji dostal Odbor médií a audiovize Ministerstva kultury České republiky, který zadal Centru pro mediální studia (dále CEMES) vypracovat projekt zabývající se možnostmi zavedení hodnocení audiovizuálních děl. Garantem projektu, který byl realizován v roce 2008, byl jmenován profesor Jan Jiráček, koordinátorkou projektu zodpovědnou za realizaci pak magistra Tereza Dvořáková.¹⁰⁹ Tímto projektem se budou zabývat následující podkapitoly.

Před samotným rozhodnutím o dalším postupu se ministerstvo rozhodlo k ověření názorů a postojů české populace k případnému zavedení klasifikace audiovizuálních produktů. Výzkum, který prováděla agentura Opinion Window Research International, probíhal v první polovině roku 2008.¹¹⁰

3.2.1.1. Shrnutí výsledků výzkumu veřejného mínění¹¹¹

Empirický výzkum měl ověřit rozsah a způsoby spotřeby vybraných médií dětmi a mládeží, zjistit názory rodičů na různé formy kontroly a regulace spotřeby médií, zjistit postoje k labelizaci symboly vhodnosti pro různé věkové skupiny dětí a zjistit výhrady vůči zavedení klasifikace.

---

¹⁰⁸ více v kapitole 2.1.1.2. Doporučení o ochraně nezletilých osob a o lidské důstojnosti

¹⁰⁹ Jiráček, Dvořáková, 2008, str.: 81

¹¹⁰ Závěrečná zpráva - výzkum veřejného mínění: Označování audiovizuálních děl. *Ministerstvo kultury* [online]. 2009 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Vyzkum-verejneho-mineni---zavery.pdf>

¹¹¹ informace obsažené v této kapitole budou vycházet ze Závěrečné zprávy, viz 106.

V dotazníkovém šetření bylo poukázáno na fakt, že se majorita české společnosti domnívá, že média mají na děti a mládež velký vliv. Rodiče dětí do 18 let vyjadřují znepokojení nad zvětšujícím se časem, který děti stráví konzumací mediálních obsahů, a také se bojí negativních dopadů, který na jejich děti média mohou mít. Většina rodičů dětí do 15 let věku v roce 2008 kontrolovala své děti při konzumaci médií. *„Z pohledu rodičů byl kritický věk kolem 12 let (10-14 let). Za věkovou hranicí 15 – 16 let si již rodiče zpravidla uvědomovali „nepřiměřenost“ a nereálnost kontroly samotné expozice... a jejich úsilí se nadále zaměřovalo spíše na kontrolu faktického jednání (společenské kontakty, denní program, sexuální život, konzumace drog apod.).¹¹² Kontrola a rozhodování o přípustnosti a vhodnosti daného mediálního obsahu se dle rodičů zakládala hlavně na vlastním uvážení, založeném na znalosti produktu. Nejistotu projevovali i u nově uváděných či neznámých produktů.¹¹³*

Zavedení hodnocení a označování audiovizuálních produktů by uvítalo 71 procent respondentů uvedeného výzkumu. Toto číslo bylo ještě větší u respondentů s dětmi, pro ano se vyjádřilo osm z deseti (77 procent) rodičů. Čtvrtina respondentů by velmi uvítala systém hodnocení. Vůbec by ho neuvítalo osm procent české veřejnosti. *„Pozitivní postoj k samotnému konceptu a očekávání vkládaná do jeho přínosu podtrhla i převaha mínění, že systém by měl být závazný pro všechny mediální společnosti – s tímto názorem souhlasilo šest z deseti dotázaných v omnibusovém šetření).“¹¹⁴ Domnění, že distributoři či výrobci audiovizuálních produktů by měli mít odpovědnost za respektování a dodržování klasifikačního systému, sdílelo 85 procent respondentů.*

Doporučení daných systémem by se řídilo 72 procent rodičů. Z rodičů mladších dětí ve věku do šesti let by klasifikaci využívalo 83 procent, rodičů dětí mezi sedmým a dvanáctým rokem by se klasifikací řídilo 81 procent. *„Naproti tomu rodiče teenagerů byli skeptičtější, i když více než polovina z nich (56 procent) uvedla, že by byla ochotna se podle systému řídit.“¹¹⁵*

---

¹¹² Závěrečná zpráva - výzkum veřejného mínění: Označování audiovizuálních děl. *Ministerstvo kultury* [online]. 2009 [cit. 2013-04-11]. Str.: 9.

¹¹³ Viz 100

¹¹⁴ Závěrečná zpráva - výzkum veřejného mínění: Označování audiovizuálních děl. *Ministerstvo kultury* [online]. 2009 [cit. 2013-04-11]. Str.: 11.

¹¹⁵ Závěrečná zpráva - výzkum veřejného mínění: Označování audiovizuálních děl. *Ministerstvo kultury* [online]. 2009 [cit. 2013-04-11]. Str.: 12.

Z výzkumu dále vyplynulo, že názory naší společnosti na podrobnost při označování jsou rozdílné. Nevýrazná většina z respondentů (43 procent) by preferovala označení ve formě piktogramů, textovou informaci by uvítalo 26 procent a 20 procent pak vyslovilo názor, že by preferovali hlasové upozornění na nevhodnost obsahu.¹¹⁶

Dotazník se také zabýval volným časem dětí, který tráví spotřebou médií. Rodiče odhadovali, že jejich potomci tráví denně přibližně 85 minut sledováním televize, 42 minut věnují sezení u počítače a surfování po internetu, 11 minut pak hrají počítačové hry na konzoli. „*Nádvkem nebo v překryvu k pobytu před obrazovkou připadá 63 minut na poslech reprodukováné hudby z rádia nebo různých typů přehrávačů.*“¹¹⁷ Pokud k těmto údajům připočteme ještě 21 minut, které děti průměrně denně tráví u knihy, zjistíme, že v roce 2008 děti trávily ve společnosti médií zhruba tři a půl hodiny denně.

Podíl času stráveného u audiovizuálních médií pak u dětí roste s věkem. U dětí do tří let se pohybuje kolem 30 minut denně, v kategorii dětí mezi čtvrtým a šestým rokem vzrostl tento čas o více než polovinu na 77 minut denně a mládež mezi 13. a 18. rokem pak sleduje televizi asi dvě hodiny denně. „*Pokud vezmeme v úvahu klesající zájem o sledování televize mezi staršími teenagery (doložený v dalších šetřeních), pak nám jako věková skupina nejvíce exponovaná vůči elektronickým médiím vychází skupina 13-15letých dětí.*“¹¹⁸

Z výzkumu, uskutečněného v roce 2008, vyplývá, že rodiče by uvítali nový systém klasifikace audiovizuálních produktů a také to, že mládež a děti tráví v blízkosti médií více než jednu sedminu svého dne. Pro rodiče by to jistě znamenalo zjednodušení dohledu nad dětmi a toho, jaký obsah konzumují. Můj názor je, že do budoucna si budou čas hledat mnohem hůře, takže průměrný čas, který jejich potomci budou trávit ve společnosti médií, bude jen a jen narůstat.

O čtyři roky později v roce 2012 se dle výzkumu zvýšil čas dětí trávený v okolí médií přibližně o třicet minut na čtyři hodiny denně.¹¹⁹ V loňském roce trávily děti ve věku 4 -9 let u

---

¹¹⁶ Viz 100

¹¹⁷ Závěrečná zpráva - výzkum veřejného mínění: Označování audiovizuálních děl. *Ministerstvo kultury* [online]. 2009 cit. 2013-04-11. str.:5,

¹¹⁸ Závěrečná zpráva - výzkum veřejného mínění: Označování audiovizuálních děl. *Ministerstvo kultury* [online]. 2009 cit. 2013-04-11 str.:5,

¹¹⁹ Výzkum, který v roce 2012 provedla agentura Mediasearch, zkoumá konzumace médií pouze u dětí mezi lety 4 – 14 let, neshoduje se tedy se skupinou, které se týkal výzkum z roku 2008. Pokud uvážíme, že u dětí starších

médií kolem tří hodin denně, u dětí starších 10 let se jedná až o pět hodin denně. Polovinu z tohoto času pak ukusuje televize a DVD, pětinu času děti tráví u internetu. K poslechu hudby, čtení knih, časopisů a poslechu mluveného slova dětem stačí pouhých 15 minut z každého dne. Tyto údaje vyplývají z průzkumu životního stylu dětí (LSS děti) Asociace televizních organizací, který v roce 2012 zpracovala výzkumná agentura MEDIARESEARCH.¹²⁰

Vzhledem ke zvyšujícímu se času, který děti a mládež tráví před obrazovkou televize a počítače, a také k tomu, že tento trend bude nejspíše dále pokračovat, se domnívám, že zavedení hodnocení audiovizuálních by bylo potřebné, dokonce potřebnější, než bylo v době, kdy studie vznikaly.

3.2.1.2. Možnosti budování systému klasifikace v ČR

Dalším krokem Ministerstva kultury bylo to, že si nechalo vypracovat studii o možnosti budování klasifikačního systému v České republice z hlediska technologií. V této studii, kterou pro ministerstvo vypracovala firma Michal Krsek & partneři s.r.o. (firma zabývající se poradenstvím v oblasti informačních technologií), se píše, že by v případě zavádění systému existovaly možnosti, jak toho docílit. Každá z těchto možností se liší finanční náročností projektu i náročností pro uživatele.¹²¹

První možností by bylo použití vlastního unikátního systému. Systém by byl vyvíjen v České republice, což by vedlo k potřebě kvalifikovaných pracovníků, kteří by zajistili jak jeho vývoj tak jeho případnou údržbu. Provozní náklady systému by se pak skládaly z ceny údržby, připojení na internet, ale také dalších poplatků jako je například elektřina. Nevýhodou této varianty je nepropojení s dalšími klasifikačními systémy zemí EU, což by mohlo vést ke zbytečným nákladům pro producenty audiovizuálních děl. Systém by také musel být financován z prostředků získaných v České republice.¹²²

---

15 let sledovanost klesá, průměrný čas v přítomnosti médií dětí a mládeže do 18 let by tak zřejmě ještě nepatrně vzrostl.

¹²⁰ TZ Děti věnují médiím v průměru čtyři hodiny denně. *Mediasearch.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.mediaresearch.cz/aktualita/tz-deti-venuji-mediim-v-prumeru-ctyri-hodiny-denne>

¹²¹ Hodnocení audiovizuálních produktů na území ČR: Možnosti budování systému v ČR z pohledu technologií. *www.mkcr.cz* [online]. 2008 [cit. 2013-05-1]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Hodnoceni-audiovizualnich-produktu-na-uzemi-CR---Monosti-budovani-systemu-v-CR-z-pohledu-technol.pdf>

¹²² tamtéž

Jako druhou možnost uvedla firma Michal Krsek & partneři s.r.o. použití systému koordinovaného s dalšími systémy na území Evropské unie. V takovém případě by k systému z první možnosti bylo přiřazeno „*importně/exportní rozhraní, které sbírá hodnocení nebo mezivýsledky vložených hodnocení.*“¹²³. Toto opatření by znamenalo vyjednávání s provozovateli systémů v dalších členských státech Evropské unie o možnostech propojení. Výhodou tohoto řešení je, že by se data vkládala jenom jednou a že i když v různých zemích se hodnotí různě a podle jiných kritérií, existovaly by nejspíše převodní tabulky. Nevýhodou je, že by se muselo udržovat ještě další rozhraní, které by posílalo informace mezi jednotlivými systémy zemí a které by případné převodní tabulky hodnotilo.¹²⁴

Poslední možností je použití cizího systému s úpravou pro Českou republiku. Výhodou tohoto systému je to, že všechny systémy hodnocení nevhodného obsahu v audiovizuálních produktech hodnotí podobné parametry jako například sex, násilí či vulgární jazyk. Jednotlivé systémy se liší pouze v algoritmech hodnocení, které by bylo jednoduché přepracovat na poměry České republiky. Technická správa celého projektu mohla být outsourcována a v České republice by mohl sídlit pouze organizační tým. Nevýhodou tohoto řešení se ukázala být případná naprostá závislost na provozovateli systému, čímž by se případně prodloužil čas, který by byl potřeba k zavedení změn v systému. Toto řešení by nemuselo být zcela financováno Českou republikou, ale v případě dohody více zemí by bylo možné požádat o finance z fondů Evropské unie.

Z pohledu technologií se v roce 2008 firmě Michal Krsek & partneři s.r.o. jako nejvýhodnější jevila možnost převzetí systému Kijkwijzer z Nizozemí nebo vytvoření obdobného systému na nizozemské bázi. Cena při adaptaci systému pro české mediální prostředí by v prvním roce stála přes 2,5 milionu korun. V druhém roce by pak náklady klesly na rovný milion. Pokud by se v ČR vytvářel systém nový, finanční náklady by se nevyšplhaly do takové výše. Příprava takového systému by v prvním roce stála 1 630 tisíc korun, každý další rok by tak takový systém vyšel na 580 tisíc korun.¹²⁵ Vzhledem k tomu, že tyto náklady byly vyčíslovány v roce 2008, tedy před pěti lety, dá se předpokládat, že by cena za pořízení nového

---

¹²³ Hodnocení audiovizuálních produktů na území ČR: Možnosti budování systému v ČR z pohledu technologií. www.mkcr.cz [online]. 2008 [cit. 2013-05-1]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Hodnoceni-audiovizualnich-produktu-na-uzemi-CR---Monosti-budovani-systemu-v-CR-z-pohledu-technol.pdf>, str.: 5.

¹²⁴ tamtéž

¹²⁵ tamtéž

labelizačního systému či převzetí systému Kijkwijzer mohla být v současnosti podstatně vyšší.

3.2.1.3. Projekt

Samotný projekt Centra pro mediální studia se zabýval možnostmi, jak zavést či adaptovat nizozemský systém Kijkwijzer do českého prostředí.

Projekt také řešil otázku vymezení audiovizuálního produktu a jeho typů, legislativní rámec a specifika českého prostředí. Popsal silné a slabé stránky projektu Kijkwijzer, podmínky, možnosti a limity jeho zavedení u nás a také vyhodnotil jednotlivé z výše popsaných možností zavedení.

3.2.1.4. Doporučení projektu

Tým pod vedením profesora Jana Jiráka, který studii realizoval, doporučil založení nové instituce, která by zajišťovala klasifikování audiovizuálních děl na našem území a která by se ideově i provozně inspirovala nizozemským modelem Kijkwijzer. Zároveň by měl vzniknout ve spolupráci s institutem NICAM, jenž systémem Kijkwijzer provozuje.¹²⁶ Realizační tým při případném přijetí zmíněného řešení „*považuje za nutné zohlednit sociokulturní specifika českého prostředí, rozdílnost v klasifikačních praxích jednotlivých oblastí audiovize a stanoviska profesních skupin a navrhuje individuální postoj v oblasti klasifikace nových médií.*“¹²⁷

Současně by se podle týmu měla zajistit důsledná a kompletní registrace a evidence všech subjektů v audiovizuálním průmyslu. To by měla být podmínka při zavedení systému. Systém by se měl zavádět postupně a měl by mít odpovídající odbornou úroveň vycházející ze současných vědeckých poznatků. Také by se měl propojit s mediální výchovou a dalšími projekty, které podporují mediální gramotnost.¹²⁸

---

¹²⁶ Jirák, Dvořáková, 2009, str.:13

¹²⁷ tamtéž

¹²⁸ tamtéž

System Kijkwijzer byl navržen také proto, že má řadu předností. Především je vytvořen tak, aby jeho užívání bylo co nejjednodušší. System je transparentní, informace jsou snadno ověřitelné, dotazník a jeho algoritmus jsou velmi jednoduché. „Validita systému je založena na propojení výsledků vědeckého bádání a výzkumu veřejného mínění. System tady funguje jako ověřená spotřebitelská informace.“¹²⁹

System je také flexibilní a dá se snadno aktualizovat dle potřeb, je praktický, rychlý a univerzální. Na mezinárodní úrovni je velmi kladně hodnocen, přesto má podle projektu CEMESu i negativní stránky, mezi které patří například ten fakt, že system nereflektuje individuální vývoj dětí a mládeže. Ne všechny děti ovlivní to samé, co jejich vrstevníky. System také nepočítá s odlišností vnímání škodlivého obsahu v rámci jiných kultur a národností.¹³⁰ System by se tak musel při případném zavedení v České republice přepracovat na základě naší historie, povahy a způsobu nahlížení škodlivých audiovizuálních mediálních výstupů.

Projekt také doporučil jednotlivé věkové kategorie. Aby byla možnost provedení kontroly při vstupu do kina, bylo by dle pracovníků CEMESu vhodné zachovat věkové kategorie 15 a 18 plus a doporučující hranici do 6 a 12 let například v doprovodu dospělého. Pro vysílání v televizi by bylo vhodné zavést i hranici 12 let a pro tuto kategorii zvolit interval, kdy se bude vysílat doporučený pořad mezi 6. a 20. hodinou. Kategorie filmů vhodných pro plnoleté by se mohla vysílat v intervalu od 22. do 6. hodiny.¹³¹

Vzhledem k finanční a organizační náročnosti zavádění nového systému by pak bylo vhodné ho zavádět postupně podle typů jednotlivých pořadů.¹³²

---

¹²⁹ Jirák, Dvořáková, 2008, str.: 49

¹³⁰ tamtéž

¹³¹ tamtéž

¹³² tamtéž

3.2.1.5. Další aktivita

K výsledkům uvedeným ve studii a k doporučení svolalo Ministerstvo kultury a jeho Odbor médií a audiovize veřejnou diskuzi, která se měla uskutečnit od 29. června do 3. srpna roku 2009.¹³³ Ovšem o jejím výsledku se mi nic nepodařilo zjistit.

K výsledkům výzkumu a k celému audiovizuálnímu systému byl také spuštěn internetový web avklasifikace.cz, ten již také neexistuje.¹³⁴

3.2.2. APAK

V březnu roku 2009 vznikla na půdě Poslanecké sněmovny ČR Asociace pro audiovizuální komunikaci (APAK). Jejím cílem bylo zajistit legislativní podporu pro označování pořadů v televizi, rozhlasu i na internetu. Ustanovující shromáždění se konalo 4. března a účastnili se ho zástupci Poslanecké sněmovny, Ministerstva kultury, Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, sdružení Safer internet, Právnické fakulty UK a Asociace neziskového sektoru.¹³⁵ Otázkou je, zda toto uskupení stále ještě funguje. Její zasedání proběhlo v Poslanecké sněmovně ještě v dubnu 2009¹³⁶ a po té její stopa mizí z internetu a ani jednotlivá sdružení na svých stránkách nemají o činnosti Asociace žádnou informaci, natož i zmínku, že by byla jejím členem.

---

¹³³ Vyhlášení veřejné diskuze k návrhům zavedení klasifikace podle "Koncepte klasifikace audiovizuálních produktů podle věkových skupin". MINISTERSTVO KULTURY. *Mkcr.cz* [online]. 2009 [cit. 2013-05-8]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/vyhlaseni-verejne-diskuse-k-navrhum-zavedeni-klasifikace-podle-koncepce-klasifikace-audiovizualnich-produktu-podle-vekovych-skupin-23168/>

¹³⁴ AV klasifikace : koncepte jednotného klasifikačního systému pro audiovizuální produkty. NÁRODNÍ KNIHOVNA. *WebArchiv* [online]. 2013 [cit. 2013-05-8]. Dostupné z: <http://www.webarchiv.cz/konspekt/?keyword=audiovizu%C3%A1ln%C3%AD+d%C3%ADla>

¹³⁵ Ryšánková, 2009, str.: 26

¹³⁶ Plán akcí Poslanecké sněmovny v týdnu od 6. do 12. 4. 2009. *Psp.cz* [online]. 2009 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?c=15&k=202&r=2009>

3.2.3. Současný stav projektu na MK ČR

Ministerstvo kultury se během roku 2009 seznámilo se závěrečnou zprávou o řešení projektu Koncepce klasifikace audiovizuálních produktů podle věkových skupin zpracovanou v roce 2008 profesorem Janem Jirákem a magistrou Terezou Dvořákovou. Ve stejném roce také k tématu svolalo veřejnou diskuzi.¹³⁷

V současné době má ministerstvo zpracován zaváděcí projekt. Podle pracovnice Odboru médií a audiovize na Ministerstvu kultury, která si ale nepřála být jmenována, existují dvě varianty projektu. Jedna počítá s tím, že by labelizaci prováděl Státní fond kinematografie, druhý návrh pak uvažuje o zapojení Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. V takovém případě by byl ovšem problém s legislativou. Návrh by se musel přepracovat a musely by se udělat některé legislativní změny.¹³⁸ „*A k tomu by musela být politická vůle,*“ prohlásila pracovnice ministerstva s tím, že ta zatím chybí. Jedním z důvodů, proč také labelizace prozatím zavedena nebyla, je ten fakt, že současná ekonomická situace není příznivá. Zavedení projektu je velmi nákladné a Ministerstvo financí České republiky na něj nechce uvolnit peníze.¹³⁹

---

¹³⁷ viz 125

¹³⁸ Při zavádění systému klasifikace by se zřejmě musela provést legislativní úprava některých českých zákonů a to z hlediska cenzury (zásah státní moci do autorského záměru či informačního toku In.: Reifová, 2004, str.: 26), neboť i labelizace díla dle vhodnosti pro věkové skupiny a upozornění na nevhodný obsah lze v jistém slova smyslu považovat za cenzuru. Cenzura je v České republice nepřipustná dle Listiny základních práv a svobod, na základě článku 17, podle kterého má každý právo na svobodu projevu a vyhledávání a šíření informací. Tuto svobodu lze omezit pouze zákonnou úpravou. (In.: BUCHAROVÁ, Monika. ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ KŘÍŽ A BĚLINA. *Právní vyjádření na téma „Omezení a zákazy svobody slova/práva na informace v českém právním řádu pro účely ochrany dětí a mládeže“*. 2008. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Pojednani-o-omezeni-a-zakazech-svobody-slova.pdf>)

¹³⁹ Telefonický rozhovor s pracovnicí Odboru Audiovize MK ČR ze dne 14. března 2013

3.2.4. Současná aktivita Rady pro rozhlasové a televizní vysílání

V současné době je zřejmě jediným subjektem, který se aktivně věnuje tématu zavedení hodnocení audiovizuálních mediálních děl v České republice, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání. „Klasifikace vhodnosti audiovizuálních děl je téma, které Rada považuje za velice významné, a shodou okolností si toto téma, resp. znovuotevření problematiky zavedení tzv. *labelingu* zvolila pro rok 2013 za svou prioritu,“ prohlásil k tématu Petr Bartoš, vedoucí Úřadu Rady pro rozhlasové a televizní vysílání.¹⁴⁰ Rada doufá, že tento krok by mohl vést ke konkrétní legislativní iniciativě.¹⁴¹ Otázkou ovšem zůstává, zda kroky, které Rada podniká, jsou dostatečné.

Aktivita Rady totiž zatím především směřují k internetové stránce www.detiatelevize.cz, kde od 4. března letošního roku zveřejňuje články týkající se *labelingu*. Doposud¹⁴² vydala články dva – *Je Evropa liberálnější než Amerika? A je ČR připravena na zavedení labelingu audiovizuálních obsahů v televizním vysílání?* Na stránkách v sekci Poradna pro rodiče je také vysvětlení pojmu *labeling*.¹⁴³

První článek ze 4. dubna roku 2013 se zabývá rozdíly v labelizaci mezi jednotlivými státy světa a Evropské unie, konkrétně na příkladu filmů *Zkrocená hora* a *Sex ve městě*.¹⁴⁴ Druhý článek z 10. května 2013 pak shrnuje poznatky z bakalářské práce Ireny Ryšánkové *Označování audiovizuálních obsahů v České republice z roku 2009*.¹⁴⁵ Rada ke své letošní prioritě vydala 5. dubna i tiskovou zprávu, ve které oznámila, že se pro letošní rok tématu labelizace bude věnovat. Jedním z kroků bude uveřejňování článků k tématu.

---

¹⁴⁰ Rozhovor ze dne 18. 3. 2013

¹⁴¹ Tisková zpráva *labeling*. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Rrtv.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z:

<http://www.rrtv.cz/cz/files/press/Tiskov%C3%A1%20zpr%C3%A1va%20labelling.pdf>

¹⁴² květen 2013

¹⁴³ RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Děti a média* [online]. 2013 [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: www.detiamedia.cz

¹⁴⁴ *Je Evropa liberálnější než Amerika?*. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Děti a média* [online]. 2013 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.detiamedia.cz/art/1712/je-evropa-liberalnejsi-nez-amerika.htm>

¹⁴⁵ *Je ČR připravena na zavedení labelingu audiovizuálních obsahů v televizním vysílání?*. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Děti a média* [online]. 2013 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: http://www.detiamedia.cz/art/1723/je-cr-pripravena-na-zavedeni-labellingu-audiovizualnich-obsahu-v-televiznim-vysilani.htm?page_idx=0

3.3. Názory na potřebu zavedení hodnocení audiovizuálních děl dle vhodnosti pro věkové skupiny

Ač je zavedení hodnocení audiovizuálních děl dle vhodnosti pro věkové skupiny v České republice především politické rozhodnutí a pokud se někdy na našem území zavede, musí k tomu naše politická reprezentace projevit vůli. Domnívám se, že by do tohoto problému měly zasahovat určité další skupiny, například profesní. Poslední část mé diplomové práce se tak bude zabývat názory na zavedení hodnocení v našem mediálním prostředí, konkrétně názory vybraných jednotlivců a skupin, které by se určitě k problému měly vyjadřovat. V této části mé práce jsem se rozhodla vyzpovídat zástupce televizních stanic, psycholožku, zástupkyni Rady pro rozhlasové a televizní vysílání a také zástupce z řad matek.

Mnou položené otázky směřovaly k zjištění názorů jednotlivých respondentů na současný stav hodnocení audiovizuálních děl v České republice, na možnost zavedení přepracovaného systému labelizace a na to, zda by ho oslovení respondenti v praxi využívali. V části, která se zabývá vyjádřením psycholožky, otázky taktéž směřovaly k tomu, zda jsou z hlediska psychologie navrhovaná věková označení v případě převzetí systému Kijkwijzer odpovídající. Rozhovory probíhaly jak osobní, tak e-mailovou formou, a to z toho důvodu, že někteří respondenti jí dali přednost.

3.3.1. Vyjádření televizí

Zavedení hodnocení audiovizuálních pořadů se nejvíce bude týkat provozovatelů televizního vysílání na území České republiky, proto jsem jejich představitele požádala o vyjádření. Jedná se o tři největší televizní stanice na našem území - Českou televizi, televizi Prima a televizi Nova.

3.3.1.1. Česká televize¹⁴⁶

Česká televize, médium veřejné služby, by uvítala zavedení audiovizuálního hodnocení v českém mediálním prostředí. V době, kdy se Ministerstvo kultury a jeho Odbor audiovize zabýval možností zavedení labelizace v ČR, se veřejnoprávní televize k problému kladně vyjádřila.

Dle JUDr. Markéty Havlové, vedoucí útvaru mediální legislativy České televize, by labelizace byla rozhodně přínosem, protože jedním z primárních zájmů v tomto případě je ochrana dětí a mladistvých před závadným obsahem. Současná legislativa má podle ní mírné nedostatky. *„Hranice uvedená v platném zákoně o provozování rozhlasového a televizního vysílání je poměrně široká, 6:00 až 22:00 hodin a v praxi je ze strany regulačního orgánu a někdy i některých soudců postup takový, že nepřihlížejí k tomu, že malé děti se již na televizi v devět hodin večer běžně nedívají.“*¹⁴⁷

Při zavádění označování audiovizuálních mediálních služeb by Česká televize uvítala kombinaci zákona o vysílání, existenci nezávislého sdružení pro hodnocení pořadů a vlastních hodnotitelů. Veřejnoprávní médium by bylo pro sestavení zhruba pěti závadných prvků, podle Havlové by to například mohlo být násilí, sex, alkohol, drogy, děsy a další. Na základě těchto prvků by mohl být sestaven dotazník pro posuzování pořadů. Ten by ovšem podle právničky neměl zahrnovat zpravodajské a publicistické pořady. V případě zavádění hodnocení by se všichni vysílatelé, ale také výrobci audiovizuálních děl, museli domluvit na jednotných pikto-gramech a také na stejném vyškolení hodnotitelů pořadů.

Markéta Havlová vidí ovšem problém v dosavadní právní úpravě, která by se musela přepracovat. *„Beze změny zákona číslo 231/2001 sbírky to ale nejde. Musí být stanovena jasná dělící čára mezi samoregulací a regulací.“*¹⁴⁸ Zákon číslo 231/2001 sbírky o provozování rozhlasového a televizního vysílání totiž pojednává o roli Rady pro rozhlasové a televizní vysílání a její regulační funkci. Podle paragrafu pět v části obecná ustanovení tohoto zákona má Rada povinnost dohlížet na dodržování českých právních předpisů v oblasti rozhlasového

---

¹⁴⁶ Veškeré informace obsažené v této podkapitole vycházejí z vyjádření vedoucí útvaru mediální legislativy České televize JUDr. Markéty Havlové. Její vyjádření je součástí příloh.

¹⁴⁷ z vyjádření právničky JUDr. Markéty Havlové, které je součástí příloh

¹⁴⁸ tamtéž

a televizního vysílání.¹⁴⁹ Pokud by se tedy zavedla klasifikace audiovizuálních mediálních děl, na které by se podílel nějaký samoregulační úřad, tento zákon by se musel přepracovat. Česká televize pak předpokládá, že by v případě změny tohoto zákona Rada pro rozhlasové a televizní vysílání pouze kontrolovala, zda pořady obsahují příslušný piktogram a zda ho televize zařadila do vysílání v příslušném časovém pásmu. Televize by totiž musela na základě přiřazené labelizace vysílat pořady pouze v jim určených časových pásmech.

Dle doktorky Havlové by zavedení labelizace v České republice mělo několik výhod. Výhodou pro rodiče spatřuje v tom, že se mohou snadněji rozhodovat, na jaké pořady se mohou jejich děti dívat, aniž by se dočkali případného nepříjemného překvapení z hlediska nevhodnosti televizního pořadu. Pro děti a mládež by byla výhoda v tom, že by to televizím umožnilo do programů již před 22. hodinou zařazovat některé pořady, které sice nejsou vhodné pro malé děti, ale jsou vhodné pro kategorii starších dětí a mladistvých.

„V neposlední řadě by to znamenalo větší právní jistotu při výkladu právních předpisů a tím i větší jistotu programových pracovníků při nasazování pořadů do vysílání,“ dodává Havlová. Programoví pracovníci by tak již nemuseli řešit, zda dílo, které zasazují do programu, může vyvolat nevoli u Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. S tím souvisí i další výhoda. Dle pracovnice České televize by v případě uzákonění klasifikace ubylo práce nejen Radě pro rozhlasové a televizní vysílání, která dohlíží na dodržování zákona o vysílání nevhodných pořadů až po 22. hodině, ale také by ubylo práce soudům, které nyní řeší právní spory, jež vedou převážně komerční televize s Radou o to, zda ve vysílaných pořadech byly či nebyly závadné scény. Čímž by se tyto televize případně vyhnuly pokutám, které jim doposud Rada ukládala za nedodržování zákona.

Zavedení podobného systému jako je nizozemský Kijkwijzer počítá s tím, že by se zavedly věkové kategorie u pořadů, které by sdělovaly, jaký je vhodný věk pro diváka toho daného díla. Právníčka Havlová si není jistá, zda by bylo nutné díla rozdělovat do více věkových kategorií. Podle ní zůstává otázkou, zda by nebylo vhodné ponechat pouze hranice 10 nebo 12 let.

---

¹⁴⁹ Zákon číslo 231/2001 sbírky o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. In: 2001. 2001. Dostupné z: <http://img10.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-provozovani-rozhlasoveho-a-televizniho-vysilani.pdf?verze=2013-05-15-18:26:11>, Paragraf 5, část Obecná ustanovení

3.3.1.2. FTV Prima

Názor pracovníků televize Prima se mi, bohužel, nepodařilo získat. Je to zřejmě tím, že na tiskovém oddělení televize se v průběhu jara odehrály personální změny, takže dotazy nejspíše někde zapadly. Po kontaktování nového tiskového mluvčího televize Davida Vaníčka¹⁵⁰ jsem se pouze s omluvou dozvěděla, že pracovníci televize, kteří by mi na otázky mohli odpovědět, nemají času nazbyt. „*Navíc řada informací je strategická a nejsem si jist, jestli bychom je chtěli, byť touto cestou, komunikovat.*“¹⁵¹ Tento výrok je zřejmě reakcí na otázku, zda by televize byla pro vytvoření samoregulačního orgánu pro hodnocení audiovizuálních děl a zda by byla ochotna do tohoto systému investovat peněžní prostředky.

3.3.1.3. Nova Group

Ani společnost Nova Group, která slučuje televizní stanice Nova, Nova Cinema, Fanda, Smíchov, Telka, Nova Sport a MTV, se k tématu netouží vyjadřovat. Po řadě kontaktů, kdy jsem byla ujištěna, že vyjádření přijde co nejdříve, jsem obdržela SMS zprávu od Josefa Koukolíčka, ředitele komunikace a PR Nova Group, ve které stojí: „*Tak bohužel, my nebudeme k vašemu tématu vydávat žádné prohlášení.*“¹⁵²

---

¹⁵⁰ Vyjádření tiskového mluvčího FTV Prima Davida Vaníčka je součástí příloh.

¹⁵¹ Z vyjádření tiskového mluvčího FTV Prima Davida Vaníčka, které je součástí příloh.

¹⁵² Z SMS zprávy od Josefa Koukolíčka, ředitele komunikace a PR společnosti Nova Group

3.3.2. Vyjádření psychologa¹⁵³

Existuje řada důkazů, že z psychologického hlediska má sledování nevhodného obsahu v médiích negativní vlivy na děti a mládež.¹⁵⁴ Od počátku padesátých let vzniklo více než tři tisíce studií, které zkoumaly dopady sledování televizních obsahů na lidskou psychiku.¹⁵⁵

Audiovizuální mediální produkty ovlivňují u dětí jejich skladbu dne, zájmy, vzory k napodobování, způsoby chování, hodnotové systémy, názory a postoje. Narušují také hodnotu jejich autentických osobních zážitků. Děti dávají přednost zážitkům televizním, před těmi reálnými.¹⁵⁶ Sledování televize je tak pasivní zábavou a tím nejméně náročným a nejpohodlnějším způsobem, jak dítě tráví svůj volný čas. Tento fakt má ale svůj předobraz ve špatném trávení volného času rodičů.¹⁵⁷

Média vytvářejí skupinu závislých konzumentů, kteří postupem času mohou ztrácet schopnost kritického výběru. Pozitivní vlivy médií se mohou prosadit v případě, že je člověk schopný si z programové nabídky vybírat takové obsahy, které odpovídají jeho rozvojovým životním cílům a životnímu vkusu.¹⁵⁸ V případě dětí je schopnost výběru mediálního obsahu ztížená a rodič by měl sloužit jako jakýsi průvodce dějem pořadu či jako ten, kdo rozhoduje o tom, jestli je pořad pro jeho potomka vhodný.¹⁵⁹ Pokud se tak opravdu děje, tak by pro rodiče jistě bylo velkým usnadněním, kdyby Česká republika zavedla labelizaci.

Dle psycholožky Jany Fuchsové¹⁶⁰ si v dnešní době ideální rodič zjišťuje informace o vysílaných pořadech na internetu. Ovšem je otázka, jak se v přehršli informací, které jsou na něm k dispozici, mohou orientovat. Rodičům také příliš nepomáhá současná forma labelizace

---

¹⁵³ Informace obsažené v této kapitole budou vycházet z korespondence s psycholožkou Janou Fuchsovou, která je součástí příloh

¹⁵⁴ více v kapitole 2.2.1. Psychologické argumenty pro zavedení klasifikace

¹⁵⁵ Denglerová, 2005

¹⁵⁶ Helus, 2009

¹⁵⁷ Z korespondence s Janou Fuchsovou

¹⁵⁸ Helus, 2009

¹⁵⁹ Z korespondence s Janou Fuchsovou

¹⁶⁰ Jana Fuchsová dokončila studia psychologie na Filozofické fakultě UK v roce 2012, specializuje se na klinickou psychologii a psychologii práce. Absolvovala pětiletý psychoterapeutický výcvik na Skálově institutu, má zkušenosti s přednáškovou a tréninkovou činností v rámci protidrogové prevence a prevence sociálně patologických jevů. Dlouhodobě spolupracovala s Poradnou pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Praha západ-východ. Vedla skupinu metodiků prevence na Praze 6. Vychovává 2letou dceru.

televizních pořadů, takzvaná hvězdička. Ví sice, že pořad je nevhodný, netuší ale přesně z jakého důvodu, a tak musí dále pátrat. „*Dokážu si představit, že určitému procentu rodičů by nový systém zjednodušil rozhodování a výběr pořadů pro své děti. Je otázkou, jak velké to procento bude,*“ říká k problému psycholožka Jana Fuchsová. Podle ní i přes zavedení systému budou existovat rodiče, kteří i přes tento systém budou pečlivě vyhledávat informace o pořadech a rozhodovat se po svém. Určitá skupina jedinců pak bude k novému systému lhostejná.

Rodiče by pak dle jejich slov brali případný systém jako doporučení. Možná by ale jeho zavedení donutilo větší množství lidí se více zamyslet nad svým postojem ke sledování televize jejich dětmi. Ona sama jako matka malé dcery je pro větší svobodu, a tak vnímá stávající systém jako vyhovující. „*Samozřejmě, že ideální by byl například systém, který by identifikoval daného diváka, který sedí před obrazovkou a blokoval by sledování určitých pořadů. To bychom se ale dostali na velmi nesvobodnou půdu a přiblížili se idey Velkého bratra.*“¹⁶¹ V takovém případě by dítě mohlo daný program sledovat na internetu s tím, jak se v současné době rozvíjí nabídka mediální audiovizuální služby na vyžádání a také legální nebo nelegální stahování či streamování internetových obsahů. Dítě by se samo a to ani v případě, že by se kategorizace audiovizuálních děl zavedla, podle Fuchsové nemělo rozhodovat o výběru z programové nabídky. Stále by to mělo být rozhodnutí rodičů, co sleduje, ale v tom případě s ním musí trávit čas a aktivně se zajímat o to, jaké obsahy v televizi či na internetu konzumuje.

Sama Fuchsová pokládá za těžkou otázku, zda je vůbec v současné době vhodné zakázat některá díla některým věkovým skupinám. Podle ní je zakázané ovoce to nejlákavější. Pro rodiče, kteří se aktivně zajímají o to, jaké mediální produkty jejich dítě konzumuje, by bylo přijatelné, aby existoval nějaký regulátor toho, co jejich dítě může sledovat a co nikoli. Bude ale těžké vytvořit regulační mechanismus, který by se nedotýkal otázek svobody jednotlivců. Současná verze labelizace televizních pořadů podle ní také nemusí fungovat, neboť děti mají často ve svém pokoji televizní přijímač a rodič tak nemusí vůbec vědět, co jejich dítě sleduje. To je obrovská výchovná chyba.

---

¹⁶¹ Z korespondence s Janou Fuchsovou

Holandský systém Kijkwijzer, kterému by se nejspíše ten český podobal, považuje za pečlivě propracovaný. Kombinaci doporučení věkové přístupnosti díla a označení druhu nevhodného obsahu je srozumitelné a smysluplné. „*Osobně si myslím, že tento systém nezastaví či neodradí dětského diváka jako takového, ba možná naopak může v očích dítěte být daný pořad ještě lákavější.*“¹⁶² Podobný systém by pomohl určitému procentu českých rodičů se zorientovat v programové nabídce a míře rizika audiovizuálního produktu pro jejich děti. Otázkou podle ní ale zůstává rozdíl mezi mentalitou českého a holandského rodiče či rodiče jiné národnosti. „*Česká mentalita je známa svou svébytností a neúctou k jakýmkoliv pravidlům.*“¹⁶³

A jak se psychologie dívá na rozdělení obsahů do věkových skupin podle jejich vhodnosti? Dle Fuchsové toto rozdělení logicky souvisí s emočním kognitivním, psychosexuálním a sociálním vývojem dítěte. Věkové skupiny, se kterými pracuje systém Kijkwijzer a které by případně byly relevantní i pro český prostor, jsou odpovídající vývojovým etapám dětské psychiky.

Děti ve věku mezi třemi až pěti lety mají vnímání filmu zaměřeno na jednotlivosti. Nejvíce jsou pro ně zajímavé jednotlivé scény, které ale nejsou schopny propojit v jeden souvislý celek. S věkem pak u dětí stoupá schopnost podílet se na ději. To se projevuje poznámkami, výkřiky, mimikou, gesty a fyziologickými projevy. Pozornost u takto malých dětí vydrží pouze krátkodobě.

Mezi šestým až osmým rokem se u dětí začínají projevovat pokusy o chronologické zařazení. Děti nasazují obranné mechanismy před obsahy audiovizuálních děl a zároveň cítí vcítění a soucítění. „*Tento druh požitku se označuje jako Flow, proud. Dítě nereaguje na oslovení, zapomíná na své okolí a na čas, ustupuje rozptýlenost a mizí chvíle nudy.*“¹⁶⁴ U dítěte tohoto věku se také při sledování médií objevují, pokud je strženo dějem, fyziognomické změny – potí se, tep se zrychluje, mne si ruce, kouše se do rtů, má široce otevřenou pusou a napětí ulevuje tím, že hýbe prsty.

---

¹⁶² Z korespondence s Janou Fuchsovou

¹⁶³ tamtéž

¹⁶⁴ tamtéž

Schopnost komplexnějšího porozumění filmu se u dětí rozvíjí mezi devátým až desátým rokem věku. Ve vyprávění již rozliší hlavní dějovou linii od těch vedlejších, stále ale klade důležitost na detail a scény od sebe zůstávají odděleny.

Vyprávění se zbavuje detailů u dítěte zhruba ve věku jedenácti let. Tyto děti jsou také již schopny se od děje filmu distancovat. „*V této době vyprávění (obsahu) filmů – zejména těch, které mají ostatní děti zakázané – pomáhá vytvořit si pozici v partě.*“¹⁶⁵ Děti také rády šokují a provokují tím, že vyprávějí drsné scény ze zakázaných filmů.

Mládež od šestnácti let výše je již kognitivně poměrně vyzrálá, má abstraktní myšlení a chápe i podtext příběhu. Čte tedy mezi řádky a racionálně je schopna zpracovat obsah daného díla. Emočně je ovšem nevypělá, labilní a ovlivnitelná. Rozvíjí se její sexualita.

Z názoru psycholožky Jany Fuchsové vyplývá, že kategorie, které jsou zvoleny jako doporučení věku, od kterých je vhodné dílo sledovat, jsou dobře nastaveny. Také je z psychologického hlediska dobré, že případný systém by měl kromě hodnocení vhodnosti věkových skupin mít také hodnocení nevhodného obsahu jako například násilí, drogy či sex.

Podle ní by pak takový systém sloužil pouze jako doporučení a také pouze těm rodičům, kteří se aktivně věnují tomu, co jejich dítě v televizi, v kině či na internetu sleduje. Je také ovšem možné, že děti a mládež by věková doporučení nerespektovaly a spíše by tato pravidla porušovaly. Ovšem zde opět záleží na jejich rodičích, jak se k danému problému postaví.

---

¹⁶⁵ tamtéž

3.3.3. Vyjádření místopředsedkyně RRTV Ireny Ondrové¹⁶⁶

O další vyjádření k tématu jsem požádala PhDr. Irenu Ondrovou, místopředsedkyni Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, tedy člena českého regulačního úřadu, který kontroluje dodržování zákona o vysílání pořadů nevhodných pro děti. Radě pro rozhlasové a televizní vysílání by totiž případná změna systému mohla pomoci při její činnosti. Otázky směřovaly ke způsobu současné labelizace, k tomu zda ona sama by přepracování systému uvítala, jak by si ho představovala a zda se domnívá, že by přepracovaný systém Radě práci při kontrole dodržování zákona ulehčil.

Doktorka Ondrová nepovažuje dosavadní způsob labelizace takzvanou hvězdičkou za dostačující. Každá televize informuje totiž o nevhodnosti způsobu jinou formou a hodnocení tedy není sjednocené. Systém by se měl sjednotit, a to například přesnou formulací zákona či závaznou vyhláškou.

Nejvhodnější formou regulace se Ondrové jeví samoregulace opřená o legislativní normu, jako je tomu například v Nizozemí. Tam by se také inspirovala i identifikací vysílaného produktu kombinací identifikátorů pro doporučenou věkovou skupinu a druhů nevhodného obsahu. Byla by také pro zavedení jasných časových pásem, ve kterých by se mohly vysílat pořady vhodné pro jednotlivé věkové skupiny.

Sama si ale nemyslí, že by podobný systém jakkoliv ulehčil práci Radě pro rozhlasové a televizní vysílání. *„Počet správních řízení by se určitě snížil. Jsem přesvědčena, že by dále trval problém tzv. „uměleckých děl“ vysílaných dnes běžně kolem 20. hodiny. Jde o to, že právě v těchto případech je názor RRTV a často i veřejnosti jiný, než názor provozovatelů a autorů uměleckých děl.“¹⁶⁷*

---

¹⁶⁶ Informace v této kapitole pochází z vyjádření Ireny Ondrové, místopředsedkyně Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, které je součástí příloh

¹⁶⁷ Z vyjádření Ireny Ondrové, které je součástí příloh

Výhodu systému spatřuje v tom, že by rodičům poskytl jednoduchou a snadnou orientaci v audiovizuálních dílech. Rodiče by ale v takovém případě museli chtít brát zřetel na případná doporučení. Pokud totiž nemají sami zájem o to, co jejich potomek sleduje, je dle jejich slov snaha všech státních i nestátních institucí o jakoukoliv regulaci zbytečná. Samoregulace ze strany rodičů tak hraje podle ní stejnou roli jako ta ze strany státu.

3.3.4. Vyjádření matek

Další skupinou, která by se k případnému zavedení audiovizuálních hodnocení měla vyjadřovat, jsou rodiče dětí a mládeže. Proto jsem se rozhodla vyzpovídat matky dětí různých věkových skupin. Následující stránky přinesou jejich názory na současné označování audiovizuálních děl, na případné zavedení rozšířeného způsobu označování a také na to, jak jejich děti konzumují audiovizuální mediální obsahy. Snažila jsem se také zjistit, zda využívají současný systém označování, či zda by ho v případě jeho přepracování začaly využívat.

3.3.4.1. Lucie O.¹⁶⁸

První matkou, která se mi k tématu vyjádřila, je 32letá Lucie, která má dvě děti ve věku pěti a tří let. V domácnosti používá dva počítače a jeden televizor, ovšem děti je nemají ve svém pokoji, proto sledují televizi každý den přibližně jednu hodinu a na internetu tráví zhruba 30 minut svého volného času. Matka sleduje, na co se děti v televizi a internetu dívají, a nedovoluje jim si bez jejího svolení pustit jiná média. Sama se rozhoduje o vhodnosti pořadu pro své děti na základě toho, že si pustí kousek daného díla spolu s dětmi. Doporučením „hvězdičky“ se doposud neřídí, neboť děti jsou dost malé na to, aby sledovaly televizi po 22. hodině.

Televize má podle ní negativní dopad, zejména co se týče používání nevhodného jazyka. „*Především mi přijde, že mé děti používají slovní zásobu z toho, co sledují a i když se dí-*

---

¹⁶⁸ Informace obsažené v této kapitole pocházejí z vyjádření Lucie O., které je součástí příloh

vají třeba Šmouly, tak některé obraty, které používá třeba Gargamel, mě pak překvapí.“¹⁶⁹
Zákaz televize používá jako formu trestu například za to, že si děti nechtějí uklízet hračky.

Zavedení nového systému hodnocení audiovizuálních děl by uvítala. Jako matka by ho určitě využívala. Dále doporučuje, aby nový systém obsahoval mimo věkovou labelizaci i labelizaci druhu nevhodného obsahu. Systém by pak brala spíše jako doporučení.

3.3.4.2. Lenka J.¹⁷⁰

Lenka J. je 53letá matka syna ve věku osmi let. V její domácnosti se počítač, tedy ani internet nevyskytuje, využívá pouze dva televizory. Ve všedním dnu syn před nimi tráví zhruba dvě hodiny, o víkendu se pak tento čas zvyšuje. Sám si televizor smí pustit, aniž by se ptal matky. Ta mu pouze zakazuje sledování akčních filmů, které obsahují násilí a „stupidní cizí produkci“.¹⁷¹

Ona sama považuje současný systém labelizace za dostatečný. V televizi například hodnocení formou hvězdičky vůbec nesleduje, neboť v té době již oba dva spí. Pokud by se zavedl nový systém klasifikace, využívala by ho spíše jako jakousi formu doporučení.

3.3.4.3. Ivana K.¹⁷²

Ivana K. je 42letá matka tří dětí ve věku dvanácti a deseti let (dvojčata). Doma mají dva televizory a jeden počítač s internetovým připojením. Ani jedno zařízení se však nevyskytuje v dětském pokoji. Její děti sledují televizi pouze tři hodiny týdně. Na internetu mohou být maximálně třicet minut denně a podle vyjádření matky ani tento čas nevyužívají. Děti si sami bez dovození nemohou pustit ani televizi, ani internet.

Její rodina se neřídí žádným doporučením ohledně vhodnosti či nevhodnosti audiovizuálních děl. Přesto se domnívá, že televize má na děti negativní dopad. „Popravdě vůbec

---

¹⁶⁹ Z vyjádření Lucie O., které je součástí příloh

¹⁷⁰ Informace obsažené v této kapitole pocházejí z vyjádření Lenky J., které je součástí příloh

¹⁷¹ Z vyjádření Lenky J., které je součástí příloh

¹⁷² Informace obsažené v této kapitole pocházejí z vyjádření Ivany K., které je součástí příloh

netuším, jaké je současné upozornění na nevhodný obsah, protože televizi sleduji ještě méně než děti.“¹⁷³ Zřejmě by v budoucnu nepoužívala ani případný nový systém audiovizuálního hodnocení, ale jeho zavedení by určitě uvítala.

I když má na televizi poměrně negativní názor, co se týče obsahové stránky vysílání pro děti, říká také, že televize má i pozitivní stránky, a to v případě, když jsou děti nemocné či unavené. Spíše než televizní pořady považuje za vhodnější hraní počítačových her či her na herních konzolích.

3.3.4.4. Miroslava R.¹⁷⁴

Miroslava R. je také matkou tří dětí, a to ve věku jedenácti (dvojčata) a třinácti let. V jejich domácnosti jsou dvě televize, z toho jedna se nachází v dětském pokoji. Tam mají k dispozici také jeden počítač s připojením na internet. Na něm tráví přibližně hodinu denně, stejné množství času pak věnují sledování televizních pořadů. Děti si ale nemohou samy televizi či počítač pustit. Vždy musí požádat o svolení matku nebo otce.

Obsah z hlediska nevhodnosti posuzuje dle vlastní úvahy, ale také se řídí „hvězdičkou“. Myslí si, že nebezpečnější pro děti je spíše čas strávený sledováním televize než vysílaný obsah. Labelizaci ve formě již zmíněné hvězdičky nepovažuje za dostatečnou a velmi by uvítala zavedení rozšířené labelizace audiovizuálních mediálních děl, a to včetně labelizace druhu nevhodného obsahu. Sama by takovou klasifikaci ráda využívala, ale úzkostlivě by ji nedodržovala, brala by ji spíše jako doporučení.

3.3.4.5. Shrnutí

V chování matek, které se k problému labelizace a chování jejich rodiny ve vztahu k televizi a internetu vyjádřily, se dají pozorovat shodné rysy, i když se jedná pouze o názory čtyř lidí a nejde proto tato zjištění příliš generalizovat. Mnou oslovené matky příliš nevyužívají současný systém hodnocení audiovizuálních mediálních děl a ve většině by byly pro zavedení nového, propracovanějšího systému. Podle něj by se ovšem striktně neřídily, pouze by ho braly jako jakousi formu doporučení.

---

¹⁷³ Z vyjádření Ivany K., které je součástí příloh

¹⁷⁴ Informace obsažené v této kapitole pocházejí z vyjádření Miroslavy R., které je součástí příloh

Oslovené matky také jsou pro zavedení klasifikace, nejen co se týká doporučeného věku, ale uvítaly by i informace o druhu nevhodného obsahu. Také se ukázaly jako zodpovědné matky, neboť shodně prohlásily, že sledují, co jejich dítě konzumuje v médiích. Otázkou ovšem zůstává, zda to opravdu dělají, nebo zda to prohlásily pouze pro účely této práce.

Pro zavedení labelizace se vyjádřily nejen matky, ale i zástupce naší veřejnoprávní televize a Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. Bohužel zástupci komerčních televizních stanic se k tématu odmítli vyjádřit. Z toho pro mne vyplývá ten fakt, že se zřejmě o zavedení labelizace nezajímají. Velmi kladně se k problému postavila psycholožka Jana Fuchsová.

Dá se tedy říci, že všechny oslovené skupiny by proces labelizace na našem území podpořily. Ovšem z názorů oslovených lidí také vyplynulo, že důležitá je v tomto případě také role rodiče. Stát ji totiž svým jednáním nikdy nemůže nahradit. Pokud tedy chceme zavedení labelizace v České republice, je nutné podniknout i kroky k zapojení rodičů, kterými by mohla být například kampaň vysvětlující problematiku labelizace a její smysl.

4. Závěr

Jak již bylo několikrát na stránkách této práce zmíněno, v České republice prozatím i přes minulé snahy chybí jednotný systém hodnocení audiovizuálních děl. Ačkoliv jakási forma označování mediálních obsahů existuje, není propojená a také je mírně řečeno zastaralá. Hvězdička v televizi se již používá tolik let, že si ji rodiče sice spojují s obsahem vysílaným po 22. hodině, ovšem často netuší, co přesně toto označení znamená. Chybějící systém labelizace z mého pohledu představuje velmi závažný problém a bylo by velmi vhodné s ním něco udělat, nebo se alespoň pokusit pracovat na nápravě.

Pro zavedení labelizace se kromě psycholožky, představitelů televize a Rady pro rozhlasové a televizní vysílání vyjádřila i řada matek, kterým by možnost zjistit si dopředu něco o vysílaném díle zjednodušila velmi náročnou práci – výchovu jejich potomků ve zdravé a sebevědomé členy naší moderní společnosti. Ve zrychlující se době, kdy pro udržení ekonomického statusu musí v rodině pracovat nejen otec, ale finančními prostředky musí přispívat i matka, jsou děti často odkázány místo na rodiče, na televizi, internet a různé hry, v jejichž přítomnosti tráví většinu svého volného času. K tomuto faktu často přispívá i skutečnost, že současné rodiny nemohou spoléhat při výchově dětí a jejich zabavení na prarodiče, neboť věk odchodu do důchodu se postupně zvyšuje, a tak ani starší generace na svá vnoučata nemá čas. Tento trend se bude v budoucnosti neustále prohlubovat.

Zavedení systému hodnocení audiovizuálních děl nyní stojí před dvěma majoritními problémy. Tím prvním je neochota některých subjektů problém řešit, jak se ukázalo například při komunikaci s Odborem audiovize na Ministerstvu kultury. Tím druhým je právě laxnost politiků. Bez zásadních politických změn totiž není možnost, jak systém u nás zavést. Jedná se zejména o nutnou změnu zákonů, ale také o vyčlenění finančních zdrojů, kterými by se celý systém financoval. V kontextu celého českého rozpočtu veřejných financí se sice částka potřebná pro vytvoření a udržování systému zdá marginální, ovšem v současné ekonomické situaci i ona představuje problém. Ministerstvo financí v současné době není ochotno jakoukoli částku uvolnit. Řešením by mohlo být financování nebo částečné spolufinancování labelizace ze stran samotných vysílatelů, distributorů a výrobců audiovizuálních děl. Ti ale stojí

před stejným problémem jako český veřejný rozpočet – těžko hledají zdroje na věci, které nutně nemusí financovat. A tak je jejich ochota v tomto případě velmi malá. Subjektů podnikajících v audiovizuálním mediálním oboru je také celá řada, což může vést ke složitostem při vyjednávání o financování a také při vyjednávání o samotném zavedení hodnocení nevhodných obsahů.

Jediným subjektem, který se v současné době zabývá problémem klasifikace v českém prostředí, je Rada pro rozhlasové a televizní vysílání. Ta si v letošním roce dala za úkol znovu otevřít debatu o mnou popisovaném problému. Všichni, koho zajímá psychické zdraví dětí a mládeže, by měli doufat, že tato snaha přinese ovoce. Rada ale prozatím otevírá diskuzi tím, že vydává k problému články. Dle mého názoru je tato snaha nedostatečná a Rada by měla podniknout další kroky. Otevření diskuze a případné zavedení systému hodnocení by totiž pomohlo nejen rodičům, ale i samotné Radě při sporech o dodržování české legislativy. Pomohlo by také samotným vysílatelům a distributorům, neboť by se snížily pokuty za porušování zákona. Také by to zjednodušilo práci programovým pracovníkům, kteří nyní řeší to, zda mohou jednotlivá díla do programů zařazovat i před 22. hodinou. Systém labelizace by stanovil jasná a přehledná pravidla.

Z názorů jednotlivců, které jsem vyzpovídala, vyplývá, že by uvítali systém spíše ve formě doporučení. Psychologickým problémem ovšem zůstává, že pro děti programy, které jim nejsou doporučeny, představovaly „zakázané ovoce“, které „chutná nejlépe“, a v takovém případě by se celý systém míjel účinkem. Proto by byla vhodná i spolupráce s výrobcí techniky, kteří by do elektronických přístrojů mohli instalovat zařízení, jež by mohlo nevhodný obsah dětem zablokovat podobným způsobem, jako se to děje ve Spojených státech amerických pomocí takzvaného V-chipu. Takové řešení by si ale vyžádalo další legislativní změny a vyjednávání, které by případné zavedení systému ještě prodloužilo.

Zavedení systému hodnocení audiovizuálních mediálních děl v České republice je tedy složitý problém a je to v současné době běh na dlouhou trať. Proto vítám aktivitu Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, protože k tématu musí být znovu nastolena diskuze, která by tyto problémy pomohla vyřešit. Nejdůležitějším úkolem, který teď před Radou stojí, je přesvědčit širokou veřejnost, že tady problém existuje a že by se měl vyřešit. Pokud na politiky budou tlačit občané, kteří je do funkcí zvolili, má tento problém větší šanci na vyřešení, než kdyby na ně tlačily pouze vybrané profesní skupiny.

Nepřítomnost propracovaného a jednoduchého systému labelizace audiovizuálních děl představuje problém, jehož vyřešení je dle mého zjištění složité, ale i přes všechny překážky, které se mu kladou do cesty, by se měl co nejdříve uvést do praxe. Například ve spolupráci s nizozemským institutem NICAM, jehož systém hodnocení Kijkwijzer již sklízí velmi pozitivní ohlasy.

Summary

The Czech Republic, despite past efforts, fails to offer uniform system of evaluation of audiovisual production. Although a way of labeling audiovisual contents exists, it lacks interconnectivity and renders rather obsolete. In television, the “star” is used for many years and is connected with contents broadcasted after 10pm, however viewers often do not realize what is its true meaning. Missing system of labeling is, from my point of view, significant problem and it is due to improve the current state.

For the introduction of labelling system expressed their support not only psychologists and representatives of television industry but also mothers. These would have the opportunity to find out in advance more information about the broadcast, which would ease their effort to raise their children in a healthy and confident members of our modern society. Accelerating time moves the role of breadwinner in family from father to both parents, this leads to decrease in parent-child time and children inevitably rely on TV, Internet and computer games for entertainment. Other factor, which supports this arguments is that contemporary families, because of rising retirement age, cannot tap into the grandparents time to babysit children. This trend is to intensify in the future.

Introduction of labeling system is currently facing two major problems. First is the reluctance of some organizations to solve the problem. As was documented on the example of Audiovisual Department at the Ministry of Culture. The second is just laxity of politicians. Without major policy changes it is hardly possible to implement the system. In particular, the necessary changes in the law, but also the allocation of financial resources to finance the system. In the context of the entire government budget, the amount needed for the creation and maintenance of a system, seems to be marginal, but in the current economic situation even this means a problem. The Ministry of Finance is currently not willing to release any amount. A solution could be to finance or partially finance the system by the other parties e.g.: broadcasters, distributors and producers of audiovisual works. But they are facing the same problem as the Czech government – it is hard to find resources on things that do not necessarily need to be produced. This renders their willingness to contribute very small. Also there is a number

of entities operating in the audiovisual media industry. This can lead to a complexity in negotiating the financing and the actual introduction of labeling system.

The only entity that is currently addresses the problem of classification in the Czech environment, is the Council for Radio and Television Broadcasting. The latter has aimed to re-open the debate about the labeling system this year. Everyone who cares about the mental health of children and young people should hope that these efforts will bear fruit. In the meantime, the Council has published series of articles about the problem. In my opinion, this effort is insufficient and the Council should take further steps. Opening the discussion and possible implementation of evaluation system would help not only parents, but also the Council itself in legal disputes about compliance with Czech legislation. It would help also the very broadcasters and distributors, as it would reduce fines for breaking the law. Also it would simplify the work of program creators for whom seems the current state of legislation chaotic. The labeling system would provide clear and transparent rules.

The interviews, I have conducted reveal that there would be a greater demand for labeling system in form of recommendations.

Psychological problem remains, that the programs that are not recommended, would create effect of "forbidden fruit" that "tastes the best", in which case the whole system would serve no purpose. An appropriate technology cooperation with manufacturers who produce electronic devices is to install equipment that could block inappropriate content for children in similar way as in the United States the so-called V-chip. Such a solution would however require further legislative changes and the negotiating of the possible introduction would be even more prolonged.

The introduction of the system of labeling audiovisual works in the Czech Republic is therefore a complex issue and it is currently long way from perfection. Therefore I welcome the activities of the Council for Radio and Television Broadcasting, because the topic must be re-established and the discussion can help to solve the problems. The most important task, which is now before the Council, is to convince the general public that there exists a problem that needs solution. Because if citizens who elected politicians to their function support the policy, this problem has a better chance to improve, than if only selected professional groups push the politicians.

According to my findings, the absence of a comprehensive and simple labeling system of audiovisual works represents a problem with difficult solution but despite all the obstacles in its implementation, there is a relevant need to put the system into practice. For example, the way is to cooperate with the Netherlands Institute NICAM and its rating system Kijkwijzer which is already acquiring very positive feedback.

Použitá literatura

Literatura

BLATTMANN, Elke. *Výchova a zdraví našich dětí*. Hranice: Fabula, 2007, s. 155-168. ISBN 9788086600390.

ČAPEK, Karel. *Francouzská poezie a jiné překlady*. Praha: SNKLHU, 1957. 414 stran.

GERBNER, George, Larry GROSS, Michael MORGAN, SIGNORIELLI a James SHANAHAN. Growing up with television: Cultivation processes. In: BRYANT, Jennings a Dolf ZILLMANN. *Media effects: advances in theory and research*. Mahwah, N.J.: L. Elbaum Associates, 2002, s. 43-67. ISBN 0805838643.

HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Praha: Portál, 2009, 286 stran. Pedagogická praxe. ISBN 978-807-3676-285.

JIRÁK, Jan, DVOŘÁKOVÁ, Tereza. *Koncepce klasifikace audiovizuálních produktů podle věkových skupin : závěrečná zpráva o řešení projektu*. Praha : CEMES UK FSV, 2009. 83 stran.

JOWETT, Garth, I JARVIE a Kathryn FULLER-SEELEY. *Children and the movies: media influence and the Payne Fund controversy*. New York, NY, USA: Cambridge University Press, 1996, 414 stran. ISBN 05-214-8292-5.

KIRSH, Steven J. *Children, adolescents, and media violence: a critical look at the research*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 408 stran. ISBN 14-129-9642-2.

LEVESQUE, Roger J. *Adolescents, media, and the law*. New York: Oxford University Press, 2007, 345 stran. ISBN 01-953-2044-1.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. 328. stran. ISBN 80-717-8926-7.

RYŠÁNKOVÁ, Irena. *Označování audiovizuálních obsahů v České republice*. Praha, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Jan Jiráček.

SINGER, Dorothy G a Jerome L SINGER. *Handbook of children and the media: rodinná socializace dětského televizního diváctví*. Los Angeles: Sage, 2007, 803 stran. ISBN 978-141-2982-429.

STRICKLAND, Bonnie B. *The Gale encyclopedia of psychology*. Detroit, MI: Gale Group, 2001, 701 stran. ISBN 07-876-4786-1.

ŠEĎOVÁ, Klára. *Děti a rodiče před televizí: rodinná socializace dětského televizního diváctví*. Brno: Paido, 2007. 157 stran. ISBN 978-807-3151-492.

VLASTNÍK, Jiří. *Televizní násilí a zákon: vliv televizního násilí na kriminalitu dětí a mládeže a jeho zákonná úprava*. Praha: Institut mediální komunikace při VŠJAK, 2005, 327 s. ISBN 80-722-0245-6.

Periodika

Československý rozhlas a televize. Praha: Delta, 1955, roč. 22, č. 5. ISSN 0231-6811.

Československý rozhlas a televize. Praha: Delta, 1960, roč. 27, č. 23. ISSN 0231-6811.

Československý rozhlas a televize. Praha: Delta, 1962, roč. 29, č. 5. ISSN 0231-6811.

Československá televize. Praha: Delta, 1965, roč. 1, č. 1. ISSN 0323-1127.

(uj, spa): Mravně závadní byli Bakaláři i Čapek. *Mladá Fronta DNES*. 2001, 12. 4. ISSN 1210-1168. str. 5

Elektronické zdroje

About the TV ratings and V-Chip. *The TV Parental Guidelines* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.tvguidelines.org/index.htm>

Age Ratings You Trust. *British Board of Film Classification* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.bbfc.co.uk/>

AV klasifikace : koncepce jednotného klasifikačního systému pro audiovizuální produkty. NÁRODNÍ KNIHOVNA. *WebArchiv* [online]. 2013 [cit. 2013-05-8]. Dostupné z: <http://www.webarchiv.cz/konspekt/?keyword=audiovizu%C3%A1ln%C3%AD+d%C3%ADl+a>

BUCHAROVÁ, Monika. ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ KRÍŽ A BĚLINA. *Právní vyjádření na téma „Omezení a zákazy svobody slova/práva na informace v českém právním řádu pro účely ochrany dětí a mládeže“*. 2008. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Pojednani-o-omezeni-a-zakazech-svobody-slova.pdf>

Classification. *kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=146>

Co je to labelling?. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Děti a média* [online]. 2013 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.detiamedia.cz/art/1454/co-je-to-labelling.htm>

CZESANY, David a Tereza DVOŘÁKOVÁ. Klasifikace audiovizuálních produktů podle věkových hranic v zemích Evropské unie. In: *Studie klasifikace v zemích EU* [online]. Praha, 2008 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Studie-klasifikace-v-zemich-EU.pdf>

DENGLEROVÁ, Denisa. Souvislosti mezi hraním počítačových her s násilnou tematikou a agresivními projevy hráčů. In: *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. V Brně:

Masarykova univerzita, 2005, s. 105-120. ISBN 80-210-3717-2ISSN 1211-3522. Dostupné z: <http://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/114228?locale-attribute=cs>

Děti a mladiství. *RRTV* [online]. 2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/casto-kladene-dotazy/deti.htm>

DIEPOLDOVÁ, Denisa. Zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání. In: *E-advokacie.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.e-advokacie.cz/cz/clanky/zakon-o-audiovizualnich-medialnich-sluzbach-na-vyzadani.html>

General questions about the BBFC and film ratings. *British Board of Film Classification* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.bbfc.co.uk/about-bbfc/faqs>

Hodnocení audiovizuálních produktů na území ČR: Možnosti budování systému v ČR z pohledu technologií. *Ministerstvo kultury* [online]. 2009 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Hodnoceni-audiovizualnich-produktu-na-uzemi-CR---Monosti-budovani-systemu-v-CR-z-pohledu-technol.pdf>

Je ČR připravena na zavedení labellingu audiovizuálních obsahů v televizním vysílání?. RADA PRO ROZHLASOVÉA TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Děti a média* [online]. 2013 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: http://www.detiamedia.cz/art/1723/je-cr-pripravena-na-zavedeni-labellingu-audiovizualnich-obsahu-v-televiznim-vysilani.htm?page_idx=0

Je Evropa liberálnější než Amerika?. RADA PRO ROZHLASOVÉA TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Děti a média* [online]. 2013 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.detiamedia.cz/art/1712/je-evropa-liberalnejsi-nez-amerika.htm>

Kijkwijzer classification of Casablanca. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=ctKtygJk56E>

Kijkwijzer classification of Czech Dream. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=45&i=40596&professional=>

Kijkwijzer classification of EMPTIES. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=45&i=43569&professional=>

Kijkwijzer classification of Kolya. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=45&i=50293&professional=>

Kijkwijzer explained. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=75>

Kijkwijzer: Questionnaire. *50_NICAMkijkwijzerGB_03* [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.kijkwijzer.nl/upload/zijbalk1/50_NICAMkijkwijzerGB_03_Questionnaire.pdf

NICAM. *Organisation - kijkwijzer* [online]. 2013 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=36>

PETERKA, Jiří. Regulaci (televize po) Internetujsme v ČRnestihli. *Lupa.cz* [online]. 2010 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/regulaci-televize-po-internetu-jsme-nestihli/>

Plán akcí Poslanecké sněmovny v týdnu od 6. do 12. 4. 2009. *Psp.cz* [online]. 2009 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?c=15&k=202&r=2009>

RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Děti a média* [online]. 2013 [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: www.detiamedia.cz

Safeguarding Artistic Freedom. *Rating History* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.mpa.org/ratings/ratings-history>

The Film Rating System: Empowering families to make informed movie choices. *MPAA ratings poster* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: http://www.filmratings.com/downloads/130207_mpa_rating-poster.pdf

Tisková zpráva labelling. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Rrtv.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/files/press/Tiskov%C3%A1%20zpr%C3%A1va%20labelling.pdf>

Tisková zpráva z 8. zasedání, konaného dne 17. 4. 2012. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Rrtv.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: http://www.rrtv.cz/cz/files/press/TZ_08_12.pdf

Tiskové zprávy: Rok 2012. RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Rrtv.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/tiskove-zpravy.htm>

TZ Děti věnují médiím v průměru čtyři hodiny denně. *Mediasearch.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.mediaaresearch.cz/aktualita/tz-deti-venuji-mediim-v-prumeru-ctyri-hodiny-denne>

Understanding the TV Ratings. *The Tv Parental Guidelines* [online]. 2013 [cit. 2013-29-03]. Dostupné z: <http://www.tvguidelines.org/ratings.htm>

Vyhlášení veřejné diskuse k návrhům zavedení klasifikace podle "Koncepce klasifikace audiovizuálních produktů podle věkových skupin". MINISTERSTVO KULTURY. *Mkcr.cz* [online]. 2009 [cit. 2013-05-8]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/vyhlaseni-verejne-diskuse-k-navrhum-zavedeni-klasifikace-podle-koncepce-klasifikace-audiovizualnich-produktu-podle-vekovych-skupin-23168/>

What: Guide to ratings. *The Film Rating System (CARA)* [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.filmratings.com/what.html>

Závěrečná zpráva - výzkum veřejného mínění: Označování audiovizuálních děl. *Ministerstvo kultury* [online]. 2009 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/Vyzkum-verejneho-mineni---zavery.pdf>

Legislativní dokumenty

Doporučení Evropského parlamentu a Rady 2006/952/ES: O ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurenceschopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2006

Nářízení, směrnice a další právní akty. *EUROPA* [online]. [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/decision-making/legal-acts/index_cs.htm

Práva dětí. *Unicef.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.unicef.cz/co-delame/kde-pusobime>

Predpis č. 589/2007 Z. z. *Podrobnosti o označovaní audiovizuálnych diel a zvukových záznamov výkonov* [online]. 2008 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-589>

Rozporządzenie krajowej rady radiofonii i telewizji. In: *Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*. Paragraf 6. 2005. Dostupné z: http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/regulacje-prawne/polska/ochrona-dzieci-i-mlodziezy/roz110829_maloletni.pdf

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU: O koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách). In: 2010. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/rozhlasove-a-televizni-vysilani/LexUriServ.pdf>,

Směrnice o audiovizuálních mediálních službách | Ministerstvo kultury. *Ministerstvo kultury* [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/rozhlasove-a-televizni-vysilani/smernice-o-audiovizualnich-medialnich-sluzbach-521/>

Úmluva o právech dítěte: Ve znění přijatém v ČR, zveřejněném ve Sbírce zákonů č. 104/1991. In: *Sbírka zákonů č. 104/1991*, 1991. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>.

Zákon 132/2010 Sb. o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů. In: *2010* *2012* Dostupné z: <http://img4.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/sluzby-na-vyzadani.pdf?verze=2013-04-07-21:09:16>

Zákon č.231/2001 o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. In: *2001*, 2001. Dostupné z: <http://www.digizone.cz/texty/zakon-231-2001/>

Zákon č. 496/2012 Sb. o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů 2012*, 2012. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb12496&cd=76&typ=r>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Titulní strana týdeníku Československý rozhlas a televize z roku 1955, ve kterém se poprvé objevila „hvězdička“ (fotka)

Příloha č. 2: Programová strana týdeníku Československý rozhlas a televize, na které se poprvé objevila „hvězdička“ (fotka)

Příloha č. 3: Dotazník systému Kijkwijzer (dokument)

Příloha č. 4: Přepis vyjádření JUDr. Markéty Havlové, vedoucí útvaru mediální legislativy České televize (dokument)

Příloha č. 5: Vyjádření Davida Vaníčka, tiskového mluvčího televize Prima (dokument – e-mail)

Příloha č. 6: Vyjádření psycholožky Jany Fuchsové (dokument)

Příloha č. 7: Vyjádření Ireny Ondrové, místopředsedkyně RRTV (dokument)

Příloha č. 8: Vyjádření Lucie O. (dokument)

Příloha č. 10: Vyjádření Lenky J. (dokument)

Příloha č. 11: Vyjádření Ivany K. (dokument)

Příloha č. 12: Vyjádření Miroslavy R. (dokument)

Přílohy

Příloha č. 1: Titulní strana týdeníků Československý rozhlas a televize z roku 1955, ve kterém se poprvé objevila „hvězdička“(fotka)¹⁷⁵

Příloha č. 2: Programová strana týdeníku Československý rozhlas a televize, na které se poprvé objevila „hvězdička“(fotka)¹⁷⁶

¹⁷⁵ Zdroj fotky: Československý rozhlas a televize. Praha: Delta, 1955, roč. 22, č. 14. ISSN 0231-6811.
¹⁷⁶ tamtéž

Příloha č. 3: Dotazník systému Kijkwijzer (dokument)¹⁷⁷

© September 2009

Attention: Most of the questions concern what is visible on screen, some concern sounds.

The examples mentioned in the form are indicative.

1.3.2 Is it a talkshow? .....
 Examples are: *Randam 10*, *The Oprah Winfrey Show*, *Het Lagerhuis*, *Dr. Phil*, *Ricky Lake* and *Knevel op Zaterdag*. 2.2.1 to

Kijkwijzer 3

1 Type of production

1.1 Productions for all ages ..... no yes

1.1.1 Is this production completely free of harmful elements? Harmful elements are violence, fear, sex, discrimination, alcohol/drug abuse or coarse language. In other words is this production fit for all ages? .....
 N.B.: This question may only be answered with 'yes' if you are absolutely sure that the production contains no harmful element, including coarse language. In case of any doubt, please answer 'no' and complete the questionnaire. Examples of productions for all ages are: *Teletubbies*, *The Cosby Show* and *Lingo*. 1.2.1 to end list

1.2 Fiction ..... no yes

1.2.1 Is the production type of a cartoon or animation? .....
 N.B.: Hyperrealistic animations (those that are almost indistinguishable from reality) such as *Beowulf* are scored under question 1.2.2. Examples of cartoons or animations are: *Spider Man*, *Kuifje*, *The Lion King*, *Chicken Run*, *Finding Nemo*, *Bob the Builder*, *Shrek* and *Pokémon*. 2.2.1 to

1.2.2 Is it another type of fiction/drama production? ....
 Examples of other types of fiction/drama productions are: *Power Rangers*, *Star Trek*, *Titanic*, *Indiana Jones*, *Pulp Fiction*, *GTST*, *Sex and the City*, *As the World Turns* and *Inspector Morse*. 2.2.1 to

1.3 Non-fiction ..... no yes

1.3.1 Is it a non-fiction production? .....
 For example reality-tv, a report or documentary or another type of non-fiction product. Examples are: *Exclusief*, *Ingang Oost*, *Patty's Posse*, *Breekijzer*, *Het Uur van de Woit*, *Yesmbers*, *Zembla*, *Blik op de Weg*, *Pricky Heat*, *Lotto Weekend Miljoenairs*, *Life & Cooking* and *Yesklass*. 2.2.1 to

Kijkwijzer 3

2 Violence

2.1 Talkshows ..... no yes

2.1.1 Are there threats of physical violence or is physical violence used? .....
 An example of a talk show in which this has occurred is *Jerry Springer*. Examples of talk shows in which this has not occurred are *Het Lagerhuis*, *Oprah Winfrey* and *Randam 10*.

2.1.2 Is there an audience that provokes physical violence or approves of its use? .....
 Examples of programmes with provocative audiences: *Ricky Lake* and *Jerry Springer*. Examples of programmes with a non-provocative audience: *Knevel op Zaterdag* and *Oprah Winfrey*.

2.1.3 Does the presenter immediately and explicitly disapprove of physical violence or the threat of physical violence? .....
 N.B.: This question may only be answered with 'yes' when explicit disapproval occurs in all cases.

2.1.4 Are participants mocked by others? (Unexpectedly embarrassed, made to feel ashamed by the presenter, audience or other participants). .....
 An example of a programme in which participants are mocked is *Jerry Springer*. Examples of talk shows in which participants are not mocked are: *Randam 10*, *Het Lagerhuis* and *Oprah Winfrey*.

2.1.5 Is there a provocative audience that approves of mockery? .....
 Examples of programmes with a provocative audience are: *Ricky Lake* and *Jenny Jones*. Examples of programmes with a non-provocative audience: *Dr. Phil* and *Oprah Winfrey*.

Kijkwijzer 4

¹⁷⁷ Zdroj obrázku: Kijkwijzer - Questionnaire. NICAM. *Kijkwijzer.nl* [online]. 2009 [cit. 2013-05-22]. Dostupné z: http://www.kijkwijzer.nl/upload/zijbalk1/50_NICAMkijkwijzerGB_03_Questionnaire.pdf

- 2.1.6 Does the presenter immediately and explicitly disapprove of mockery?** ..... no yes

 N.B.: this question may only be answered with 'yes' if explicit disapproval occurs in all cases.
- 2.1.7 Are film clips used that have been made prior to the talk show?** .....
- 2.2 Physical violence** ..... never once or more
 The term physical violence includes all types of violence that are used knowingly and willingly by living beings against other living beings. The term living beings includes people, anthropoids, animals or monsters with human characteristics such as the ability to speak and comprehend.
- 2.2.1 How often do the following types of violence occur?** to
 2.6.1
 Examples of physical violence are:
 a. Physical hand-to-hand violence
 Examples are: punching, kicking, stamping, wrestling and strangulation.
 b. Violence involving firearms, bats or bladed weapons
 Examples are: pistols, laser weapons, baseball bats, swords and knives.
 c. Violence against criminals (= violence of the good against the bad)
 Examples are: violence against terrorists, murderers, thieves and/or hijackers (e.g. as in the film *Air Force 1*).
 d. Physical torture (= the deliberate infliction of physical pain)
 Examples: twisting arms, extinguishing cigarettes on the skin and the administration of electric shocks.
 N.B.: Administering shocks as a form of violence also occurs in SF series!
 e. Battlefield violence
 Examples: tanks, bazookas, flame-throwers, cannon/ artillery

- 2.3 Intrusive physical violence** ..... never once or more
 The depiction of violence in audiovisual may be more or less graphic/ intrusive in productions. The graphic/ intrusive depiction of violence heightens the impression that the violence causes genuine pain and suffering and that is the intention of the aggressor.
 N.B.: Some productions contain acts of violence that are shown in graphic detail and others that are not. In answering this question, pay attention to graphic scenes of violence. Remember that graphic violence can also occur in fantasy and SF series.
 Examples of non-intrusive violence are:
 • the sword fights in *Hook*
 • the space combat in *Star Trek*
 • the civil war in *Abelije*
 Examples of intrusive violence are:
 • the man-to-man-gevechten in *Charlie's Angels* and *The Matrix*
 • the sword fights in *The Last Samurai*
 • the shooting in *Nikita* and *Miami Vice*
 • the box scenes in *Rocky*
- 2.3.1 Are there acts of violence that are intrusive?.....**
 a. because of the extremeness of the violence or the behaviour of its perpetrator?
 b. because the violence visibly causes the victim serious pain/ the fact the victim is noticeably hurt?
 c. or because of the violence is shown in graphic detail
 This may be enhanced by for example:
 • the use of tension-heightening/ exciting music,
 • using sound or images to accentuate the victim's pain and suffering,
 • slow motion,
 • close-ups of acts during fights,
 • extra sound effects in fight scenes.

E. KURWULTR

KURWULTR 7

- 2.4 Injuries** ..... never once or more
- 2.4.1 Are there images of injuries/ wounds sustained as result of visible acts of violence?** .....
 Very minor injuries that may only require a plaster should be disregarded.
 N.B.: This question is concerned with how wounds are depicted, not with the consequences.
 Do not score very slight wounds for which a plaster is sufficient.
 Examples of wounds to be scored: a small bullet entry with some blood, a broken nose or cut lip, a black eye.
 Examples of productions in which such wounds occur: *The World Is Not Enough* and *Beverly Hills Cop 1*.
- 2.4.2 Are there images of serious injuries caused by visible acts of violence?** .....
 Note: This question is concerned with the severity of the injuries/ wounds, not the acts of violence.
 N.B.: Some productions contain images of both severe and less severe injuries/ wounds. In these cases, only pay attention to the severe injuries.
 Examples of injuries/ wounds that can be scored as 'severe': gushing blood, slit throats, limbs chopped or torn off, persons beaten black and blue.
 Examples of productions which include such injuries/ wounds: *The Passion of the Christ*, *Pulp Fiction* and *Saving Private Ryan*.

- 2.5 Feasibility of the physical violence** ..... no yes
- 2.5.1 Do violent acts occur that people may, in principle, actually be able to carry out?.....**
 N.B.: Some productions may contain both feasible and infeasible acts of violence. In these cases, pay attention to the feasible acts of violence when answering this question.
 Examples of feasible acts of violence are: the karate fights in *Power Rangers* or *The Karate Kid*, the fist fights in *Hercules* and *Xena*, exchange of pistol fire or a tank attack.
 Examples of acts of violence that are infeasible are: the laser fights in *Star Wars* and people being blown away by *Superman*.
- 2.6 Non-consensual sexual acts** ..... no yes
- 2.6.1 Does the production contain scenes of non-consensual sexual acts?.....** to
 2.7.1
 Sexual acts in this context means all acts intended to cause sexual arousal in the person performing the act, another person appearing the production, or the viewer.
 Non-consensual sexual acts include everything ranging from continuing when the other person says no, acts in which any of the participants are subjected to persuasion by force or intimidation, unwanted attempts to kiss or touch, sex with a person who has been drugged, to sexual assault and rape.
 Non-consensual sex does not mean sex following the use of gentle persuasion.
 Examples of productions which contain scenes of non-consensual sexual acts: *Dogville*, *Costa!* and *American History X*.
- 2.6.2 Are such acts accompanied by actual physical violence or the imminent threat of violence?.....**
 Actual physical violence or the imminent threat of violence include beating in order to cause pain, strangulation, or placing a knife at the victim's throat.
 Examples of productions which contain scenes of non-consensual sexual acts accompanied by physical violence: *Irreversible*, *Baise Moi* and *American History X*.

E. KURWULTR

KURWULTR 8

- 2.7 Slapstick context ..... no yes
- 2.7.1 Does all the violence take place in a slapstick context? ..... no yes
- Examples of productions in which all the violence takes place in a slapstick context: Laurel & Hardy, Buster Keaton, *Home Alone*, *Naked Gun* and *Flopper*.
 Example of productions in which the violence does not take place in a slapstick context: *Pulp Fiction*.

10 KUNWZ011

3 Fear

- 3.1 Images of extremely frightened people ..... never once or more
- 3.1.1 Are there images of extremely frightened people? ..... no yes
- The term extremely frightened includes: people who are very obviously in a state of fear, with physical characteristics such as panic, sweating, shaking, shock, speechlessness, mass hysteria, screaming and crying. People can be extremely frightened as a result of accidents, disasters or due to violent acts committed by other living beings (including human, humanoid or fantastic creatures) or threats that these may occur. Examples of this type of production are: *Titanic*, *The Perfect Storm*, *Twister*, *Saving Private Ryan*.
- 3.1.2 Are the extremely frightened people always, i.e. in all cases, saved immediately? ..... no yes
- This means that the frightening situation in all cases must be solved immediately or in the next scene. The answer to this question is no if the positive outcome or solution only appears at the end of the production or in the following episode, or if it is unclear what happens to the frightened people. Examples of productions in which frightening situations are always solved (almost) immediately or almost immediately are *Baywatch* and *LA Doctors*.
- 3.2 Suffering ..... never once or more
- 3.2.1 Are there humans, humanlike characters or animals that are visibly or audibly undergoing serious suffering? ..... no yes
- This means suffering as a result of an extremely traumatic experience. The degree of pain or suffering may be explicit or implicit and may be judged by facial expressions, groaning, weeping, screaming, sweating etc. It may be related to the death or imminent death of the victim or to that of others in the vicinity. Examples of extremely traumatic experiences that may lead to intense pain or suffering include fatal illness or in-

KUNWZ011 11

jury, air crashes and natural disasters, serious physical or psychological abuse, or the loss of a child or other loved one. Losing one's job or career should not be seen as an extremely traumatic experience. N.B.: The experience leading to the pain or suffering not be visible in the production but must be known to the viewer. Examples are: *A Mighty Heart*, *Wit* and the episode *The Mistake of House*.

- 3.3 Frightening sounds ..... never once or more
- 3.3.1 Are there very frightening sounds or sound effects in the production? ..... no yes
- Very frightening sounds and sound effects are considered to include: any sound designed to frighten the viewer. This can include the creation of a frightening atmosphere, by planting a particular suggestion or by heightening a shock or horror response. Very frightening sounds and/or sound effects can also be used in other ways besides supporting the images in the production itself, e.g. in trailers and promos. Examples: the shrieking sound during the murder in *Psycho*, the snorkelling sound in *Amsterdammed*, heavy breathing in *Halloween*, the oppressive silence in *Silence of the Lambs* and the breathtaking cries of fear in *The Blair Witch Project*.
- 3.4 Horror effects ..... never once or more
- 3.4.1 Do horror effects occur in the production? ..... no yes
- Horror effects include any effect that can cause fear and/or revulsion in the viewer. Horror effects may be the result of actions by living beings (humans, humanoids, fantasy creatures or animals), or supernatural forces. Horror effects may be more or less intense. This question covers both intense and less intense horror effects. Examples of less intense horror effects are: *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*, the glowing eyes of the possessed characters in *Charmed*, the creepy bus scene in *De Griezelsbus*.

12 KUNWZ011

- 3.4.2 Are the horror effects intense? ..... no yes
- Intense horror effects are so intense that viewers have difficulty distancing themselves from them. Intense horror effects often concern situations in which something terrible happens or is going to happen. Extreme horror effects include: the sinister atmosphere *The Sixth Sense*, the bird attacks in *The Birds*, the man with the axe in *The Shining*, the shower scene in *Psycho*, the presence of the murderer in the darkness in *Silence of the Lambs*, the demonic possession in *The Exorcist*.
- 3.5 Injuries ..... never once or more
- 3.5.1 Do injuries/ wounds occur in the production? ..... no yes
- N.B.: This question is concerned with how the injuries/ wounds are depicted, not with their consequences. Very minor injuries/ wounds that may only require a plaster should be disregarded. Examples of injuries/ wounds to be scored: A small bullet entry wound with some blood, a broken nose or a cut lip, a black eye. Examples of productions in which such injuries/ wounds occur: *The Horse Whisperer*, *Earthquake*, *Daylight*, some episodes of *Speed* or *Ingang Oost*.
- 3.5.2 Do serious injuries/ wounds occur in the production? ..... no yes
- Examples of injuries/ wounds that score as serious: gushing blood, slit throats, limbs chopped or torn off, broken bones, bloody wounds, persons beaten black and blue. Example of productions with serious injuries/ wounds are: *Taxi Driver*, *Silence of the Lambs* and *Basic Instinct*.

KUNWZ011 13

- 3.6 Dead human bodies** never once or more
- 3.6.1 Are there images of mutilated dead human bodies** to 3.7.1
 Not: a body in a coffin at a funeral.
 This question is about characters that are clearly dead and whose bodies show signs of mutilation and/or decomposition, e.g. skin peeling off, body-parts missing or open wounds, skeletons in a grave.
 Examples of productions with images of mutilated/ decomposing corpses: *Baantjer* and *Murder She Wrote*.
- 3.6.2 Are there images of severely mutilated or decomposing human bodies?**
 This concerns dead human bodies which show signs of severe mutilation or decomposition. This includes: mass graves, burnt corpses, bodies with limbs severed by tearing or cutting, bodies with gaping wounds, corpses swollen through immersion in water.
 Examples of productions which include images of severely mutilated or decomposing human bodies are: *Holocaust*, *CSI*, *Saving Private Ryan* and *Se7en*.
- 3.7 Suicide** never once or more
- 3.7.1 Are there images of suicide, an attempted suicide or of someone who has committed suicide?**
 Examples of productions in which such images occur: *Jude*, *No Way Out* and *Girl Interrupted*.
- 3.8 Self-mutilation** never once or more
- 3.8.1 Does the production include scenes of self-mutilation?**
 Examples: persons cutting themselves, self-flagellation.
 Examples of productions containing such scenes: *The Da Vinci Code*, *Der Krieger und die Kaiserin* and the episode *Valerio* of *De Co-assistent*.

14 KOPWU211

KOPWU211 14

- 3.9 Threats of violence** never once or more
- 3.9.1 Are there images of visible threats of violence? ...**
 Examples: persons being held at gunpoint or threatened with a knife.
 Examples of productions containing such scenes: *Kindergarten Cop*: the scene in which a boy is kidnapped, *Unbreakable*: the scene in which a boy threatens his father with a gun.
- 3.10 Victims** never once or more
- 3.10.1 Does the production contain scenes in which people or animals are visibly the victim of accidents, disasters, diseases or wars?**
 Examples: a wall collapsing on a person, a person being hit by a moving vehicle, a person on fire, a person confined to bed by disease or a person being swallowed up by a raging torrent.
 Examples of productions containing such scenes: *The Horse Whisperer*, *The Bucket List* and *Daylight*.
- 3.11 Violence against children or animals** never once or more
- 3.11.1 Does the production contain scenes of physical violence towards children or animals?**
 This excludes children engaged in play-fighting or rough-and-tumble.
 Examples of physical violence are punching, kicking, pulling on arms and ears, imprisoning in small and/or dark spaces/rooms and being torn apart by other animals.
 Examples of productions including scenes of violence towards animals: *Spirit*, *Watership Down* and *Gorilla's in the Mist*.
 Examples of productions including scenes of violence towards children: *Matilda*, *Kruimeltje* and *Ransom*.

- 3.12 Realism** never once or more
- 3.12.1 Do the frightening situations occur in realistic environments/ setting?**
 N.B.: This question is about the environment/setting only, not the events or characters involved. Thus the setting of *Spider-man* is realistic, despite the events and some characters being unrealistic.
 Examples of realistic setting: a village, town or city, a house, a school or a laboratory. Examples of unrealistic environments are: a space ship, a fairy castle or a pirate ship.
 Productions that clearly have a futuristic or historical setting can be scored as an unrealistic environment. Examples are: costume dramas and films about knights.
 Example of a production set in an unrealistic setting because it is set in a historical setting: *King Arthur*.
- 3.12.2 Do one or more unrealistic characters feature in the frightening scenes?** no yes
 N.B. This question is concerned with the characters appearing in the frightening scenes, not with the setting or the events.
 Unrealistic characters differ from ordinary humans or animals in having an unusual appearance or other highly unusual characteristics such as being able to fly or change shape.
 Examples of unrealistic characters: the Dementors in *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban* or the Gremlins in *Gremlins*.

15 KOPWU211

KOPWU211 15

4 Sex

- 4.1 Sexual acts** ..... never | once or more
- 4.1.1 Does the production contain sexually oriented language?**..... |
- Sexually oriented language includes: Sexual references, coarse sexual jokes and all verbal utterances which are calculated to cause arousal in the actor himself, another person in the production, or the viewer.
Examples of productions containing frequent instances of this kind of language are: *American Pie*, *The Sweetest Thing* and *Not Another Teen Movie*.
- 4.1.2 How often are sexual acts visible?**..... never | once or more | often
- Sexual acts includes: all acts calculated to cause arousal in the actor himself, another person in the production, or the viewer. This can also be a suggestive sexual act. "Often" means that the portrayal of sexual acts occupies a relatively large proportion of the entire production.
Examples of sexual acts include: striptease acts and the stroking and touching of parts of the body such as the buttocks, groin and breasts in a manner calculated to cause arousal.
- 4.1.3 Does the totality of sexually oriented language and sexual acts occupy a large proportion of the production?** ..... no | yes
- Often means a relatively large proportion of the entire production.
- 4.1.4 Are the sexual acts portrayed in a manner calculated to make the greatest possible impact?**..... never | once or more | often
- E.g. by extended shots of erogenous zones, moving the camera along the body with particular attention to breasts or buttocks, slow motion or close-ups.
Impact can also be heightened by sound effects or music.

Examples of sexual acts portrayed in a manner calculated to make the greatest possible impact are: the lovemaking scenes in *Basic Instinct* and the sex in reports on the sex industry as in *Van Lichte Zeden* and *Rough Guide to Sex Europe*.

Examples of sexual acts not portrayed in a manner calculated to make the greatest possible impact are: the lovemaking scenes in *Pretty Woman* and *Liever Verleerd*.

- 4.1.5 Are details of genitals visible during the sexual acts?** ..... never | once or more
- Vagina or penis or parts thereof, not breasts and buttocks. |

18 KGW0211

KGW0211-19

5 Discrimination

- 5.1 Discrimination** ..... never | once or more
- 5.1.1 Does discriminatory and/or sexist language or behaviour occur in the production?** ..... |
- The term discrimination includes any expression that implies the inferiority of a group/ particular sections of the community are portrayed as inferior on the basis of race, religion, skin colour, sex, nationality or ethnic origin. Sexism and misogyny is also discrimination. See below (pop-up) for additional information on sexism. Discrimination may also take of an 'us and them' mentality and jokes about foreigners, women, men or ethnic groups.
Examples of productions with discrimination: *Schindler's List*, *All in the Family*, *The Deer Hunter*, *As Good as It Gets*, *American History X* and *The Color Purple*.
- 5.1.2 Is the discriminatory language or behaviour neutralised by being explicitly condemned?** ..... no | yes
- That is, that it is made clear in the production that discrimination is wrong and cannot be tolerated.
Example of a production in which discrimination is explicitly condemned: *12 Angry Men*.
- 5.1.3 Does all the discriminatory language and behaviour come from a comic anti-hero in a comedy?....** |
- Examples of comic anti-heroes in comedies: Al Bundy in *Married with Children*, Melvin Udall in *As Good as It Gets* and Basil Fawcett in *Fawcett Towers*.

Pop-up with additional information on sexism or discriminatory depictions of women

Sexism or discriminatory portrayals of women (or men) means that women (or men) are treated as inferior. This can be expressed in the following ways:

- the woman plays a subordinate role
- several women make themselves exclusively available to men
- the woman seems to act purely as a willing sex object for the man

Examples of this include:

- the woman is slapped on the buttocks,
- the woman is placed in a pornographic context, for example in a room with mirrors on the ceiling and walls, apparently engaging in group sex or performing sexual acts with one or more other women,
- the woman is depicted with SM paraphernalia, such as handcuffs and dog leads.

Examples of productions in which sexism occurs include *Married with Children*, *Bruce Almighty*, *As good as it gets* and, for example, Music videos by Chingy: *Right Thurr* and 50 cent: *P.I.M.P.*

20 KGW0211

KGW0211-21

Příloha č. 4: Přepis vyjádření JUDr. Markéty Havlové, vedoucí útvaru mediální legislativy České televize (dokument)

Jak se Česká televize staví k problému nedostatečné labelizace v České republice? Uvítala by zavedení rozšířeného hodnocení, než je současná hvězdička?

Česká televize by uvítala labeling. Je nám známo, že se tímto tématem v minulosti intenzivně zabývalo Ministerstvo kultury ČR, dokonce mělo k dispozici studii CEMES při FSV UK pod vedením Jana Jiráka. Pamatuji se, že byla oslovena široká veřejnost, včetně provozovatelů vysílání, kteří se, pokud se dobře pamatují, vyjadřovali k zavedení labellingu vesměs kladně. V ČR byli rovněž přítomni Holanďané a představovali systém Kijkwijzer, který se setkal s velkou odezvou provozovatelů vysílání.

Byla by Česká televize ochotna své pořady sama labelizovat, či by raději zvolila cestu labelizování prostřednictvím nezávislé organizace?

Když jsme o těchto věcech diskutovali v rámci Asociace televizních organizací, představovali jsme si model typu Kijkwijzer v Holandsku. Hovořili jsme o kombinaci zákona o vysílání, existenci nezávislého sdružení a vlastních screenerů. Tedy stanovit cca pět závadných prvků jako je násilí, sex, alkohol, drogy, děsy a tak dále. Také sestavit dotazník pro posuzování pořadů, kromě zpravodajství a publicistiky, vyškolit screenery, dohodnout se na piktogramech. Bez změny zákona číslo 231/2001 sbírky to ale nejde. Musí být stanovena jasná dělící čára mezi regulací a samoregulací.

Samozřejmě předpokládáme, že by muselo dojít ke změně zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání ve prospěch samoregulace. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání by pouze kontrolovala, zda pořad obsahoval příslušný piktogram a zda provozovatel vysílání zařadil pořad ve správném časovém pásmu. A to by pak mohlo být předmětem pokuty. Podle mého názoru by tak ubylo práce nejen Radě, ale i soudcům, protože by ubylo právních sporů, které dnes zejména komerční televize vedou s Radou o to, zda jsou v pořadu závadné scény či nikoliv.

Domníváte se, že je rozšířená forma labelizace pro diváky přínosná? A v čem?

Labelizace by byla rozhodně přínosem. Primární zájem je ochrana dětí a mladistvých před závadným obsahem. Hranice uvedená v platném zákoně o provozování rozhlasového a televizního vysílání je poměrně široká – od 6:00 do 20:00 hodin a v praxi je ze strany regulačního orgánu a někdy i některých soudců postup takový, že nepřihlížejí k tomu, že malé děti se již na televizi ve 21 hodin běžně nedívají.

Přínos pro rodiče vidím v tom, že jim umožní snadněji se rozhodovat, na jaké pořady se mohou jejich děti dívat a nedočkat se nějakého nežádoucího překvapení. Pro děti a mladistvé to má také nepopíratelný význam – umožnilo by to do vysílání zařazovat nikoliv až v pozdních hodinách některé pořady, které sice nejsou vhodné pro velmi malé děti, ale jsou vhodné pro starší děti a případně mladistvé. V neposlední řadě by to znamenalo větší právní jistotu při výkladu právních předpisů a tím i větší jistotu programových pracovníků při nasazování pořadů do vysílání. Otázkou je, zda neponechat pouze hranici 10 nebo 12 let. To ovšem souvisí i s časovým pásmem přiřazeným k určité věkové skupině.

Příloha č. 5: Vyjádření Davida Vaníčka, tiskového mluvčího televize Prima (dokument – e-mail)

Zdravím Vás Terezo,
děkujeme za zájem, ale prosím přijměte mou omluvu, odpovědi na Vaše otázky Vám nemůžeme v současné době dodat.

Pracujeme momentálně na podzimním vysílacím schéma a zodpovědní lidé, které bych tím zatěžoval, teď skutečně nemají čas nazbyt.

Navíc řada informací je strategická a nejsem si jist, jestli bychom je chtěli, byť touto cestou, komunikovat.

Děkuji za pochopení.

David Vaníček
vedoucí PR a tiskový mluvčí FTV Prima
+420 602 167 179
david.vanicek@iprima.cz<mailto:david.vanicek@iprima.cz>

Příloha č. 6: Vyjádření psycholožky Jany Fuchsové (dokument)

Má podle vás sledování televize na dítě nějaké účinky? Pokud ano, jaké.

Když se bavíme o účincích sledování televize na děti a jejich psychiku, je skutečně nesporné, že sledování televizních pořadů má na dětskou psychiku vliv. Existuje řada studií, které potvrzují negativní vliv, nalezneme i pár studií, které ukazují i pozitivní vliv sledování televizních pořadů. Je však otázkou s jakým motivem a na čí objednávku byly tyto studie realizovány.

Podle většiny provedených studií tvoří televize stále roli vedoucího média, a to i přes rapidní rozvoj internetu a dalších mediálních nosičů.

Existuje několik teorií, které se zabývají vlivem násilí v mediálním obsahu na děti (teorie nabuzení, sociálně kognitivní teorie, kultivační a psychoanalytická teorie). První dvě poukazují na možnost zvýšení agresivity dítěte. Kultivační teorie navíc připojuje ke zvýšení násilného chování i zvýšení pocitu strachu. Autor kultivační teorie George Gerbner uskutečnil v 60. letech 20. století rozsáhlý výzkum. Vycházel z předpokladu, že televizní pořady modifikují názory lidí. Experimentálně doložili vliv televizního násilí u silných diváků (přes 4 hodiny u televize denně) na názory v oblasti zločinnosti – větší strach z večerní procházky městem, častější držení zbraně, apod. Tito lidé vnímají svět jako nebezpečné a děsivé místo. Pokud divák tráví před obrazovkou mnoho času, je stále více pod jejím vlivem. Ztrácí tak postupně svůj vlastní svět a žije v syntetickém světě médií. Pouze jediná teorie, a to psychoanalytická, předpokládá pokles agresivity dítěte.

Jako větší problém vnímám vliv počítačových her na dětskou psychiku a pokřivené vnímání reality, tedy i za výraznější rozvoj agresivního chování u dětí, zejména chlapců.

Ale nemusíme se bavit pouze o vlivu na agresivitu dítěte. Televizní médium částečně ovlivňuje celkový světonázor dítěte. Jeho pohled na sexualitu, gender problematiku, vnímání vlastního těla a další postoje.

Dále by se nemělo zapomínat na vliv reklamy na dětského diváka, který je více ovlivnitelný než dospělý člověk. Například velké reklamní „masáže“ před a po dětských pořadech jsou ukázkou sice úspěšného marketingu, ale je otázkou, zda se již nepohybujeme za etickou hranicí.

Také se často diskutuje o tom, od jakého věku by dítě mělo sledovat odpovídající dětské pořady. Někteří odborníci tvrdí, že dokonce až do pěti let věku dítě není schopno mentálně zpracovat sledovaný obsah a že sledování televize může mít vliv na rozvoj poruchy pozornosti. Zde si myslím, že pokud dítě není vystaveno častému sledování televizních pořadů, platí pravidlo všeho s mírou. Lze dítěti pustit animovanou či hranou pohádku krátkého trvání a nejlépe sledovat daný pořad s dítětem a být jakýmsi průvodcem při jeho sledování.

V čem spočívá psychoanalytická teorie a v jakém ohledu tedy podle ní může mít televize pozitivní účinky?

Předpoklad poklesu agresivity u dětí při sledování televizních pořadů s násilným obsahem je provázán s pojmem katarze. Katarze v původním smyslu a terapeutickém procesu dle Sigmunda Freuda bylo otevřením cesty do vědomí a normálním vybitím afektu.

Zde se jedná o symbolickou katarzi.

Diváci se zprostředkovaně skrze identifikaci s hrdinou podílí na násilí, které sledují v příběhu. Mohou tak pomocí katarze uvolnit svoji vlastní agresi. Katarzi jako důsledek konzumace zábavných zpráv zmiňuje ve svých dílech již Aristoteles. Znovu byla uvedena do povědomí díky psychoterapii sebevyjádřením vyvinuté Josefem Breurem a Sigmundem Freudem nebo v katarzní terapii, v níž se používá hypnózy k překonání překážek proti vystoupení potlačovaného a tím k umožnění odreagování potlačených afektů.

Nejnověji je pak tato teorie využívána v souvislosti s vlivem médií. Přívrženci katarzní teorie většinou vycházejí z existence vrozeného agresivního pudu a tvrdí, že dynamickým spoluprožíváním násilných činů pozorovaných u fiktivních modelů ubývá ve fantazii odhodlání recipienta projevit vlastní agresivní chování. Mediální násilí pomáhá lidem, kteří mají malou představivost a problémy s vlastní fantazií, zažít pocit uvolnění. Podstatou katarzní teorie je tedy myšlenka, že sledování zobrazovaného násilí, ale také představování si násilného jednání, může v divákovi neškodně ventilovat nahromaděné napětí, takže pak nemá tendenci vybíjet svou agresi vůči ostatním lidem či okolí. Tento efekt je však pouze dočasný a přichází v úvahu pouze v případě, kdy mohou být emoce vyvolané obrazy následně verbalizované.

Katarzní teze má více variant. Nejprve se tvrdilo, že každá forma fantazijní agrese má katarzní efekt. Následně se objevil argument, že spoluprožívání agresivních aktů ve fantazii redukuje agresi pouze tehdy, je-li recipient emocionálně vzrušen nebo má-li k agresi sklony. Třetí

varianta klade důraz na obsahové aspekty a postuluje vypuknutí katarzních efektů pouze v případech, jsou-li bolesti a zranění oběti nebo oběti agrese se vši podrobností ukázány.

I když intuitivně cítíme, že by takovýto účinek mohlo násilí v médiích mít, jsou výzkumníci mediálních vlivů k teorii katarze skeptičtí - katarzní teorie zůstává spíše jen hypotézou a nikdy se nepodařilo ji ani empiricky potvrdit, ani teoreticky vyložit. Také Seymour Feshbach, dlouholetý zastánce katarzní teorie, se od svého přesvědčení odklonil a připouští, že podmínky, za kterých může ke katarzi dojít, nejsou běžné. Teorie katarze jako ospravedlnění vysílání televizního násilí byla odmítnuta výsledky výzkumů i praxe. Je nutno však poznamenat, že psychologická a psychiatrická praxe potvrzují, že verbalizace shlednutého násilí může podpořit „strávení“ jeho obsahu, pochopení smyslu a kontextu.

Co dle vás vede k neustálému zvyšování času, které dítě a mládež tráví před televizní obrazovkou?

Problémem není pouze trávení času před televizní obrazovkou, ale i u počítače. Nejtypičtějším znakem sledování televize je pasivita. Člověk/dítě je jen divákem, interaktivita je vyloučena a do nedávné doby bylo možné sledovat pouze pořady, které byly aktuálně vysílány v reálném čase. Nic se od dítěte neočekává, jen přijímá podněty, příběhy a informace. Je to ten nejméně náročný a nejpohodlnější způsob trávení volného času.

Myslím, že zvyšování času u televizní obrazovky u dětí je důsledek špatných způsobů trávení volného času jejich rodičů. Pokud je v rodině pravidlem, že televize je stále zapnutá, i když se na ni nikdo nedívá, pokud je běžné, že rodiče tráví každou volnou chvíli sledováním televizních pořadů a pokud v raném dětství rodiče své děti odkládali před televizní obrazovku, není se čemu divit, že pro dítě je normální trávit mnoho hodin denně sledováním televizních pořadů.

Řešením je nabídka kvalitních volnočasových aktivit, které jsou dostupné jak cenově tak lokálně. Když si má dítě, které je ve své přirozenosti aktivní a zvědavé, vybrat mezi například sportovní aktivitou s kamarády a osamělým sledováním televize, volí první variantu. Pokud si však už navyklo na virtuální svět, který je pro něj „bezpečný“ a nestojí ho žádnou námahu, můžeme to srovnávat se závislostním chováním.

Je vhodné z vašeho pohledu zakazovat některá televizní a filmová díla některým věkovým skupinám?

To je těžká otázka, neboť zakázané ovoce je to nejlákavější. Pro rodiče, kteří se zajímají o to co jejich dítě a není jim to lhostejné, by asi bylo přijatelné, že by existoval jakýsi regulátor toho, co dítě může sledovat a co ne. Je však těžké vytvořit nějaký regulační mechanismus a přitom se nedotknout otázky svobody.

V tomto případě by měla rodina hrát klíčovou roli. Víme však, že v praxi to tak často nefunguje. Rodič by měl být průvodcem a cenzorem programové nabídky dítěte. On nejlépe své dítě zná a měl by posoudit, jaký vliv bude mít na dítě určitý pořad. Na některé pořady je třeba dítě připravit a po shlédnutí o nich diskutovat. Toto se však děje spíše výjimečně. Televizní stanice to řeší označením pořadu tzv. hvězdičkou a vysíláním určitých pořadů v pozdějších večerních hodinách. Ne vždy však tento regulační systém funguje, neboť některé děti mají televizní přijímač ve svém pokoji, což považují za obrovskou výchovnou chybu.

Myslíte si, že současná forma klasifikace audiovizuálních děl, tzv. hvězdička po desáté večer u loga stanice, je dostatečná? Nebo by se měl zavést nový, přehlednější systém?

Já osobně jsem pro větší svobodu, tudíž vnímám stávající systém jako vyhovující. Samozřejmě, že ideální by byl například systém, který by identifikoval daného diváka, který sedí před obrazovkou a blokoval by sledování určitých pořadů. To bychom se ale dostali na velmi nesvobodnou půdu a přiblížili se idey „Velkého bratra“. Navíc dnes by blokovaný pořad mohlo dítě sledovat na internetu. Toto nevnímám jako dobré řešení. Jak už jsem uvedla výše, dítě by samo nemělo rozhodovat o výběru z programové nabídky. Jeho rodiče však s dítětem musí trávit čas a zajímat se o to, co sleduje a celkově co ho zajímá.

V případě, že by se v České republice nový systém zaváděl, jednalo by se o zavedení systému holandského typu. Myslíte si, že je vypracován z hlediska labelizace správně?

Myslím si, že je to pečlivě propracovaný systém. Kombinace doporučené věkové hranice a označení druhu nevhodnosti je srozumitelné a smysluplné. Bylo by zajímavé znát nějaké studie a statistiky, jak tento systém holandského typu ovlivnil a reguloval proces sledování televizních pořadů u rodičů a jejich dětí. Tedy jak to u většiny holandské populace fungovalo před zavedením a po zavedení systému.

Osobně si myslím, že tento systém nezastaví či neodradí dětského diváka jako takového, ba možná naopak může v očích dítěte být daný pořad ještě lákavější. Je to pravidlo, které napomáhá rodičům ovlivňovat programový výběr. A opět jsme u problému zajímavějšího se rodiče. Jistě by to pomohlo určitému procentu českých rodičů se rychle zorientovat v rizikovosti pořadu pro jejich děti.

Přemýšlím dále o rozdílu v mentalitě českého rodiče a holandského či rodiče jiné národnosti. Česká mentalita je známa svou svébytností a neúctou k jakýmkoliv pravidlům.

Postačuje rozdělení do čtyř věkových skupin nebo by bylo vhodnější věkové skupiny pro české potřeby změnit?

Dítě není zmenšenina dospělého. Má svůj specifický vývoj. Rozdělení do věkových skupin logicky souvisí s jeho vývojem emočním, kognitivním, psychosexuálním a sociálním.

Dle mého názoru je rozdělení do výše uvedených věkových skupin odpovídající vývojovým etapám dětské psychiky.

Rozdělení věkových skupin – popis skupin:

- 3 až 5 let - Tyto děti mají vnímání filmu zaměřeno na jednotlivosti. Nejvíce je zajímají jednotlivé scény, které však nejsou schopny propojit do souvislého celku a to hlavně ty scény, do kterých si mohou promítat svou osobní zkušenost. S věkem stoupá schopnost participace na ději, která se projevuje poznámkami, výkřiky, mimikou, gesty a fyziologickými projevy. Pozornost ale dětem vydrží jen krátkodobě a střídají se v ní intenzivnější fáze s fázemi odklonů a úniků do vedlejších činností.

- 6 až 8 let - Ve vyprávění se začínají projevovat pokusy o chronologické řazení. Děti už se nedají strhujícím dějem „převálcovat“, ale pokud mají ve svém okolí citové zázemí, nasadí zmíněné obranné mechanismy a zároveň vcítění a soucítění. Tento druh požitku se označuje jako Flow, proud. Dítě nereaguje na oslovení, zapomíná na své okolí a na čas, ustupuje rozptýlenost a mizí chvíle nudy. Když je dítě nejvíce strženo, potí se, zrychluje se mu tep, má široce otevřené oči i pusku a svému napětí ulevuje jen drobnými pohyby prstů (často si je strká do úst nebo do nosu), kouše se do rtů, mne si ruce a prsty, tiskne se do křesla, objímá panenko, tuhne a dělá jen křečovité pohyby. Obracení se o pomoc k dospělým, pohyby napomáhající uvolnění napětí nebo přeskoky do vedlejších činností sloučí jako nezbytné mechanismy distancování se a jako reakce snižující zátěž. Je psychologicky a pedagogicky absurdní za tyto projevy dětí v tomto věku kárat nebo jim zakazovat ty pořady, při kterých si takto ulevují.

- 9 až 10 let - Rozvíjí schopnost komplexnějšího porozumění filmu. Ve vyprávění se rozlišuje hlavní dějová linie od vedlejších, nadále jsou ale důležité detaily. Scény pořád zůstávají od sebe odděleny. Průvodní zvukové a mimické projevy setrvávají. V tomto věku chlapci začínají skrývat své citové zážitky, zvláště když jsou v přítomnosti dívky. Dívky se nestydí dávat najevo své dojetí a také víc vyhledávají útočiště u dospělých. Rychleji jsou schopny zapnout obranné mechanismy.

- 11 let - Vyprávění se zbavuje detailů a jsou schopny vystihnout červenou nit příběhu. Zároveň vzrůstá schopnost distancovat se od děje filmu. V této době vyprávění filmů – zejména těch, které mají ostatní děti zakázané – pomáhá vytvořit si pozici v partě. Děti baví, když mohou dospělé svými řečmi o filmech šokovat, a někdy zejména pedagogy záměrně provokují tím, že v jejich blízkosti hlasitě vyprávějí drsné scény ze zakázaných filmů.

- 16 let a výše – Adolescenti už jsou poměrně kognitivně vyzrálí, mají abstraktní myšlení a dokážou pochopit i podtext příběhu, a tedy i číst mezi řádky. Jsou schopni racionálně obsah zpracovat. Emočně jsou stále nevyspělí, labilní a ovlivnitelní. Rozvíjí se jejich sexualita a zvědavost v této oblasti.

Je pro rodiče užitečné a vhodné, že by podobný systém měli k dispozici? Nemůže to vést k přílišnému spoléhání se na tento systém a tím snížení kontroly toho, co jejich dítě sleduje?

V současné situaci ideální rodič zjišťuje informace o vysílaných pořadech na internetu. Když je pořad označen „hvězdičkou“, neví rodič přesně z jakého důvodu a musí dále pátrat. Dokážu si představit, že určitému procentu rodičů by nový systém zjednodušil rozhodování a výběr pořadů pro své děti. Je otázkou, jak velké to procento bude. Zároveň vždy budou rodiče, kteří i přes tento systém budou pečlivě vyhledávat informace o pořadech a rozhodovat se po svém. Také ale nalezneme rodiče, kteří i k novému systému budou lhostejní.

Spoléhali by se rodiče plně na tento systém, či by ho brali pouze jako doporučení?

Předpokládám, že rodiče budou tento systém užívat spíše jako doporučení. Možná však nový systém donutí větší množství rodičů se nad svým postojem ke sledování televize více zamyslet.

Příloha č. 7: Vyjádření Ireny Ondrové, místopředsedkyně RRTV (dokument)

Domníváte se, že současný stav hodnocení audiovizuálních děl takzvanou hvězdičkou je dostačující?

Hodnocení takzvanou hvězdičkou není dostačující, každá televize v ČR má „svůj“ způsob informace o programu, který považuje za vhodný či nevhodný. V některých případech raději volí jen slovní upozornění, a to v mluvené i ve psané verzi.

Byla byste jako členka Rady pro rozhlasové a televizní vysílání pro zavedení jiné formy označování nevhodného obsahu? Pokud ano, tak byste preferovala označování pouze ve formě věkového doporučení či by byla lepší i forma označování nevhodného obsahu i dle obsahových kategorií?

Důležitá je jednotná forma označování pro všechny provozovatele v ČR. Jde například o přesnou formulaci dotčeného zákona, či závaznou vyhlášku. Jako nejvhodnější se mně jeví identifikace vysílaného produktu kombinací několika identifikátorů – například věku i obsahu, včetně jasně vymezených časových pásem pro věkové skupiny.

Myslíte si, že pokud by se přepracovaný systém hodnocení audiovizuálních děl v České republice zavedl, že by to ulehčilo práci Rady?

Nemyslím si, že by označování jednotným systémem jakkoliv ulehčovalo práci RRTV. Jednoznačnou výhodou by ale byla jednoduchá a snadná orientace především pro rodiče dětí. Počet správních řízení by se určitě snížil. Jsem přesvědčena, že by dále trval problém tzv. „uměleckých děl“ vysílaných dnes běžně kolem 20. hodiny. Jde o to, že právě v těchto případech je názor RRTV a často i veřejnosti jiný, než názor provozovatelů a autorů uměleckých děl, jako jsou filmy, dokumenty a podobně.

V jaké formě by podle vás případný systém označování nevhodného obsahu měl být? Měl by být systém založen na formě samoregulace či byste byla pro to, aby hodnocení děl prováděl nezávislý orgán?

Nejlepší formou regulace je dle mého názoru samoregulace, která by byla samozřejmě jasně „opřena“ o příslušnou legislativní normu. Osobně jsem proti vzniku dalšího státního „regulačního orgánu“. Nejpropracovanější systém na bázi samoregulace je v Nizozemsku.

Domníváte se, že v současné době, kdy si každý rodič může na internetu vyhledat informace o jakémkoli filmu či pořadu je hodnocení děl nutné, nebo se jedná o přežitek?

Komplexní problém je o zodpovědnosti provozovatelů vysílání a zodpovědnosti rodičů. V ČR je v současné době velké množství provozovatelů vysílání s rozdílným legislativním postavením. Z toho vyplývá i ohromné množství zveřejňovaných informací - mimo jiné i o obsahu vysílání. Pro rodiče jsou tyto informace rozhodně dobrou pomůckou, ale domnívám se, že jen málo využívanou. Pokud rodiče nemají sami zájem o to, co jejich dítě sleduje nebo může sledovat, je snaha všech státních i nestátních institucí o jakoukoliv regulaci zbytečná. Samoregulace ze strany rodičů je stejně důležitá jako ze strany státu.

Velké problémy jsou i ve vysílání některých privátních rozhlasových stanic. Především jde o velmi často používané hrubé až sprosté výrazy, o vulgarismy spojené se sexem a podobně. Například „Dámský klub“ vysílaný na Frekvenci během poledních hodin. Právě na tento případ nás posluchači často upozorňují.

Příloha č. 8: Vyjádření Lucie O. (dokument)

Mají děti v pokoji svůj vlastní televizor?

Ne, nemají ani počítač.

Kolik minut denně přibližně stráví sledováním televize?

Jednu hodinu, na počítači také jednu hodinu, z toho na internetu 30 minut. Děti jsou na filmy ještě malé a bez mého svolení si nesmí sami televizi pustit.

Jak nevhodný obsah na internetu či v televizi posuzujete?

Podívám se na kousek s dětmi, jestli je to vhodné či ne, neschvaluji žádné animované pohádky s násilím.

Domníváte se, že sledování televize má negativní dopad?

Ano, především mi přijde, že používají slovní zásobu z toho, co sledují a i když sledují třeba Šmouly, tak některé obraty, které používá třeba Gargamel, mě pak překvapí, když slyším, jak to běžně používají. A taky neschvaluji žádné násilnické dětské seriály a americké blbiny.

Myslíte si, že současné upozornění na nevhodný obsah televizního vysílání ve formě tzv. „hvězdičky“ je v současné době dostatečné?

Aspoň něco myslím, že spousta rodičů neřeší žádné hvězdičky, každý si v dnešní době o filmu, který sleduje, může vše zjistit na internetu, a pak se rozhodnout, zda dovolí se na to dítěti dívat. Pro zavedení nového systému bych byla, asi by to mělo něco do sebe. Bylo by dobré, kdyby tam byl i ten druh nevhodného obsahu.

Využívala byste při sledování televize toto hodnocení?

Asi ano, brala bych ho jako doporučení.

Příloha č. 9: Vyjádření Lenky J. (dokument)

Mají děti v pokoji svůj vlastní televizor?

Ne, ani počítač, protože ten nevlastníme.

Kolik minut denně přibližně stráví sledováním televize?

Zhruba dvě hodiny, o víkendu více. Syn si televizi může pustit sám i bez mého dovolení.

Jak nevhodný obsah na internetu či v televizi posuzujete?

Podle obsahu, nenechám syna dívat se na střilečky, násilí a stupidní cizí produkci.

Domníváte se, že sledování televize má negativní dopad?

Asi ano, hlavně reklamy, to jsme bezmocní.

Myslíte si, že současné upozornění na nevhodný obsah televizního vysílání ve formě tzv. „hvězdičky“ je v současné době dostatečné?

Hvězdičku nesledujeme, to už spíme. Nový systém nedokážu posoudit, ale zřejmě bych ho využívala jako doporučení.

Příloha č. 10: Vyjádření Ivany K. (dokument)

Počet televizorů a počítačů v domácnosti?

Máme jeden televizor a dva počítače s připojením na internet, děti ani jedno zařízení nemají v pokoji.

Kolik minut denně přibližně stráví děti sledováním televize?

Přes týden nic, občas v pátek a o víkendu maximálně tři hodiny za týden.

Kolik minut denně přibližně stráví na počítači? Kolik času z toho zabírá čas strávený na internetu?

Mají povoleno max. 30 minut, většinou nejsou ani tolik, při nemoci nebo škaredém počasí víc, většinu času tráví na internetu, většinou hrají hry a občas dělají i něco do školy.

Může si Vaše dítě samo, bez konzultace s Vámi, pustit televizor či počítač?

Ne.

Jak nevhodný obsah na internetu či v televizi posuzujete?

Násilí, sex, nesmyslnost pořadů, hvězdičkou se neřídím.

Domníváte se, že sledování televize má negativní dopad?

Ano, prakticky vždy, je to pasivní zábava, televize je dobrá v případě, kdy je dítě nemocné nebo unavené, ale jinak je spousta jiných zajímavějších a vhodnějších činností. To už ty hry na počítači či playstation jsou lepší.

Využíváte sledování televize a čas strávený na internetu jako formu potrestání či formu odměny?

Ano, za všech okolností. Míša je ochotný se kvůli počítači dokonce i učit, tak toho zhusta využíváme. Televize se u nás doma ve všední dny skoro nezapíná a o víkendech moc nejsme doma. Televizi moc nesledujeme ani já s manželem. Když už se chtějí děti dívat na televizi, tak preferujeme film na DVD. Jinak mi přijde, že děti mají tolik povinností do školy a tolik dalších mimoškolních činností, že ani na sledování televize nemají moc času. Taky jsou tři, takže nemají problém se zabavit sami, nemají kdy se nudit, a tak je ani moc nenapadne, že by si měly chtít zapnout televizi.

Myslíte si, že současné upozornění na nevhodný obsah televizního vysílání ve formě hvězdičky je v současné době dostatečné?

Popravdě vůbec netuším, jaké je současné upozornění na nevhodný obsah, televizi totiž sleduji ještě méně než děti. Byla bych pro rozšíření labelizace, i když bych systém stejně asi nevyužívala – některé „dětské“ programy jsou tak hloupé, že mi nepřijdou vhodné pro žádnou věkovou skupinu. Doporučení bych ale zřejmě nevyužívala.

Příloha č. 11: Vyjádření Miroslavy R. (dokument)

Počet televizorů a počítačů v domácnosti?

Dva televizory a tři počítače s připojením na internet, děti mají televizi i počítač u sebe v pokoji.

Kolik minut denně přibližně stráví děti sledováním televize?

Asi hodinu, na počítači pak asi také hodinu. Ovšem ani televizi ani počítač si nesmí pustit bez našeho svolení. Doporučujeme jim, nač se nedívat, co nenavštěvovat. Restrikce v PC nastavené nemáme.

Jak posuzujete nevhodný obsah na internetu či v televizi?

Podle vlastní úvahy, subjektivního posouzení nebezpečí obsahu. Řídíme se i hvězdičkou.

Domníváte se, že sledování televize má na děti negativní dopad?

Ano, jako nebezpečí vnímám spíše čas strávený sledováním televize, více než obsah samotný.

Myslíte si, že současné upozornění na nevhodný obsah televizního vysílání ve formě hvězdičky je v současné době dostatečné?

Není a byla bych pro zavedení rozšířeného systému hodnocení i s poznámkou o druhu nevhodného obsahu. Určitě by nás takové hodnocení zajímalo, vnímali bychom ho ovšem jako doporučení.